

אספק לריה

גליון כ"ו | ניסן תשפ"א

ראי מבין כותלי המכון מדעי טכנולוגי להלכה

עורך אחראי: הרב אברהם פורמן

באספק לריית השעה

מאת ראש המכון הגאון הגדול רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

בתוכן

- 1..... באספק לריית השעה - החודש הזה לכם מאת ראש המכון הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א
- 7..... מבנד לאספק לריה... מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו
- 9..... בראי ההלכה... שאלות נבחרות משולחן רבני המכון
- 20..... על משמר ההלכה... כיריים אינדוקציה
- 26..... באספק לריית העתיד... מושבות הלל
- 38..... באספק לריית האמונה... מאוצרותיו של הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל
- 40..... רשימת מקרים ותנאי אפיה באישור המכון... מעודכנת לחודש ניסן תשפ"א

החודש הזה לכם

חודש ניסן הבא עלינו לטובה הוא כל כולו חודש של התחדשות, כאשר גם בטבע - הבריאה כולה לובשת התחדשות בזמן זה, בעת לבלוב וימי פריחה מחודשת.

יש מפרשים כי גם שמו של חודש 'ניסן' נגזר מלשון 'ניצן', כמו שנאמר (שה"ש ב, יא-יב): "כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו, הניצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו", וכפי שמפרש רש"י (שם, יב): "הניצנים נראו בארץ, קרבו ימי החמה, שהאילנות מוציאים פרחים והולכי דרכים מתענגים לראותם, עת הזמיר הגיע, שהעופות נותנים זמר וקול ערב להולכי דרכים, וקול התור, כמשמעו תורים ובני יונה, דרך העופות להיות משוררים ומצפצפים בימי ניסן".

בעל הרוקח, מגדולי רבותינו הראשונים, מפרש (אסתר ג, ז) כי פשוטו של השם 'ניסן' הוא 'צת האור', כדרך שנאמר (זכריה ט, טז): "כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו". כלומר, ימי פריחה ולבלוב,

1. ויש מקום לזה עפ"י משאחז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב): "דא"ר חנינה שמות חדשים עלו בידם מבבל", ועל בזה בדברי התוס' (ר"ה ז. ד"ה מדברי) שהביאו כן, וכ"ה הרמב"ן בפירושו עה"ת (שמות יב, ב), ובתו"ד כתב: "כי מתחילה לא היו להם שמות אצלנו... אבל כאשר עלינו מבבל... חזרנו לקרוא החדשים בשם שנקראים בארץ בבל... כי אלה השמות ניסן אייר וזולתם שמות פרסיים, ולא ימצא רק בספרי נביאי בבל ובמגילת אסתר... ועוד היום הגויים בארצות פרס ומדי כך הם קוראים אותם ניסן ותשרי וכולם כמונו". ולדעת יודעי דבר משמעותה של תיבת 'ניסנו' בשפה הבבלית-אכדית הקדומה היא מלשון 'ניצן' של הפריחה באביב.

אכן בפירוש"י (ברכות נו. ד"ה ניסי מתרחשי לך) מצינו: "שע"י ניסים נקרא ניסן". וכ"כ הרוקח (אסתר ג, ז): "בחודש הראשון הוא חודש ניסן, הוא מזומן לזמן ניסים לישראל... ניסן ע"ש ניסים... ניסן בגימטריה ניסים". וראה עוד בס' בני-יששכר (מאמרי ניסן, מ"א אותיות ז-ח) ובס' שפ"א (פרשת החודש, תרנ"ט) ובספרי הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין (מחשבות חרוץ, פ"ז, ד"ה ובכל; רסיסי לילה, אות לט ואות נא) מה שכתבו בזה.

2. דאע"ג שכל המפרשים שם (רש"י, אב"ע, רד"ק ובפ"י המצודות) פירשו ד'מתנוססות' היינו מלשון נס והתרוממות, מ"מ הרוקח מפרש כפה"נ דהיינו מלשון אור, של אבנים מאירות.

תקופת התחדשות ואורה.

על תקופה זו אכן אמרו חז"ל (ברכות מג:): "אמר רב יהודה: האי מאן דנפיק ביומי דניסן וחזי אילני דקא מלבלבי (- מי שיוצא בימי ניסן ורואה אילנות שמלבלבים) אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני-אדם".

זו גם משמעותו של שם החודש בלשון התורה 'חודש האביב', כמו שנאמר בפרשת בא (שמות יג, ג-ד): "ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים... היום אתם יוצאים בחודש האביב", ומפרש הרשב"ם (שם): "האביב, ביכור ובישול תבואה", וכן נאמר בפרשת כי-תשא (שם לד, יח): "את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות למועד חודש האביב כי בחודש האביב יצאת ממצרים", ומפרש על כך רש"י (שם): "חודש האביב, חודש הביכור, שהתבואה מתבכרת בבישולה", וגם בפרשת ראה (דברים טז, א) נאמר: "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלוקיך כי בחודש האביב הוציאך ה' אלוקיך ממצרים לילה", ומפרש החזקוני (שם): חודש ניסן נקרא חודש האביב על-שם התבואות שנקראו אביב מתבשלות בו". כלומר, שמשמעותו של שם זה הוא מלשון ביכור, של התחלה והתחדשות.

אספקלריה

באספקלריית השעה
המשך מעמוד קודם

חודשים" וכו', וכלשון חז"ל (ברכות מט.): "מקדש ישראל והזמנים, ישראל דקדשינהו (- שקידשו) לזמנים, מקדש ישראל וראשי חודשים, ישראל דקדשינהו (- שקידשו) לראשי חודשים".

הוא שאנו אומרים בברכה האמצעית של תפילת מוסף בראש-חודש: "ראשי חדשים לעמך נתת... וחוקי ראשי חודשים להם קבעת", שהכח והסמכות לקדש את החודשים ולקבוע את כל המועדות על פיהם ניתנה בידי עם ישראל.⁵

עד כדי כך הדברים מגיעים, שגם הקדוש-ברוך-הוא ובית-דין של מעלה כפופים כביכול לכוחם של ישראל ולסמכותם של בית-דין הגדול שבירושלים, כפי שאמרו חז"ל (ר"ה ה): לגבי יום הדין לכל באי עולם בראש השנה: "תנו רבנן: כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב, מלמד שאין בית-דין של מעלה נכנסין לדין אלא אם כן קידשו בית-דין של מטה את החודש"⁶, וביתר הרחבה מצינו בדברי חז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג): "אמרו בית-דין היום ראש-השנה, הקדוש-ברוך-הוא אומר למלאכי-השרת העמידו בימה, יעמדו סניגורין, יעמדו קטיגורין, שאמרו בני היום ראש-השנה, נמלכו בית-דין לעברה למחר, הקדוש-ברוך-הוא אומר למלאכי-השרת העבירו בימה, יעברו קטיגורין, יעברו קטיגורין, שנמלכו בני לעברה למחר, מאי טעמא? כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב, אם אינו חוק לישראל כביכול אינו משפט לאלוקי יעקב".

יתר על כן מצינו בדברי חז"ל (ירושלמי כתובות פ"א סוה"ב; נדרים פ"ו סוה"ח; סנהדרין פ"א ה"ב) שאפילו נתונים פיזיולוגיים טבעיים משתנים בהתאם לקביעת בית-דין הגדול שבירושלים על קידוש החודש⁷, והסמיכו זאת על הכתוב (תהילים נז, ג):

4. ועיי"ש בפירש"י (ד"ה מקדש השבת וישראל והזמנים): "והכא ליכא למימר ישראל מקדשי לשבת וזמנים, דאילו זמנים תלוין בב"ד לקדש חודשים ע"פ הראייה, אבל שבת קדישא וקיימא".

וראה מש"כ הרחיד"א (כסא רחמים פ"ט) שיש מי שחקר אמאי לא תיקנו לחתום בברכה אמצעית של שלוש רגלים מקדש ישראל והמועדים, כלישנא דקרא אלה מועדי ה' מקראי קודש, וכתב ע"ז דאפשר כי מועד הוא דבר קבוע ונועד שלא ישתנה בבוא המועד בשנה הבאה, ולכן תיקנו לומר מקדש ישראל והמועדים, כי הדבר תלוי כפי הזמן שיקבעו ב"ד והוא יכול להשתנות לפי קביעותם.

5. ועיי"ה הטיב בדברי האבודרהם (סדר תפילת ר"ח ופירושה) בפ"י תיבות הללו שבתפילת מוסף של ר"ח.

6. וכפירש"י (שם): "א"כ קידשו החודש כו', וה"ק אם קבעו ישראל את חוק החודש יהא משפט להקב"ה".

7. ועיי"ה בדברי הש"ך (יו"ד, סי' קפט סק"ג) לענין וסת החודש. וע"ע במש"כ בשו"ת חת"ס (חאו"ח, סי' יג) לגבי זמן חנטת האילנות שתלוי ברוב גשמי שנה, דאזלין בזה בתר שנת הלבנה ולא בתר שנת החמה משום הך כללא דלא-ל גומר עלי', שבכל דבר נוגע לתוה"ק משועבד הטבע לתורה ולדיניה, יעוייש"ה ברבריו.

וכך כותב הרב הקדוש מאפטא זי"ע (אוהב-ישראל, פר' ויצא, עה"פ "ויקח מאבני המקום", בתו"ד): "כי בניסן בא התחדשות לעולם, ואז נעשים ישראל כקטן שנולד, שאין היצר-הטוב בא אליו עד לאחר י"ג שנים, כמו כן אנו בודקין את החמץ אחר י"ג לילות לאור הנר, נר מצוה, דוגמת הקטן שנעשה בר-מצוה אחר י"ג שנים" וכו".

הכח המיוחד של התחדשות, הטמון בחודש ניסן, ניתן לעם ישראל, כפי שמרומז בכתוב בפרשת בא (שמות יב, ב): "החודש הזה לכם" וגו', שכח ההתחדשות של חודש זה ניתן לכם ובידכם, במשמעות כפולה.

משמעות אחת היא, כי למרות שנאמר (קהלת א, ט): "מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש", הרי שעם ישראל בכללותו, וכל יהודי ויהודי בפני עצמו, יש להם את הכח התמידי להתחדש בכל עת ובכל שעה, וכפי שנתבאר פעמים רבות בדברי ה'שפת-אמת' (פר' בא, תרל"א, תרמ"א, תרמ"ב, תרמ"ג, תרמ"ה, תרמ"ו, תרמ"ז, תרמ"ט, תרנ"ג, תרנ"ד, תרנ"ה, תרנ"ו, תרנ"ח, תרס"א, תרס"ב; פרשת החודש, תרל"א, תרל"ב, תרל"ד, תרל"ה, תרל"ח, תר"מ, תרמ"ה, תרמ"ו, תרמ"ז-תרמ"ח, תרנ"ז, תרנ"ט, תר"ס, תרס"א, תרס"ב) באופנים שונים, שהכתוב "החודש הזה לכם" רומז על כך שכח החידוש וההתחדשות התמידית ניתן לעם ישראל ביציאת-מצרים ובמתן-תורה, מאחר שהם למעלה מן השמש ומעל הטבע, מכוחה של תורה.

המשמעות הנוספת היא, שכח ההתחדשות לקדש חודשים ולקבוע מועדים ניתן בידי עם ישראל ולשליטתם, בסמכות שניתנה לבית-דין הגדול שבירושלים, בזמן שהיו מקדשים על-פי הראייה, לקדש את החודש, ולקבוע את יום ראש החודש ביום השלושים של החודש הקודם או ביום שלושים ואחד בו, כפי החלטתם, ועל-פי חשבון זה לקבוע את כל ימי המועדות. שכן כל זה נכלל במצות "החודש הזה לכם", כדברי הרמב"ם (סה"מ, מ"עקג):

"שציונו יתברך לקדש חודשים ולחשב חודשים ושנים, וזו היא מצוות קידוש החודש, והוא אמרו יתעלה החודש הזה לכם ראש

3. וראה עוד מש"כ בספה"ק 'תולדות יעקב יוסף' (פר' ויקרא, ד"ה מצוה כל המנחה): "ובזה נבאר כוונת הש"ס והפוסקים אור ל"ד בודקין את החמץ לאור הנר וכו', ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי, אלא שחכמים החמירו לבדוק, לפי שרגיל בחמץ כל השנה, והוא דנועד מ"ש בס"י כי עד י"ג שנה היה היצה"ר לבד, משא"כ משם ואילך בא היצ"ט, דלכך נקרא מלך זקן, משא"כ היצ"ט נקרא נער, ואפשר שמה שזה רגיל ושגור בפי המוני עם להיות נקרא בן י"ג שנה בר-מצוה, כי נר מצוה ותורה אור... ולכך אור ל"ד שבא היצ"ט אז יוכל לבדוק ולבער החמץ של יצה"ר לאור הנר, שהוא נר מצוה של יצה"ט, שילך אחר עצתו ולא אחר עצת יצה"ר, ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי, כמ"ש בעוללות אפרים כשמתחרט בלב ומבטל שלא יעשה עוד כזה סגי, אלא לפי שרגיל כל השנה בחמץ של היצה"ר הצריכו לבדוק אחריו בחורין ובסדקים, שיעשה מעשה להוציאו מביתו לגמרי" וכו'.

לעומת זאת, מעגל עונות השנה האסטרונומי הוא של שנת חמה, בת שלוש מאות שישים וחמשה יום (ועוד כשש שעות¹¹), אשר במהלכם מסיימת השמש סיבוב שלם.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א עם הגאון הגדול רבי ישראל גנס שליט"א במהלך אחד מערבי העיון שנערכו בין כותלי המכון

מהלך השמש ומסלולה אין בו שום מימד של התחדשות, אלא אך ורק השלמת סיבוב והקפה לקראת התחלתו של סיבוב נוסף. על-שם כך נקרא פרק הזמן הזה בשם 'שנה', מלשון חזרה ושניות¹², להורות שהשמש חוזרת בשנית למקומה לאחר שהשלימה את הקפתה ומתחילה שוב בהקפה נוספת.

כדברי ה'אבן-עזרא' (שמות יב, ב): "והשנה באמת היא לשמש לבדו, כי הוא המוליד זמני חום וקור וקיץ וחורף, שהם תקופות

יח): "ויאמר לו הונתן מחר חודש" וגו', וכתב (שם, כד): "ויהי החודש וישב המלך על הלחם לאכול", וכתב (שם, כז): "ויהי ממחרת החודש השני ויפקד מקום דוד" וגו', וכן כתיב (מלכים ב, ד, כג): "ויאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת".

וכ"כ גם היראים (עמוד ד, סי קמ): "דכל חודש דקרא בחודש לבנה קמיירי, דחודש משמע דבר המתחדש, והיינו חידוש לבנה, וכתב החודש הזה לכם, ודרשינן כזה ראה וקדש, וזה חידש פעמים [ואיזה דבר חדש שלפעמים - תועפות ראם] נראה ופעמים אינו נראה הרי זו לבנה" וכו'.

וראה בפ' מצודת-ציון (מלכים ב, טו, יג): "ירח, חודש, על שהוא נמנה במהלך הירח". וע"ע במש"כ רבינו בחיי (שמות ב, ב): "ותצפנהו שלושה ירחים... והזכיר ירחים ולא חדשים, לפי שהם חדשי הלבנה, שהם שני חסרים ואחד מלא" וכו'. ועיי"ש עוד (דברים כא, יג) במש"כ לפרש הכתוב "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", וגם במש"כ ע"ז בעל-הטורים (שם).

11. עי' בזה בדברי הרמב"ם (הל' קדוה"ח פ"ט ורפ"י).

12. וראה עוד בדברי השפ"א (פרשת החודש, תרס"א): "ולשון שנה עצמה הוא בחי' ישן נושן ועולם כמנהגו נוהג, והוא ג"כ לשון שינה, שהתעוררות החיות הפנימיות תוך הטבע כמו בשינה".

"לא-ל גומר עלי", שמשמעותו היא שהקדוש-ברוך-הוא מסכים ומכפיף את כללי הטבע וחוקיו לסמכותו של עם ישראל השולט על הזמן ועל הטבע⁸.

מקורו של כח זה, כח ההתחדשות התמידית, הוא אכן בחודשי השנה האסטרונומיים, הנקבעים בהתאם למולד והתחדשות הירח, המתכסה מעינינו בסופו של כל חודש, ולאחר מכן 'נולד' כביכול מחדש.

כל תכלית יצירת הירח הוא לשם קביעת חודשי השנה, שעל-ידם נקבעים כל ימי המועדים, כפי שנאמר בפרשת בראשית (בראשית א, יד): "ויאמר אלוקים יהי מאורות ברקיע השמים... והיו לאותות ולמועדים" וגו', ומפרש רש"י (שם): "ולמועדים, על-שם העתיד, שעתידים ישראל להצטוות על המועדות, והם נמנים למולד הלבנה". וכך אמר גם דוד המלך (תהלים קד, ט): "עשה ירח למועדים" וגו', ומפרש רש"י (שם): "למנות בו זמנים ורגלים"⁹.

זו הסיבה, שבלשון-הקודש נקרא פרק זמן זה בשם 'חודש', מלשון התחדשות, שכן הוא נקבע לפי מהלך הירח והתחדשותו בכל עשרים ותשעה וחצי ימים (ועוד משהו מעבר לכך). נוסף על כך, יש בלשון-הקודש עוד שם נרדף ל'חודש', והוא 'ירח', שגם הוא מורה על כך שחודשי השנה נקבעים בהתאם למהלך הירח¹⁰.

8. וכך אכן אחז"ל (שמו"ר פר טו, ב): "ד"א החודש הזה לכם, אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבון העולם אימתי אתה עושה את המועדות... אמר להם אני ואתם מסכימים על מה שישראל גומרין ומעברין את השנה, שנא' אקרא לאלוקים עליון לא-ל גומר עלי, וכה"א אלה מועדי ה' מקראי קודש וגו', אתם בין בזמן בין שלא בזמן אין לי מועדות אלא אלו, אמר להם הקב"ה לישראל לשעבר היה בידי, שנא' עשה ירח למועדים, אבל מכאן ואילך הרי מסורה בידכם ברשותכם, אם אמרתם הן הן, אם אמרתם לאו לאו, מ"מ יהא החודש הזה לכם, ולא עוד אלא אם בקשתם לעבר את השנה הריני משלים עמכם, לכך כתיב החודש הזה לכם".

9. וכך אחז"ל (ב"ר פ' ו, א): "ר' יוחנן פתח עשה ירח למועדים, א"ר יוחנן לא נברא להאיר אלא לגלגל חמה בלבד, א"כ למה נבראת לבנה, למועדים, כדי לחדש בחשבונה ראשי-חדשים ושנים". וכן אחז"ל (שמו"ר פר טו, כב): "ד"א החודש הזה לכם, ה"ד עשה ירח למועדים, הרבה מעשים כתב משה בתורה סתומים, עמד דוד ופירשם... אח"כ מה דוד אומר עשה ירח למועדים... לכך ברא הלבנה, שבביל מועדות... בעבור תקנת המועדות... וכל הימך לומר [כלומר מעצמך יש לך לומר כן אע"פ שלא היה מפורש, כי אין טעם נכון מזה וכו' - יפ"ת] שבשביל אלו המועדות עשה את הלבנה, עמד דוד ופירשה עשה ירח למועדים", וכו'.

10. עי' באב"ע (שמות יב, ב) שכתב בתו"ד: "ובעבור זה נקרא חודש, גם ירח, בעבור חידוש אור הלבנה", וע"ע בסו"ד שהביא בשם רבי משה הכהן שאמר כי א"צ לקרוא לתחילת החודש ראש-חודש, ודי באמירת חודש לבדו, שהוא מורה כבר על יום חידוש הלבנה, יעויי"ש במה דשקו"ט בדבריו. ויש להוסיף על המקורות שהביא לזה מפסוקי התורה גם ראיות נוספות מן הנביאים, שיום ר"ח נקרא בשם 'חודש', כדכתיב (שמואל א, כ,

אספקלריה

באספקלריית השעה
המשך מעמוד קודם

מנגד, השמש אין לה אלא רק שנה, ללא כל חודשים, שהרי אין במהלכה ומסלולה שום שינוי חודשי, ורק בסיומה של שנה אסטרונומית, שהיא שנת חמה, היא משלימה סיבוב שלם והקפה מלאה. סדר החודשים שנקבע לחשבון שנת החמה, מה שמכונה 'החודש האזרחי-הלועזי', אינו אלא חלוקה שרירותית לחלוטין של שלוש מאות ושישים וחמשה ימי שנת החמה לשנים עשר חלקים דומים, ללא שום אחיזה אסטרונומית כל-שהיא¹⁵. הוא נקבע כך כחיקוי עלוב לסדר חודשי הלבנה, לפי מנינם של עם ישראל, וגם לשם נוחות חישוב הזמן¹⁶.

הנקראת 'שנה כסדרה', דהיינו שחודש חשוון חסר וחודש כסלו הוא מלא, כך שכל י"ב חודשי השנה הם אחד מלא ואחד חסר, אבל בשנה הנקראת 'שנה חסרה', כאשר חודשי חשוון וכסלו שניהם חסרים, מנין ימי שנת הלבנה הוא רק שני"ג, ואילו בשנה הנקראת 'שנה מלאה', כששני החודשים הללו מלאים, מנין הימים עומד על שני"ה. ומעתה י"ל בב' אופנים: האחד, שהאותיות של תיבת 'שנה' בלה"ק רומזות גם על מנין ימי שנת לבנה, שעשויים להגיע (בשנה מלאה) עד לשני"ה יום, והשני, שהן רומזות על שנה ממוצעת, הנקראת 'שנה כסדרה', שמנין ימיה המדוייק לפי החשבון האסטרונומי האמיתי של כל חודש וחודש הוא כשליש יום מעבר לשני"ד יום, כמנין 12 פעמים של תשצ"ג חלקי השעה העודפים על כ"ט יום ומחצה שבין מולד למולד, וכמש"כ הרמב"ם (שם פ"ו ה"ד): "שנה של לבנה אם תהיה שנים עשר חודש מחודשים אלו [כלומר: שיהיו כולם אחד מלא אחד חסר] יהיה כללה שלוש מאות יום וארבעה וחמישים יום ושמונה שעות ושמונה מאות וששה ושבעים חלקים", דלפי"ז שימיה המדוייקים של שנת לבנה ממוצעת נכנסים כבר ליום השני"ה.

15. כמש"כ האב"ע בפר בא (שם): "ובעבור ששנת העמים קרובה אל שנת החמה, וראו ששתים עשרה פעמים תתחדש הלבנה בשנת החמה, חלקו ימי השנה על שנים עשר וקראו לכל חלק חודש, בעבור שהוא קרוב מימות חודש הלנה, זאת ההסכמה מהם אינם בדרך התולדות" וכו'. וראה בזה עוד להלן הע' 20.

16. כי כידוע שבעוד שלגבי מידות ומשקלות, וכן לגבי מטבעות, התקבלה בעולם שיטת החישוב העשרונית, הרי שלגבי חישוב הזמנים התקבלה בעולם שיטת החישוב התריסרית (כדרך שהיא נוהגת גם בכללי התורה וההלכה, החל בשנים עשר חודשי השנה, דרך שתים עשרה שעות היום ושתיים עשרה שעות הלילה, ועד לשיטת חלוקת כל שעה בפני עצמה), וזאת בשל מעלת החלוקה הפנימית של חלקי יחידות הזמן, שכן הספרה 12 עצמה מתחלקת ב-2, ב-3, ב-4 וב-6 ללא כל שארית, וככל שהיא גדלה ומוכפלת היא מתחלקת במספרים נוספים ללא שארית, כשהחל מ-360 (מכפלה של 30X12) היא יכולה להתחלק בכל מספר מ-1 עד 10, מלבד ב-7.

ובעיקרי הדברים כבר כתב כן הרמב"ם (פ"ו מהל' קדוה"ח ה"ב): "היום והלילה ארבע ועשרים שעות בכל זמן, שתיים עשרה ביום ושתיים עשרה בלילה, והשעה מחולקת לאלף ושמונים חלקים, ולמה חילקו השעה למנין זה, לפי שמנין זה יש בו חצי ורביע ושמיני ושליש ושתיים ותשיע וחומש ועישור" וכו'.

ועי' היטב בשו"ת מהר"י מינין (ס"ס ט) שכתב לגבי משפט רשעים בהינם י"ב חודש: "ומסתברא דר"ל מן מידי חודש בחדשו קדריש, דמשפט רשעים מידי חודש שבו נפטר משפטו עד שחוזר אותו חודש, דהיינו חודשי הלבנה, דשייך לומר עליה חידוש, מה שלא שייך על חודשי החמה, שאיננה

השנה... והוא ילך בגלגלו שס"ה ימים וקרוב מרביעית יום עד שובו פעם שנית, ובעבור זה נקרא שנה". כיוצא בזה כתב גם רבינו הרמב"ן בפרשת בראשית (בראשית א, יד, בסו"ד): "ושנים, שישלימו מהלכם ויוסיפו שנית לשוב בדרך אשר הלכו בה שנת החמה בשס"ה יום"¹³.

למעשה, מדובר בשני מהלכים אסטרונומיים שונים, מהלך הירח שקובע את החודשים ומהלך השמש שקובע את מעגל עונות השנה.

הירח אין לו אלא חודשים בלבד. שכן כל מהלכו הוא בהתחדשות חודשית, במחזוריות קבועה של היעלמות והתכנסות מעינינו לקראת סוף החודש ו'מולד' חדש בתחילת החודש הבא, וחוזר חלילה. אבל אין לו שנה, ומה שמכונה בשם 'שנת לבנה' אינו אלא הסכמה בעלמא על מספר של שנים עשר חודשי לבנה, הקרובים ביותר במספר הימים שהם כוללים למספר ימי שנת החמה האסטרונומית, אך באמת אין בה, בשנה זו, הנקראת 'שנת לבנה', שום שינוי אסטרונומי כל-שהוא או השלמה של מסלול מסויים יותר מאשר בסיום כל חודש אחר מחודשי השנה¹⁴.

13. וראה גם בפירוש"י בפר' כי-תשא (שמות לד, כב): "תקופת השנה, שהוא בחזרת השנה בתחילת השנה הבאה; תקופת, לשון מסיבה והקפה".

14. יחד עם זאת, למרות ש'שנת לבנה' היא לכאורה הסכמה שרירותית בעלמא, וכלשון האב"ע בפר' בא (שמות יב, ב, בתו"ד): "והנה אין ללבנה שנה כלל, כאשר אין לשמש חודש כלל" וכו', בכל זאת היא נזכרת בשם זה בלשון רבותינו, כמשאחז"ל (ערכין ט): "דאמר שמואל אין שנת לבנה פחותה משלוש מאות וחמישים ושתיים יום ולא יתירה על שלוש מאות וחמישים וששה יום" וכו', ועד"ז אחז"ל (ב"ר, פר' לג, ז): "אלא אלו י"א יום שימות החמה יתירים על ימות הלבנה", ויתר על כן מצינו בדברי חז"ל (פדר"א פ"ז): "נצרה ימים ועשרים ואחת שעות ומאתים וארבעה חלקים יתירין ימות החמה על ימות הלבנה, והעייבור נכנס להשוות ימות שנות החמה עם ימות שנות הלבנה". וגם הרמב"ם (פ"ו מהל' קדוה"ח ה"ד) כתב: "שנה של לבנה... נמצא תוספת שנת החמה על שנת הלבנה עשרה ימים ואחת ועשרים שעות ומאתים וארבעה חלקים", ועוד כתב (שם ה"ה): "וכן כשתשליך ימי שנת הלבנה שבעה שבעה" וכו', וכ"כ עוד (שם פ"י ה"א): "שנת החמה למי שהוא אומר שהיא פחות מרביע... ולפי חשבון זה תהיה תוספת שנת החמה על שנת הלבנה עשרה ימים ואחת ועשרים שעה ומאה ואחד ועשרים חלק ושמונים וארבעה רגע... ולא תמצא תוספת במחזור של תשע עשרה שנה כלל, אלא בכל מחזור מהם ישלמו שני החמה עם שני הלבנה הפשוטות והמעבורות".

בוא וראה, שמנפלאות לשון-הקודש הוא שאע"פ ש'שנה' אסטרונומית אמיתית היא שנת חמה בלבד מ"מ בתיבת 'שנה' גופא רמוזה גם שנת לבנה, במנין שני"ה של אותיות 'שנה', דהן אמת שאנו מחשבים בד"כ שנת לבנה כבת שני"ד יום, כמו שעולה מתוך דברי חז"ל ששנת החמה (שהיא בת שס"ה יום) יתירה על שנת הלבנה י"א יום או קרוב לכך כדלעיל, אך הסיבה לכך היא שזהו ממוצע של מספר ימי שנת הלבנה בזה"ז שאנו קובעים את לוח השנה עפ"י החשבון ולא מקדשים עפ"י הראייה, כמספרם של ימי שנה

אספקלריה

באספקלריית השעה
המשך מעמוד קודם

כך אנו למדים מן הכתוב בפרשת ראה (דברים טז, א): "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלוך" וגו', שפירושו הוא כי יש לשמור והקפיד שחודש ניסן, בו חל חג הפסח, יחול תמיד בתקופת האביב, כפי שאמרו חז"ל (ר"ה כא; וכו"א בסנהדרין ג): "דכתיב שמור את חודש האביב, שמור אביב של תקופה שיהא בחודש ניסן".

כיוצא בזה נאמר לגבי חג הפסח גם בפרשת משפטים (שמות כג, טו): "את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חודש האביב כי בו יצאת ממצרים" וגו'. ומצינו כן אף לגבי יתר מועדי השנה, שהתורה מציינת את זמנם גם בהתאם לעונות השנה האסטרונומית, שהיא שנת החמה, ולא רק לפי חודשי השנה, שהם חודשי לבנה, כמו שנאמר (שם, טז): "וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה וחג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה", וכפי שמפרש רש"י (שם): "וחג הקציר, הוא חג שבועות... וחג האסיף, הוא חג הסוכות". ועוד נאמר בכתוב בפרשת כי-תשא (שם לד, כב): "וחג שבועות תעשה לך ביכורי קציר חיטים וחג האסיף תקופת השנה".

לשם כך יש צורך להתאים את שנת הלבנה, המתקבלת כתוצאה ממנין חודשי הלבנה, לשנת החמה האסטרונומית, שכן רק לפיה יחול תמיד חודש ניסן וחג הפסח בתקופת האביב, וכן חג השבועות בזמן הקציר וחג הסוכות בזמן האסיף, בעוד שלפי שנת הלבנה, המורכבת רק משנים-עשר חודשים הנקבעים בהתאם למהלך הירח, חסרים בכל שנה קרוב לאחד עשר יום מן השנה האסטרונומית, עד שבמשך מספר שנים ילך חודש ניסן ויתרחק מתקופת האביב, ועמו יתרחקו גם כל יתר המועדים מעונות השנה שנקבעו להם.

על-מנת להתאים אכן את השנים לשנות החמה מעברים חלק מן השנים, כאשר לשבע שנים - מתוך מחזור קבוע של תשע עשרה שנה - מוסיפים עוד חודש נוסף על שנים עשר חודשי השנה, והוא חודש אדר שני של השנים המעוברות. בדרך זו נשמרת תמיד ההתאמה והחפיפה של חודש ניסן וזמני המועדים לעונות השנה האסטרונומית של שנת החמה, כדברי הרמב"ם (פ"ד מהל' קדוה"ח ה"א): "שנה מעוברת היא שנה שמוסיפין בה חודש... ומפני מה מוסיפין חודש זה? מפני זמן האביב, כדי שיהא הפסח באותו הזמן, שנאמר שמור את חודש האביב, שיהיה חודש זה בזמן האביב, ולולא הוספת החודש הזה היה הפסח בא פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים".

בדרך זו מתקבל שילוב ייחודי של שנת חמה ממוצעת המורכבת מחודשי לבנה, כך שלמרות שהחודשים למנין בני ישראל הם חודשי לבנה, הרי שחשבון עונות השנה מותאם וחופף לשנת

וכבר אמרו חז"ל (סוכה כט): "תנו רבנן: בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי-כוכבים, לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל, מפני שישראל מונין ללבנה ועובדי-כוכבים לחמה". ומצינו עוד בדברי חז"ל שדרשו זאת מן הכתוב "החודש הזה לכם" או מהמשך הכתוב "ראשון הוא לכם", כמו שאמרו (מכילתא פר' בא, פרשה א בסופה; ועד"ז א' נמי בפס"ד פט"ו אות א בסופה ואות ה בסופה, ובשמו"ר פר' טו, כז): "החודש הזה לכם... או אינו אלא לכם ולא לגויים, אמור כשהוא אמור ראשון הוא לכם משמע לכם ולא לגויים... נמצינו למדים שישראל מונין ללבנה והגויים לחמה"¹⁷.

משמעות הדברים היא כי סדר קביעת השנה ומועדיה בהתאם למהלך התחדשות ו'מולד' הלבנה ניתן אך ורק לעם ישראל, בעוד שמרבית אומות-העולם קובעים את השנה לפי שנת החמה, הלא היא 'השנה האזרחית' המקובלת ברחבי העולם, ומנין חודשיהם הוא, כאמור, בחלוקה שרירותית של שנה זו.

זהו ייחודם של בני ישראל, שהם מונים ללבנה, וכשמסר הקדוש-ברוך-הוא בידם את המניין הזה במצוות "החודש הזה לכם", והשליטם על הזמן, בנתנו להם את הכח והסמכות לקדש חודשים ולקבוע מועדים, מסר להם יחד עם זאת את כח החידוש וההתחדשות הטמון בירח-לבנה, כפי שאנו אומרים בברכת קידוש הלבנה: "וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן, שהם עתידים להתחדש כמותה"¹⁸ וכי

אבל אומות-העולם המונים לחמה אין להם שום כח של התחדשות. עליהם אכן נאמר "ואין כל חדש תחת השמש", כמו מהלך השמש ומסלולה שאין בו כל מימד של התחדשות. יחד עם זאת, נצטוו ישראל להתאים את המועדות גם לעונות השנה כפי שהן קבועות בטבע הבריאה בהתאם למהלך שנת החמה.

מתחדשת בעצמה, אבל הולכת ממזל למזל, ואצל המזל איכא חידוש ולא בעצמותה, ויכול להיות שנקראו חודשי החמה בשיתוף השם ואגב חודשי הלבנה שיש חידוש בעצמותה, אבל במקרא לא נמצא".

17. ועוד אחז"ל (פס"ר פט"ו, אות כ, ועד"ז א' גם בב"ר פר' ו, ג): "החודש הזה לכם, אתם מונין לו ואין אומות עכו"ם מונין לו, ר' לוי בשם ר' יוסי ברבי אלעאי דרך ארץ הוא, הגדול מונה לגדול והקטן מונה לקטן, עשו שהוא גדול מונה לחמה, יעקב שהוא קטן מונה ללבנה שהוא קטן" וכו'. ואפשר שבדווקא נקטו חז"ל שעשו מונה לחמה, לאפוקי בני ישמעאל שמונין ללבנה הן לחודשים והן לשנים, וכדלהלן בהע' 20, ואכמ"ל.

18. ועי' במשאחז"ל (שמו"ר פר' טו, כב בסופו): "לכך ברא הלבנה בשביל מועדות, שיהיו ישראל מרבין וממעטין כלבנה, ואינו רע לה בעבור תקנת המועדות". וראה עוד משאחז"ל (שם, כו): "ד"א החודש הזה לכם, הה"ד יפרח בימיו צדיק ורוב שלום עד בלי ירח, עד שלא הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים ברמז הודיע להם שאין המלכות בא להם עד שלושים דור, שנא' החודש הזה לכם ראש חודשים, החודש שלושים יום ומלכות שלכם שלושים דור" וכו', ובמש"כ בזה המהרש"א (סנהדרין לח. בחדא"ג, ד"ה אין בן דוד בא) יעוייש"ה בדבריו.

מיוחדת של רעננות תמידית, אך יחד עם זאת אינו מתיר חיפוש דרכים חדשות, כמליצתו הידועה של החתם-סופר "חדש אסור מן-התורה בכל מקום ובכל זמן". עליו להיות עקבי בהליכה בדרכי אבות, כמו שנאמר (שה"ש א, ח): "אם לא תדעי לך... צאי לך בעקבי הצאן", וכפי שמפרש רש"י (שם): "זוה הדוגמא, אם לא תדעי לך כנסייתי ועדתי... איכה תרעי ותיצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאבדו בניך, התבונני בדרכי אבותיך הראשונים שקיבלו תורתו ושמו משמרתו ומצוותיו ולכי בדרכיהם".

יהודי הוא עקבי ומתחדש כאחד. בד בבד עם היותו צועד בעקביות נחושה בדרך התורה והמצווה, כאשר כל יום הוא משכים שוב לעבודת הבורא, מבלי להתעייף חלילה, היום כמו אתמול ומחר כמו שלשום, הוא עושה זאת ברעננות מחודשת לאותו יום, ולא כחזרה שגרתית על מה שעשה אתמול.

על הקדוש-ברוך-הוא אנו אומרים יום יום בתפילת שחרית (בברכה ראשונה של ק"ש): "ובטובו מחדש בכל יום מעשה בראשית", וחוזרים ואומרים שוב: "המחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית", כאשר הכוונה היא שמהלך הבריאה כולה, כולל זריחת השמש, החוזר על עצמו מידי יום ביומו ללא כל שינוי, הוא בהתחדשות יומיומית בטובו של הבורא יתברך שמו, יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל.

גם אנו נצטוונו ללכת כביכול בדרכיו של הקדוש-ברוך-הוא, כפי שנאמר בפרשת כי-תבוא (דברים כו, טז): "היום הזה ה' אלוקיך מצוון לעשות החוקים האלה ואת המשפטים" וגו', ומפרש על כך רש"י (שם): "בכל יום יהיו בעיניך חדשים, כאילו בו ביום נצטווית עליהם". כלומר, עלינו לקיים את מצוות הבורא בעקביות, בחזרה מדוייקת על אותן המצוות שקיימנו אתמול ושלשום ובשנים קודמות, ואשר קיימו אבותינו ואבות אבותינו במשך כל הדורות, אך עלינו לעשות זאת כל יום בהתחדשות ורעננות ולא מתוך שגרה.

בעבודת הקודש, בה אנו עוסקים בין כותלי המכון המדעי טכנולוגי להלכה, אנו משלבים כל העת התחדשות עם עקביות. הנושאים המעסיקים אותנו יום יום הם החדשניים והעדכניים ביותר בכל תחומי התפתחות המדע והתקדמות הטכנולוגיה, כאשר כל השאלות העולות על הפרק חדשים לבקרים מגיעות לשולחנו. אך יחד עם זאת, אנו מבררים ומלבנים אותם כדרכה של תורה מימים ימימה, ובמקרה הצורך משתדלים גם להציע פתרונות מלאים בדרך ההלכה הצרופה המסורה לנו מדורי דורות. יתן השי"ת שנוכל תמיד להמשיך בעבודתנו הקדושה בשילוב זה, בעקביות מתחדשת ובהתחדשות עקבית - "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים".

חמה, כלשון הרמב"ם (שם פ"א ה"א): "חודשי השנה הם חודשי הלבנה, שנאמר עולת חודש בחדשו, ונאמר החודש הזה לכם ראש חודשים... והשנים שאנו מחשבין הם שני חמה, שנאמר שמור את חודש האביב"¹⁹.

שילוב זה, של חודשי לבנה המותאמים עם שנת החמה, מהווה את ייחודיותו של הלוח היהודי, על חשבון ומנין החודשים והשנים שבו, אשר דרך ואופן חישובם וקביעתם נאמר בתורתנו הקדושה (דברים ד, ו): "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", וכפי שפירשו חז"ל (שבת עה.): "איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים? הוי אומר: זה חישוב תקופות ומזלות"²⁰.

המסר הטמון בשילוב ייחודי זה הוא שילוב של התחדשות עם עקביות. לצד מתנת ההתחדשות התמידית שניתנה לעם ישראל, בהיותם מונים ומחשבים חודשי לבנה, מכח הציווי "החודש הזה לכם", עליהם לשמור ולהקפיד על עקביות מתמדת, של הליכה בדרך התורה והמצווה המסורה לנו מדור דור, ללא כל סטייה, כפי ההתאמה המתבקשת למהלכה של שנת חמה, הרומזת על חזרה ושינוי, מכח הציווי "שמור את חודש האביב".

עולמו של יהודי בנוי איפה על שני יסודות, עקביות מצד אחד והתחדשות מצד שני. כח ההתחדשות שניתן לו הוא אכן מתנה

19. וכ"כ עוד הרמב"ם (סה"מ, מ"ע קנג, בסופה): "ואמרו שמור את חודש האביב, הורה כי שנתנו ראוי שנשמור בה פרקי השנה, ולכן תהיה שמשית".

20. וכבר האריך בזה האב"ע בפר בא (שם) לבאר את ייחודיותו של חשבון הלוח היהודי, המשלב את חודשי הלבנה עם שנת החמה, שלא כמו שיטת מנין השנה האזרחית הנוצרית המבוססת כל כולה על מהלך החמה, ולפיה אין כל משמעות אסטרונומית לחלוקת החודשים, מחד גיסא, ומאידך גיסא, שלא כמו שיטת מנין הישמעאלים (ברחבי העולם הערבי והמוסלמי) המבוססת אך ורק על חודשי לבנה, ללא שום התאמה עם עונות השנה האסטרונומית. ובסו"ד כתב: "והנה התברר לך, כי כל שנותינו ישוב בכל המחזור שנות החמה, וחודשינו תמיד חודשי הלבנה, וברוך השם שהדריכנו בדרך ישרה".

ועד"ז כתב גם האב"ע גם בפר' בהר (ויקרא ט, ט): "דע, כי אין ללבנה שנה כלל, רק ביקשו המחשבים מספר חודשים קרובים לשנת החמה ומצאוים י"ב, כאשר אין לחמה חודש, והמחשבים ביקשו מספר לחודש שיהיה נחלק קרוב לחודש מימות חודשי הלבנה, על כי חודשינו הם ללבנה ושנותינו ישובו בסוף לשנות החמה" וכו'.

וראה עוד מש"כ האב"ע (אסתר ט, כב): "בעבור שחשבון שנותינו יחשב בסוף המחזור בשנת החמה, רק חודשינו הם אחר הלבנה", ומה שכתב לפרש לפי"ז את הכתוב "כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם" וכו'.

וכ"כ גם בחי' המאירי (מגילה ה.): "כבר ידעת, שמן הדין אין בחשבון הלבנה שנה ולא בחשבון החמה חודש... אלא שאנו צריכין לשני החשבונות, ואנו מקבצין הרבה חודשים לקבוע מהם שנה, וכן אנו מחלקין ימות שנות החמה לחודשים, וקבצנו שנים עשר חודשים וקראנו להם שנת הלבנה, ומצאנו שנת החמה כשחילקנו שס"ה יום ורביע לחודשים יתירה עליהם י"א, ואנו מצניעין אותם המותרות, ולזמן ידוע עושים מהם חודש, ומוסיפין אותן בשנת הלבנה, ואנו קורין אותו חודש העיבור".

אספקלריה

מבעד לאספקלריה

מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו

כי גז היש

פגישת 'זום' ראשונית מוצלחת ויעילה התקיימה בין בכירים ברשות הגז הטבעי לרבני ומהנדסי המכון המדעי טכנולוגי להלכה, במגמה ללמוד על מבנה פעילות מאגרי הגז, תהליכי הפקתו והולכתו, הן בימות החול והן בשבתות ובמועדים.

כמה וכמה סיבות הביאו לפגישה זו, וביניהן: עצם החשיבות בהכרת תהליכי הפעילות, לשם בחינת השימוש בגז בשבת, כאשר כתוצאה מכך נגזרת ההתייחסות להתארגנויות שונות, שהחלו לאחרונה לקרום עור וגידים, למעבר משימוש בחשמל לשימוש בגז, ובמיוחד ההשלכות באשר לתהליכי המעבר לאוטומציה בחח"י, הנסמכים הרבה על מעבר הדרגתי לשימוש בגז.

רבני ומהנדס המכון במהלך פגישת ה'זום' עם בכירי רשות הגז הטבעי

מטעם רשות הגז הטבעי השתתפו בפגישת ה'זום': מר רון אייפר, מר רפאל בן חמו, מר עמי פיינשטיין ומר משה גראזי, שיצגו את האגפים המרכזיים ברשות.

ואילו מטעם המכון המדעי טכנולוגי להלכה השתתפו בפגישה: ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, וצוות רבני המכון, הרבנים הגאונים רבי יעקב

לוריא, רבי יוסף הילדסהיימר ורבי אליעזר לאבנשטיין, יחד עם מהנדס המכון, הר"ר דוד אברהמס.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א פתח את הפגישה בהסבר על מטרותיה ובהגדרת הנושאים החשובים לבירור, כאשר לאחר מכן הציגו אנשי רשות הגז הטבעי, איש איש בתורו, את כל שלבי תהליכי הפעילות בהפקת הגז, חלוקתו והולכתו, כל אחד מנקודת מבטו ותפקידו ברשות.

צוות רבני המכון עם מהנדס המכון הפנו סדרת שאלות לאנשי רשות הגז הטבעי וקיבלו את תשובותיהם, ועל דעת כל המשתתפים הוחלט להמשיך בקשר ושיתוף פעולה, כשבתחילה ימשיכו בתכתובות של בירורים, שאלות ותשובות, ובהמשך בסיורים וביקורים באתרי מאגרי הגז והפקתו.

כי בסוכות.. בהוציא אותם מארץ מצרים

בימים אלה, של ערבי פסחים, רוחשת הפעילות בין כותלי המכון המדעי טכנולוגי להלכה ככוורת דבורים, כאשר רבני המכון ומהנדסיו עסוקים עד למעלה ראש, אם זה בבדיקת מכשירים חשמליים חדשניים, מסוגים שונים, של מקררים, מקפיאים, תנורי אפייה רגילים לצד תנורי פירוליטי, ברי מים ועוד, שהיבואנים והמשווקים מבקשים לשווק אותם לציבור לקראת החג עם האישור ההלכתי המהודר של המכון, ואם זה

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א בבדיקת המצאת הסיכוך שהציג בפניו הרב אנשין

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

ביעוץ ומתן תשובות לזרם הפניות הבלתי פוסק, מהמוני השואלים, הנמנים על כל מגזרי הציבור, החל מרבנים ומורי הוראה וכלה בעקרות בית מן השורה.

יחד עם זאת, גם בימים עמוסים שכאלה, כאשר הפעילות הקדחתנית אינה פוסקת לרגע, ממשיכים רבני המכון לעמוד על משמר השבת וההלכה גם בתחומים השגרתיים של כל ימות השנה, ולשרת את הציבור בכל הנושאים העולים על הפרק ובכל השאלות המתחדשות חדשים לבקרים.

כך נענה ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, לבקשתו של הרב יעקב יחיאל אנשין להיפגש עמו, על-מנת להציג בפניו המצאה ייחודית שפיתח ברוב תושייתו, לסיכוך סוכות גדולות ורחבות ידיים בקלות מרבית, בסך מהודר ביותר, כשגם בעיית איכסונו תיפתר בדרך מקורית, ולבקש את אישורו ההלכתי על כך.

הגרא"מ הלפרין שליט"א שמע מפיו הסברים מפורטים על צורת הסיכוך המדוברת ועל מעלותיה, בחן ביסודיות רבה את הדוגמאות שהוצגו בפניו מכל הזוויות האפשריות, והבטיח להמשיך לבדוק זאת, עם אפשרות לרעיונות נוספים לשיפור ההמצאה, כדי להפיק את המוצר המהודר ביותר בתכלית ההידור ללא כל חשש ופקפוק.

מנוחה ושמחה אור ליהודים

מר אבי סהרה מחב' 'אור לשבת' מציג בפני ראש המכון הגרא"מ הלפרין והרה"ג ר' יעקב לוריא מבכירי רבני המכון את מנורת השבת החדשנית

בעליה של חברת 'אור לשבת', מר אבי סהרה, המתמחה בפיתוח וייצור מוצרים ייחודיים מותאמים לשומרי שבת, באישורו ההלכתי של המכון המדעי טכנולוגי להלכה, הביא לבדיקה במכון סוגים שונים של מנורות לילה חדשניות, עם פונקציות ייחודיות, העשויות לשמש בשבת גם כ'מנורת שבת' מהודרת.

לשם כך הוא נפגש עם ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, ועם הרה"ג ר' יעקב לוריא שליט"א, מבכירי רבני המכון, והציג בפניהם את המנורות החדשות, שנבדקו על ידם, וקיבל את הוראותיהם המדוייקות לייצור המנורות באופן שהשימוש בהן בשבת כ'מנורת שבת' יהיה בתכלית ההידור.

אספקלריה

בראי ההלכה

שאלות נבחרות משולחן רבני המכון

מטבע הדברים, משמש המכון כתל תלפיות וכתובת מרכזית לכל השאלות ההלכתיות המתעוררות חדשים לבקרים.

על שולחן רבני המכון, מצטברות מדי יום ביומו עשרות פניות, משואלים מרחבי הארץ והעולם. כמה מן האקטואליות והמעניינות שבהן, מהחודש האחרון, מוגשות לפניכם:

השלכת חמץ ל'שוט אשפה' בע"פ שחל בשבת

לק"י שלום וברכה

השנה שיחול ערב פסח בשבת - האם מותר יהיה להשתמש לביעור החמץ בפיר האשפה שבמגדל מגורים, שמשליכים לתוכו את האשפה והיא מגיעה למכולה ונדחסת שם?

בברכה

אביעד א.

ראש העין

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

הנה שאלתך כוללת ומורכבת משני חלקים, האחד בנוגע לעצם השימוש בשבת בפיר האשפה, מה שמכונה 'שוט אשפה', והשלכת פסולת לשם, והשני בנוגע להשבתת החמץ בדרך זו, האם בהשלכת החמץ לשם בערב-פסח שחל להיות בשבת מקימים אכן מצות השבתת חמץ, ומכאן ואילך נחשב החמץ כמי שאינו ברשות בעליו ולא יעבור עליו ב'בל יראה' ו'בל ימצא'.

לגבי השימוש בשבת - קיימים סוגים שונים של 'שוטי אשפה', אשר בדרך-כלל החשש המשותף לכולם הוא שמא השלכת האשפה לשם תגרום בהמשך לחיישן המגוף להתריע ולהביא לשינוע האשפה בשבת והפעלת הדחסן, דבר שעלול לעיתים להיות כרוך גם בפעולות של ברירה וטחינה.

בהקשר לכך כבר נתפרסמה תשובה הלכתית על שאלה דומה בבטאון 'אספקלריה' ד', מחודש סיון תשע"ט, עמ' 11, שמסקנתה היא שמכמה סיבות המיקל בזה במקום הצורך יש לו על מה לסמוך.

לגבי ביעור החמץ - כבר דנו פוסקי הדור האחרון (ראה: שו"ת אג"מ ח"ג, סי' כז; שו"ת מנח"י ח"ד, סי' נו; שו"ת שבה"ל ח"א, סי' קלז, הליכות שלמה, מועדים ח"א, פ"ח סי"ז, ובדבר הלכה סכ"ד) אם ניתן להשליך את החמץ בערב-פסח לאשפה ציבורית, ואם יש לחלק בין פח אשפה משותף לדיירי בנין מסויים לבין 'צפרדע' או מיכלי אשפה ציבוריים של העיריה, ולאור זאת יש לדון גם לגבי ההשלכה ל'שוט האשפה' המשותף. ולמעשה נראה שהעצה הנכונה היא לשפוך תחילה אקונומיקה על החמץ שנותר על-מנת לפסול אותו מאכילת כלב (וראוי לייחד את מיכל האקונומיקה מערב-שבת לצורך כך, מחשש מוקצה), ולאחר מכן ניתן יהיה להקל, כאמור, במקום צורך שכזה להשליכו לפיר האשפה.

בברכת פסח כשר ושמח

מכשיר פופקורן יד-שניה

שלום רבברצוני לרכוש מכשיר פופקורן יד שניה מיהודי שעדיין אינו שותומ"צ.

האם ואיך עלי להכשיר/להגעיל ו/או להטביל את המכשיר?

תודה רבה.

בברכה,

יהודה ב.

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לא פירטת בשאלתך אם מדובר במכשיר ביתי קטן לעשיית פופוקרון, או במכשיר גדול יותר, מוסדי או עסקי.

לגבי הטבילה: מאחר שבכל מקרה המכשיר מיוצר בחו"ל

במשב"ז סקט"ז) ובגליון הגרעק"א (יו"ד, ע"ד הש"ך שם סק"ח) ובחזו"א (או"ח, סי' קיט סק"ט). וראה גם מש"כ בשו"ע הרב (או"ח, סי' תנא סעיפים לו-לז) שהביא בזה שתי דיעות, לענין הכשרת מחבת שבלעה משאר איסורים, והעלה לענין הלכה דלכתחילה יש להחמיר שהיא צריכה ליבון. אך בנידון דנן שהחשש הוא רחוק ויש כמה צירופים להיתר, ניתן בהחלט להסתפק בהגעלה.

בברכה מרובה

שימוש במקרר יין בשבת

רכשתי מקרר יין מדגם VINTEC V190SG2E. נוכחתי לראות, שלאחר כשתי דקות שהדלת פתוחה המקרר מפעיל צפצוף. כנראה שהפעולה נגרמת על ידי טיימר שמופעל מיד עם פתיחת הדלת (גם אם סוגרים אותה לפני זמן זה).

אשמח לדעת האם יש לכם פתרון לבעיה זו עבור שימוש בשבת? והאם עשויות להיות בעיות נוספות שאני לא מודע להן?

תודה רבה

ברוך כ.

קרית גת

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באופן כללי, מקררי יין הם מקררים פשוטים למדי, ביחס לבעיות הנפוצות היום במקררים לגבי השימוש בשבת.

הצפצוף של התראת הדלת עליו שאלת, ניתן להקל בו אם מקפידים לסגור את הדלת מיד, לאחר הפתיחה, בטרם יופעל הצפצוף. אך הרוצה להחמיר בזאת תבוא עליו ברכה, ועליו לנהוג באחת משתי הדרכים הבאות: (1) למצוא את מיקומו המדויק של המפסק (המגנטי מן הסתם) שמשתחרר עם פתיחת הדלת ולנעול אותו בשבת (באמצעות הצמדת מגנט למקום זה). (2) לחבר את המקרר לשעון שבת, שינתק אותו בשבת לזמנים קבועים מראש, בהם ניתן יהיה לפתוח את המקרר ללא כל חשש.

הוא צריך טבילה. ככל שמדובר במכשיר ביתי קטן, ניתן לטבול אותו כדת וכדין, אך יש להקפיד לאחר מכן להניחו מספר ימים לייבוש מוחלט, כאשר אפשר להסתייע לצורך כך גם במייבש שער (פן) לייבוש מקומות החיבורים החשמליים. אך אם מדובר במכשיר גדול יותר, שלא ניתן לטבול אותו במקווה, יש לפרק את המכשיר ולהרכיבו מחדש על-ידי ישראל. מאחר שבמכשירים אלו לא ניתן בדרך-כלל לפרק את קצרת הפופוקרן, באופן שלא יהיה ראוי לבית קיבול, ניתן להקל ולסמוך על פירוק חשמלי יסודי, בצורה כזו שתצריך מעשה אומן להרכיב אותו מחדש, וכשהרכבה תעשה על-ידי יהודי יחשב הדבר ככלי שגמר מלאכתו בידי ישראל שפטור מטבילה.

לגבי הכשרה: השימוש במכשירי פופוקרן הוא רק בגרעיני תירס (פופוקרן) ובשמן. לפיכך, אם קנית

אותו מיהודי שהשתמש בו בארץ, הרי שאין צורך לחשוש לשימוש בשמנים לא כשרים, שלא מצויים כלל בארץ. אך אולי יש מקום לחשוש שהשתמשו בגרעיני תירס של טבל, שלא הופרשו מהם תרומות ומעשרות כדין, ואף שגם חשש זה הוא רחוק, ובפרט שגרעיני הפופוקרן הם ברובם מיובאים מחו"ל ופטורים מתרומות ומעשרות, בכל זאת לרווחא דמילתא כדאי שתכשיר את המכשיר לפני השימוש באמצעות הגעלה, כלומר שתמלא את הקצרה במים עד גדותיה ותפעיל את המכונה עד שהמים יגיעו לרתיחה.

ואף שלגבי בליעות של שאר איסורים במחבת כתב המחבר בשו"ע (יו"ד, סי' קכ"א ס"ד): "מחבת שמטגנים בה אע"פ שלענין חמץ בפסח די לה בהגעלה, לענין שאר איסורים צריכה ליבון", ונתבאר בדברי הפוסקים שהטעם הוא הואיל ומשתמשים בה במעט משקין (שמון) חיישינן שמא נתייבשו והכלי בלע מן האיסור על-ידי האור, באופן שצריך ליבון להכשירו. אלא שעולה מדבריהם שרובם סוברים שחובת הליבון למחבת שבלעה משאר איסורים היא רק לחומרא ולא מעיקר הדין. ועיי בזה בביאור הגר"א (יו"ד שם) ובפמ"ג (או"ח, סי' תנא,

(פ"ה מהלי שמיטה ויובל ה"ג): "דבר שדרכו ליאכל חי לא יאכלנו מבושל, ודבר שדרכו להאכל מבושל אין אוכלין אותו חי", והטעם דגם זה נכלל בכלל 'לאכלה ולא להפסד', כמו שנראה מדברי הר"ש (שביעית פ"ח מ"ב) ולכן אסור לסחוט פירות העומדים לאכילה ולא לסחיטה, כמש"כ

בס' 'דרך-אמונה' (הלי שמיטה ויובל שם סק"ה) עפ"י המבואר בירושלמי (שביעית פ"ז ה"א) לפי ביאור הגר"א (שם). אך אם מדובר בסוגי צמחים וגידולים (גם אם יש בהם קדושת שביעית) שמגדלים אותם במיוחד לתעשיית ויטמינים מותר. ועי' גם בדברי החזו"א (שביעית,

סי' כז סק"ג) לגבי עשיית אלוהול (ספירט) מתאנים שנפסלו ממאכל אדם.

ב. הנה מדברי הרמב"ן (בסה"מ, בעשין שהוסיף ע"ד הרמב"ם, מצי' ג) נראה לכאורה שיש מצוה באכילת פירות שביעית, וכמו שהבין בדבריו המגילת-אסתר (שם), שהוסיף שהרמב"ם לא מנה מצוה זו משום שלדעתו אין מצוה באכילתם, אלא שנאסרו בסחורה. וכ"כ גם מדברי מהרי"ט אלגאזי (הלי חלה, אות ב, ד"ה והנה בעיקר סברת ר"ח, וד"ה והנה לפי האמור), שגם הוא הבין כן בדעת הרמב"ן. אמנם עיי' במש"כ החזו"א (שם, סי' יד סק"י) דגם לדעת הרמב"ן אין מצוה באכילתם, אלא שכוונתו היא דאיסור סחורה הוא ממנין העשין.

וממילא אי נקטינן שאין שום מצוה באכילתם הרי פשיטא שאין מקום לשאלה זו. אלא דגם אם יש מצוה באכילתם כמדומה שלא מצינו שיש להקדים לברך על פירות תרומה או מע"ש קודם אכילת פירות חולין. ועיי' בדברי הרמב"ם (פ"י מהלי מעה"ק הי"א) לענין אכילת בשר קדשים ושיירי מנחות על השובע, שאם היתה להם לכהנים אכילה מועטת מהם אוכלים עמה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת עם השובע, ובפ"י הריק"ו (שם) ובמל"מ (שם) לגבי אכילת חולין בעזרה, ועפ"י דברי רש"י ותוס' (תמורה כא:), אך לא מצינו שדנו מצד הקדמת אכילת חולין לאכילת קדשים, או שיש להעדיף לאכול תרומה דווקא, ועכ"פ להקדים אכילת התרומה קודם החולין, וכל כיו"ב. ועיי' בדברי הרא"ש (פסחים פ"י סי' לו) לגבי היכא דלית ליה כולה סעודתא

מצו"ב חוברת הסברה על מכלול הבעיות הקיימות כיום בשימוש במקרים. כדאי שתעיין שם בעמ' 6 ובעמ' 11. בברכה מרובה

פירות שביעית

בס"ד

לכבוד הגה"צ כש"ת רבי אברהם משה הלפרין שליט"א מתגעגעים למכתביו הנפלאים מאד בלעה"ר.

רציתי לשאול כמה שאלות חדשות שחנני ה' יתברך ברוב חמלתו בעניני שביעית לקראת שנת השמיטה הבעל"ט:

- א. האם מותר לעשות ויטמינים מפירות שביעית?
- ב. האם יש דין קדימה לברך קודם על פירות שביעית? והטעם?
- ג. אחד גזל מחבירו פירות שביעית, והחזיר לו פירות רגילים, וטוען הנגזל שיש לו ענין מיוחד לאכול פירות שביעית, האם הצדק עמו? והטעם?
- ד. האם יש ענין לקנות פירות שיש בהם קדושת שביעית? ואם כן, כמה צריך לטרוח עבור זה? וכמה ממון יש לו להוציא, שלפעמים זה יותר יקר בהרבה מפירות רגילים?
- ה. האם יש ענין מיוחד לברך על אתרוג שקדוש בקדושת שביעית, יותר מאתרוג רגיל?

בברכת כהנים באהבה כעתירת

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך"

ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

תשובת ראש המכון:

שלום וברכה למעכ"ת שליט"א

בדבר שאלותיו החשובות, שלא נתפנית עד הנה להשיב עליהן:

א. אם מדובר בפירות שביעית העומדים לאכילה אסור לעשות מהם ויטמינים, שהרי אסור לשנות פירות שביעית מברייטן, וכמש"כ הרמב"ם

מכשיר להרחקת חתולים

שלום רב,

רכשנו מכשיר שמרחיק חתולים מהחצר באמצעות גלי קול שאוזן אנושית לא מסוגלת לשמוע אבל חתולים שומעים. כשהמכשיר מזהה חתול באמצעות גלאי תנועה הוא מתחיל לשגר את גלי הקול שלחתול לא נעים לשמוע והוא מסתלק.

הבעיה היא שגם אנחנו בתנועתנו גורמים למכשיר לפעול ולשגר גלי קול, רק שאיננו שומעים אותם. האם העובדה שאיננו שומעים את גלי הקול, משנה משהו לגבי השימוש במכשיר בשבת?

בברכה,

אליעזר ט.

מתתיהו

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

אם כוונתכם במעברכם שם ותנועתכם לגרום להפעלת גלי הקול, הבלתי נשמעים לאוזני אנוש, כדי לסלק על-ידם חתולים המתרוצצים או מתחבאים שם - יש בכך אכן בעיה, ויש להימנע בכך בשבת.

אך אם אתם עוברים שם לפי תומכם, ללא כל כוונה ורצון להפעיל את גלי הקול, ומבלי שיהיה לכם כל עניין שהוא בהם (כגון שאתם יודעים שכרגע לא נמצאים שם חתולים כלל, או אפילו אם אינכם יודעים אם הם נמצאים, אך אין לכם שום

עניין מיוחד בסילוקם ברגע זה, וכיוצא בזה) - אין שום חשש בכך, לא רק בגלל שהפעולה מוגדרת כ'פסיק-רישא דלא איכפת-ליה', שדינה כ'פסיק-רישא דלא ניחא-ליה', אלא משום שפעולה שכזו, שתוצאותיה אינן ניכרות, ואין שום עניין ותועלת מהן, אין בה שום איסור.

בברכת פורים שמח

כיסא גלגלים חשמלי בשבת

שלום,

אני בחורה נכה בת כמעט 19 ויש לי עובדת זרה. עד כה, נטרלתי את הכיסא הממונע שלי בשבת והעובדת סחבה

ממצה דמינטרא אלא כזית בלחוד דמינטר הוא דאית ליה, שנחלק עמש"כ הרי"ף (שם בדף כז. מדפי הרי"ף) דאכיל ברישא מהאיך דלא מינטר ומברך עליה המוציא ולבסוף מברך על כזית דמינטר לאכול מצה ואכיל, וס"ל להרא"ש דבזה"ז שאין לנו ק"פ לקיים על מצות ומרורים יאכלוהו אין לאחר ברכת המצה, ומוטב שיאכלנה למצה דמינטרא בתחילה לתיאבון, ולא הזכיר כלל שאפשר שיש להקדים לברך על מצה דמצוה מצד חובת קדימה בברכות.

ג. גם אם ננקוט שיש מצוה באכילת פירות שביעית אין שום תביעה ממונית מחמת כן, ומצד השבת הגזילה בוודאי יכול להחזיר לו פירות אחרים כיוצא בהם שאין בהם קדושת שביעית, ואדרבה מן הסתם פירות אחרים שוים יותר, שהרי אין בהם איסור סחורה והפסד ומותרים בכל צורת אכילה והנאה.

ואולי יש לדון להיפך, אם מי שלוה מחבירו פירות שביעית מותר להחזיר לו פירות רגילים שמן הסתם שווים יותר, וצ"ע בזה לעת מצוא.

ד. יש ענין לקנות פירות שביעית ממגדלים השומרים שמיטה כהלכתה כדי לחזק ידי שומרי שביעית, אך מצד מצות אכילת פירות שביעית גם לדעת הסוברים שיש בכך מצוה בוודאי אינו חייב לחזר אחריהם ולהוציא הוצאות על כך, ובפרט לפי מה שהעלה החזו"א דלכו"ע אין מצוה כלל באכילת פירות שביעית, ואין איסור להניחם שירקבו מעצמם, וכ"ש בזה"ז דנקטינן לעיקר כדעת הסוברים דשביעית בזה"ז דרבנן.

ואגב, מה שכתב מר שלפעמים פירות שביעית יקרים יותר מפירות רגילים הם דברים חמורים מאד, ואם יש חלילה תופעה שכזאת יש לדון שאסור בכלל לקנות אותם, גם אם זה בכסות כזו או אחרת של 'אוצר ב"ד', דבכה"ג הו"ל כסחורה ממש בפירות שביעית.

ה. עיי בדברי החזו"א (שם, סי' ט סק"ז, סוד"ה מותר) שאתרוג של מצוה יש ללקטו קודם ר"ה של שביעית ולא ליכנס לפלוגתא דרבוותא אם אזלינן ביה בתר לקיטה ויש בו קדושת שביעית או בתר חנטה ואין בו קדושת שביעית. ומינה דלא ס"ל שיש ענין מיוחד ליטול דוקא אתרוג של שביעית, אלא אדרבה כאשר אפשר ליטול אתרוג שאין בו קדושת שביעית עדיף טפי לכאורה.

בברכה מרובה

הרב אברהם משה הלפרין

ראש המכון

רלוונטי, מאחר ועיקר שאלתך הוא דווקא על אפשרות של יציאה מחוץ לבית ולא בתוך הבית.

יחד עם זאת, בהיותנו מודעים למצוקה הקשה, הנוגעת ללב, של נכים ומוגבלים להתניידות בשבת, הן בתוך הבית והן מחוצה לו, ובעקבות פניות רבות קורעות לב שאנו מקבלים ללא הרף בעניין זה, אנו עמלים זה זמן רב על ניסיונות לפתח עגלת נכים פניאומטית, שתפעל בלחץ אוויר, ללא שום אלמנט חשמלי, שבה יוכל כל מוגבל להתנייד בשבתות ובמועדים בכוחות עצמו ללא כל חשש. למרות התקדמויות שונות, עדיין לא הגענו למוצר המיוחל, שיהיה יעיל ומושלם, הן מבחינה ביצועית והן מבחינה הלכתית.

אנו ממשיכים כל העת לקדם את העניין, כאשר גם מכתב שאלתך יתרום וייתן בוודאי משנה תנופה לנושא.

בברכה מרובה

שימוש בשבת במיכלי גז עם שירות דיגיטלי

שלום רב לרבני המכון שליט"א

כל מי שמשמש בבלוני גז פרטיים ובפרט קטנים מודע לבעיה שנגרמת בשבת כשקשה לדייק בהערכה כמה גז נשאר, ומפעם לפעם צריכים לאכול אוכל קר...

חברת אמישראלגז מפרסמת על מכשיר דיגיטלי שמיד כשנגמר בלון אחד הוא פותח את השני ומאותת במקביל שצריך להזמין, כמו כן אם נותנים פרטי אשראי מראש המכשיר מזמין אוטומטית בלון חדש ללא צורך בהתערבות.

אשמח לשמוע, מה דעת רבני המכון על שימוש בזה בשבת?

(וכן ספציפית האם יש בעיה שכשנגמר הגז בשבת זה מזמין מיד בחברה? אם כן, ניתן שלא לממש אופציה זו במכשיר.)

אודה לכם מאוד על תשובתכם

מנחם פ.

ירושלים

אותו ידנית, מה שמחוץ לבית לא מתאפשר מפאת הכובד.

ישנן פעמים בודדות בשנה שבהן אני יוצאת מהבית לשבתות או יוצאת לביהכ"ס ואז עליי להשתמש בכיסא אחר שהישיבה בו קשה עבורי, אך עיקר הסיבה שאני שואלת על היתר להשתמש בכיסא ההמונע הוא הרצון שלי לנוע באופן עצמאי שנשללת ממני לחלוטין בשבת.

רצוני להדגיש, כשאני יושבת על הממונע כשהוא מנוטרל, אני לא סובלת כאבים ויש מי שיסחוב אותי. זה רק עניין של נוחות. האם יש עניין להקריב את הנוחות

שלי? האם זה נחשב מהודר יותר או שזה סתם? אם זה רק שעת הדחק כשאין אופציה אחרת-שהרב יגיד לי זאת. תודה מראש!

ש.ה.

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

אם הבנו נכון את שאלתך, הרי שאת שואלת ומתלבטת בין האפשרות להשתמש בשבת בכיסא הממונע חשמלית, על-מנת שתוכלי לנוע באופן עצמאי ולהתנייד גם מחוץ לבית לכשתרצי, לבין האפשרות לנטרל את המנוע החשמלי בשבת, ולהתנייד רק בתוך הבית באמצעות העובדת הזרה, ללא אפשרות לנוע עצמאית וללא אפשרות להתנייד מחוץ לבית בכיסא זה, שהוא נוח יותר עבורך.

עם כל הצער וההבנה למצבך ומגבלותיך, אין שום דרך להתיר את השימוש בשבת בכיסא הממונע כמות שהוא אפילו בשעת-הדחק.

במקרים וצרכים מיוחדים אנו מאשרים התקן מיוחד לשבת לכיסאות כגון אלו, בתנאים והגבלות שונות, שהמרכזי שבהם הוא השימוש בו יהיה אך ורק בתוך הבית או במתחם סגור ולא ברשות-הרבים, וזאת בשל שיקולים של קדושת וצביון השבת במרחב הציבורי, עם אחריות לתוצאות והשלכות נוספות העלולות להיווצר בעתיד משימוש בכיסאות/קלנועיות ממונעות ברשות-הרבים באישור הלכתי, כך שלגביך פתרון זה בלאו-הכי אינו

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מדובר על שירות דיגיטלי חדש של חב' 'אמישראלגז', בשם 'קונטרול פלוס', שבו חיישנים מיוחדים, המגלים את התרוקנות מיכל הגז הראשון, ומסיטים מיד את הצריכה למיכל השני, כאשר בו זמנית הם גם מתריעים ומשדרים הזמנה אוטומטית למיכל גז חדש.

אמת הדבר כי צריכת הגז ממיכל הגז בשבת עד תומו גורמת בספו של דבר להפעלת החיישנים, ובעקבותיהם גם לפתיחת המיכל השני באופן מדי, שנעשית גם היא מן הסתם בפעולה חשמלית ולא בדרך מכנית, אלא שאין בכך כל שאלה הלכתית בשבת, שכן אף אדם שומר שבת אינו עושה בעצמו שום פעולה של צריכת גז בשבת, והכל נעשה על-ידי הדלקת הגז מערב-שבת, או באמצעות הפעלה של שעון שבת מערב-שבת במערכות יונקס וכדומה, כך שגם כל התוצאות של הפעלת החיישנים ופתיחת המיכל השני אינן נגרמות כתוצאה ממעשה האדם בשבת, אלא מכח מה שנעשה בערב-שבת, כך שאין בכך כל בעיה.

וגם באשר לשידור ההזמנה בשבת, אילו היה חשש שההזמנה תגרום לפעולה אנושית של חילול שבת ח"ו, היה מקום לדון שמא יש צורך להימנע משימוש בשירות זה אפילו באופן שהכל נעשה מערב-שבת, אך מאחר שכל הפעולות והתשדורות הן ממוחשבות ואוטומטיות, ובשבת עצמה לא מתבצעת כתוצאה מכך כל פעולה אנושית, אין לחוש כלל, ואין שום צורך לבטל את האופציה הזאת.

אמנם הבעיה יכולה להתעורר ביום-טוב, באם מדליקים את הגז ביום-טוב בדרך מותרת של העברת אש קיימת, שאז עלולים לגרום ביום-טוב עצמו לתוצאות האמורות, של הפעלת החיישנים, פתיחת אוטומטית של המיכל השני ושידור הזמנת מיכל נוסף. אלא שאין לאסור זאת, מאחר שהאפשרות שפעולות אלו יתרחשו ביום-טוב עצמו כתוצאה מהדלקת האש וצריכת הגז היא רחוקה מ'פסיק-רישא', וגם אם הן יתרחשו הר"ז בגדר גרמא בלבד. אולם בכל זאת אם ניתן בקלות לוותר ולבטל את האופציה של השידור להזמנת מיכל נוסף, דבר שאין בו שום צורך ותועלת לצורך יום-טוב עצמו, מן הראוי להיות טוב לעשות כן.

בברכה מרובה

יישור זקן במכונת תספורת

שלום רב

ראיתי את התשובה ההלכתית שפירסמתם על ה'פאטר'

- האם בעצם יש בעיה גם ליישר זקן עם מכונת תספורת בלי שום 'סרגל', כלומר על מספר אפס?

תודה רבה על הכל

אהרן ו.

בני ברק

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

במענה לשאלתך: ברוב מכונות התספורת המצויות בשוק ישנו מרחק בין ראשי

הסכין הנח לנע, כך שלא אמורה להיות בעיה ליישר בהם את ה'פאטים', אך יש להיזהר מאד בעת השימוש שלא

להיזי את המכונה באופן חזק, מאחר שבחלק מהמכונות קצה הסכין משונן והזזתו על-גבי הפנים עלולה לגרום להשחתת שיער.

בכבוד רב

נסיעת אחות בשבת לעבודה בפגייה

שלום לכב' הרב שליט"א

אני סיימתי לימודים בביה"ס לאחיות, וברצוני להתקבל לעבודה בפגייה במרכז רפואי סמוך יחסית למקום מגורי.

הבעיה היא שבשבתות אין נהג גוי להסיע את האחיות למשמרתן בהלוך, רק בחזור הביתה, כך שאם אקבל את העבודה אאלץ להגיע ברכבי למקום העבודה באותן השבתות בהן אהיה משובצת.

ברצוני לברר, אם העבודה בפגייה נחשבת כ'פיקוח-נפש' שיהיה מותר לי לנסוע לצורך כך בשבת ולנהוג בעצמי ברכב.

אודה לכם על תשובתכם

צופיה ל.

ראשון-לציון

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באופן עקרוני, העבודה בפגייה מוגדרת ללא כל ספק כ'פיקוח-נפש' שדוחה שבת, ולכן אילו ייוצר מצב, למשל, שבו יהיה לחץ עצום במחלקה זו, באופן

הדרך, ומכיון שכן, ישנם רבים שכל התור שלהם ביום שב"ק, ויש מהם שגרים רחוק מאוד מהמקום וקשה להם להגיע לשם ברגל, ושאלתם בפייהם אם יכולים לנסוע במכונית ע"י גוי.

ולכאורה שאלה זו נעוצה בשאלה קודמת, אם לדון את הצורך של החיסון כצורך של חולה שיש בו סכנה, או עכ"פ כצורך של חולה שאין בו סכנה דאז ממילא אמירה לעכו"ם שריא אף במלאכה דאורייתא, או"ד כיון שאין החולי לפנינו אין היתר.

ואת"ל שא"א להתיר זאת, מ"מ נתעוררנו לשאול, דישנם רכבים כהיום שעובדים ע"י חשמל ולא ע"י דלק, ושמא השימוש בהם אינו אלא מדרבנון, לדעת הפוסקים שסוברים דכל חשמל אינו אסור מהתורה בשבת, כל שאין בהם מתכת הנבערת, וא"כ לכאורה יהא אפשר להתיר ע"י גוי, משום שבות דשבות, דצורך גדול ודאי זה נחשב.

ורצינו לשאול חוות דעתו הרחבה, אם אכן אפשר להקל בזה.

ובר מן דין, מאוד הייתי רוצה לדעת חו"ד, אם אכן רכב שעובד עם חשמל ולא עם דלק נחשב כשבות, ובמקום שיש צורך גדול אמיתי (לאו דוקא של חיסונים), אפשר להתיר ע"י גוי משום שבות דשבות.

בברכת התורה

דוד כהן

כולל מאור אברהם - מקסיקו

תשובת ראש המכון:

השלום והברכה למע"כ ידידנו הנעלה

הרה"ג ר' דוד כהן שליט"א

מחשובי מרביצי התורה ומורי ההוראה במקסיקו-סיטי בנוסף על שאלתכם בדבר נסיעה בשבת ע"י גוי לקבלת החיסונים, יש לדון גם בנוגע לעצם החיסון, אשר למרות כי

שהצוות הקיים לא יהיה מסוגל לעמוד במטלות השגרתיות, וכתוצאה מכך יאלצו להזעיק בשבת אחיות נוספות לתגבור, הרי שבוודאי מותר וחובה על כל אחת שנקראת לחלל שבת ולהגיע לעבודה.

אלא שלא כך הם פני הדברים בבואנו לדון מראש על היתר קבוע לחלל שבת באיסורי תורה בנהיגה ברכב למשמרת בפגייה, שכן במצבים שגרתיים קשה לקבוע שנסיעתה של אחות אחת לעבודה מוגדרת ממש כ'פיקוח-נפש', למרות שהתייצבותה במשמרתה תקל בוודאי מהלחץ המוטל על האחיות האחרות, ולא ניתן מכח זאת להתיר מראש בשופי לחלל שבת בקביעות באיסורי תורה.

לכן אם ברצונך להתקבל לשם לעבודה עלייך להתנות זאת בסידור של הסעה לעבודה בשבתות ומועדים על-ידי גוי גם בהלוך, או לחילופין למצוא את הדרך להשתבץ במשמרות של שבתות ומועדים בליל שבת, או בכל דרך אחרת, באופן שתוכלי להגיע לשם עוד טרם כניסת השבת או החג.

בברכת הצלחה בכל אשר תפני

נסיעה במכונית בשבת על-ידי גוי לצורך חיסון

יום ג' לסדר "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" תשפ"א

לכבוד הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

ראש המכון הטכנולוגי בהלכה

שלום רב וכט"ס

נעים לי מאוד לדרוש בשלומו, מקווה שיחוש בטוב, וימשיך בפעילותו החשובה, ובכתיבת ספריו היקרים.

ב"ה הגיע הזמן שהתחילו לחסן נגד נגיף הקורונה פה עיר מקסיקו את האנשים המבוגרים.

והנה סידרו מטעם הממשלה, שבכל יום מימי השבוע מחסנים חלק מהעם, ועשו את החלוקה לפי האות הראשונה של שם המשפחה, שכל אותם ששם מתחיל באותיות A, B, C מחסנים אותם בימי ראשון, וכן ע"ז

ואסיים בברכה ובתפילה מעומקא דליבא לכל קהל הקודש במקומכם, כי במהרה יסיר הקב"ה מעליהם ומעלינו ומעל כל עמו בית ישראל כל משחית ומגפה ונתבשר אך ורק בשורות טובות ישועות ונחמות כל הימים.

בברכה ובידידות
הרב אברהם משה הלפרין
ראש המכון

איזוק אלקטרוני בשבת

שלום רב לכב' רבני המכון הגאונים שליט"א

בוודאי בירדתם את נושא האיזוק האלקטרוני שמנסים להציע בימים האחרונים בנתב"ג לכל השבים מחו"ל, כדי שיהיה אפשר לעקוב אחריהם, במקום לשלוח אותם לבידוד במלונית.

השאלה היא לגבי שבת - האם האיזוק משדר כל הזמן למוקד על מיקומו של האדם? והאם כל תנועה וסיבוב שלו בבית משפיעה ו/או משנה את צורת השידור והקליטה?

לצערנו אין לנו שום מושג בזה, לא בצדדים המציאותיים ולא בצדדים ההלכתיים. אך התשובה דחופה וחשובה לנו מאד מאד, שכן בננו הבחור בשנות העשרים שלו נתקע בחו"ל לפני 'סגירת השמים', ובסוף השבוע הקרוב עומד ב"ה לשוב ארצה, כאשר הברירות העומדות בפניו

הן להישלח מיד למלונית, לאחר שחודשים ארוכים כבר לא היה בבית, או לבחור להישלח לבידוד בבית עם האיזוק האלקטרוני על ידו, ויצטרך לשאת אותו במשך שתי שבתות.
אנו מבקשים מאד מאד להשיב לנו מוקדם ככל האפשר,

הוא ניתן לתוך השריר ולא לתוך הווריד, בכל זאת - כפי הידוע אצלנו עכ"פ - במרבית המקרים גם יוצא דם, והדבר תלוי במיומנותו של המחסן וכיו"ב, אשר לאור זה יש לדון אם המתחסן שבא ומושיט את זרועו הוא שותף לזה, ואת"ל שהוא שותף למעשה זה הר"ז לא פס"ר וגם אין כל צורך בהוצאת הדם כלל.

והנה לאחר ששאלתי אתכם בדבר מי שנקבע לו תור לחיסון בשבת ולא יגיע להתחסן אם יוכל להקדים או לאחר התור לקודם השבת או לאחריה או שידחה לגמרי למועד בלתי ידוע, השבת לי: "שאלתי אדם שמבין בזה, והוא אמר לי שמאוד כדאי שאלה שתורם חל בשבת, ילכו ביום שישי, שיש סיכוי גדול שיחסנו אותם. אם לא חיסנו אותם ביום שישי, ולא הולכים בשבת, יש עדיין סיכוי של כ-80% שיחסנו אותם למחרת ביום ראשון. אך אם לא יצליחו לקבל את החיסון ביום ראשון, לא ברור מה יהיה, אולי יצטרכו להמתין כמה שבועות (או חודשים) עד שיגיעו שוב חיסונים, ויתכן שלא יהיו עוד חיסונים אמריקאיים אלא רק סינים".

לאור האמור, נראה כי בתור הוראה כללית לציבור בוודאי אין להורות היתר לרבים לנסוע בשבת ע"י גוי, לא ברכב רגיל ולא ברכב חשמלי, לצורך חיסון, חשוב ונחוץ ככל שיהיה, שסו"ס אינו מוגדר הלכתית כחולה לפנינו, כי מלבד השאלות ההלכתיות הכרוכות בכך, שגם בהן אין לזלזל כמובן, יש בזה משום מה שהחזו"א היה מכנה כ'ביטול השבת', למרות שמדובר בזמן מוגבל מראש, וההוראה הכללית צריכה להיות כי מי שתורו להתחסן בשבת יש לו להשתדל להקדים לבוא ביום שישי, ואם לא יצליח ינסה שוב ביום ראשון ויעשה כל טצדקי שלא לדחות קבלת החיסון החשוב.

יחד עם זאת, אם ידוע על מישהו שהוא בקבוצת סיכון מיוחדת, וכל דחייה במתן החיסון עלולה להיות קריטית עבורו ח"ו, הרי במקרה שכזה הדבר מסור למורי ההוראה המקומיים לשקול זאת היטב, ובמקום הצורך - אם לא עלתה בידו להקדים החיסון ליום שישי - להתיר לו בהוראה פרטית לנסוע בשבת ע"י גוי לקבלת החיסון.

ובאשר לשאלה בדבר העדיפות - אם ישנה - ברכב חשמלי על פני רכב רגיל, הרי שמבלי להאריך בזאת, על-מנת לא לתת פתח לפורצי גדר רח"ל, ברור הדבר כי מכמה טעמים יש עדיפות לנסיעה ברכב חשמלי במקום שיש בו סרך פיקוח-נפש על פני נסיעה ברכב רגיל, וע"י גוי יש להקל יותר כמובן מאיליו.

קירותיו חוסמים את האותות מלהיקלט במכשיר הטלפון הייעודי, דבר שיגרום מידית להתרעה על כך במוקד הפיקוח.

ככל שעונד הצמיד האלקטרוני יקפיד על שמירת ההוראות הללו ויפעל בהתאם להן לא תהיה לו, כאמור, כל השפעה שהיא על האותות המשוגרות מהצמיד ולא על כל פעילות אלקטרונית אחרת.

אלא שבמהלך הבריור עלתה בעיה מסוימת, כאשר התברר כי בתוך הצמיד מורכב חיישן מסויים, שיחש' את תנועות היד גם בשעת השינה, ולאחר כשעה שאינו 'חש' בהן הוא מתריע על כך. זאת, כדי למנוע אפשרות תיאורטית בלתי סבירה בעליל שעונד הצמיד המהודק ליד יצליח לחלץ אותו מעל ידו בשליפה (ללא חיתוך ושבריה, אשר גורמים מידית להתרעה במוקד) ולהניח אותו סמוך למכשיר הטלפון הייעודי הממשיך לקלוט את האותות המשוגרות מן הצמיד, בעוד שהוא עצמו יוכל לצאת מביתו ללא פיקוח. בשל כך, כאשר חולפת כשעה, שבה החיישן אינו 'חש' בתנועות היד, הוא משגר התרעה.

למרות שבשגרה אין כל משמעות לתנועות היד, שאינן משודרות לשום מקום וגם אינן נאגרות בזכרון, אבל יש להן משמעות לגבי העונד את הצמיד, שכל שהן נמשכות לא משוגרת התרעה, וכאשר יפסיקו תשוגר ההתרעה לאחר כשעה.

בשיחותינו עם האחראיים בחברה המלצנו להם לאמץ את אחת משתי ההצעות הבאות: 1. לוותר לגמרי על ההתרעה למי שיצליח לשלוף את הצמיד בלי לשבור ולקרוע אותו, שהוא כאמור תרחיש בלתי אפשרי כמעט, וממילא יוכלו לנטרל לגמרי את חיישן התנועה האמור. 2. לכל הפחות, לעדכן את התוכנה באופן שבשבתות ובחגים תבוטל ההתרעה על שליפת הצמיד, כך שגם אם החיישן יפעל לא תהיה לו כל משמעות שהיא. לעת עתה לא ידוע לנו על כך שהמלצותינו התקבלו.

ותודתנו נתונה לכם מראש על כך ועל כל פועלכם הרב לטובת הכלל ולזיכוי הרבים.

בכל הברכות

משפחת ב.

ביתר עילית

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

אכן לאור הכוונה להצמיד לכל השבים מחו"ל צמיד אלקטרוני על פרק ידם, במקום להפנותם לבידוד במלונות, הוצפו רבני המכון המדעי טכנולוגי להלכה בפניות אין ספור, מרבנים ומורי הוראה בארץ ובתפוצות, לצד רבים המתעתדים לשוב ולהגיע ארצה בתקופה הקרובה ובני משפחותיהם, שביקשו לברר את דעתם ההלכתית בנוגע לענידת הצמיד בשבת, בעודו משדר אותות על מקום הימצאות העונד אותו.

בימים האחרונים ניהלו רבני המכון, ובראשם הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, ראש המכון, בעזרת צוות מהנדסי המכון, שיחות ארוכות ותכתובות ממושכות עם מהנדסי חב' 'סופרקום', המספקת כרגע את הצמידים האלקטרוניים עבור השבים מחו"ל, ועם האחראי מטעמם על שיווקם.

מסיכום כל התשובות המפורטות שקיבלו על כל סדרת שאלותיהם החוזרות ונשנות, לרבות על כל מיני תרחישים אפשריים, עלה כי באשר לתשדורות ולקליטה הרי כל עוד הצמיד ענוד על היד מערב-שבת, והעונד אותו פועל בהתאם להנחיות דלהלן ואינו חורג מהן, אין לאדם העונד את הצמיד כל השפעה על האותות הקבועות המשוגרות ממנו לא בתנועותיו ולא במעבר שגרתית בתוך ביתו ממקום למקום, ולא מתרחש כל שינוי שהוא לא בצורת השידור, לא בצורת הקליטה ולא בכל חיווי שהוא.

את מכשיר הטלפון הייעודי, אותו מספקים בנתב"ג לשבים מחו"ל, אשר אליו משוגרות האותות הקבועות מן הצמיד האלקטרוני, יש למקם במרכז הבית, על-מנת לאפשר תנועה ברדיוס רחב ככל האפשר סביבו.

קודם השבת יש לבדוק אלו מחדרי הבית שסביב מיקום מכשיר הטלפון הייעודי נמצאים בוודאות בטווח הקליטה שלו, ואינם גורמים לצפצוף התרעה על התרחקות ממנו, ובמשך השבת יש להקפיד לשהות ולעבור אך ורק בחדרים הללו מבלי להתרחק מהם.

יש להקפיד גם שלא להיכנס במהלך השבת לממ"ד, אשר

אלא שאינו מרובע? ואם כן, איפוא לקבוע, במשקופים, או אחורי הדלת דהיינו בתוך חדר הכניסה בצד הדלת? נ.ב. היות ואני עוסק עכשיו בהלכות מזוזה, אשמח לקבל גם טעמים ומקורות, אם אפשר בלי הרבה טירחה. יישר כח גדול

מרדכי ר.

אשדוד

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מפאת קוצר הזמן והמלאכה המרובה בשאלות המתחדשות חדשים לבקרים, ובפרט בעומס העבודה המוטל על רבני המכון בערבי פסחים, נשיב בקצירת האומר בקיצור נמרץ עד מאד, ואתך הסליחה:

א. בפשטות אין שום סיבה לפטור מזוזה, שכן דלת כניסה ממקום הפטור ממזוזה אינה סיבה לפטור מקום חיוב. ועיי בדברי הש"ך (יו"ד, סי' רפו סק"י) בשם מעד"מ (והוא בד"ח על פסקי הרא"ש הל' מזוזה, אות מו) לגבי חדר הפתוח לחדר שמשמשים שם, שהוא חייב במזוזה. וע"ע בדע"ק (סי' רפו סק"יא) לגבי חדר הפתוח למרחץ שיש לו שימושי דירה. ועוד יעויין בנוגע לזה במש"כ החזו"א (יו"ד, סי' קסט סק"ב) שנתקשה מפני מה ביה"כ פטור ממזוזה, והא אע"ג שהוא עצמו פטור מזוזה יש לחייבו לכאורה מצד הכניסה שמביה"כ לבית, וביאר בזה דביה"כ הוא מקום דירה, ולכן יש לדון את הפתח ככניסה מהבית לביה"כ ולא להיפך, אלא דמאחר שמקום אינו מקום של כבוד פטרינן ליה ממזוזה, דשמעינן מדבריו שלולא טעם זה היה צריך לחייב מזוזה בפתח ביה"כ מצד הכניסה ממנו לבית.

ב. הן אמת שהד"ח (שם) מצדד שכיסוי מזוזה כלי בתוך כלי הו"ל כאילו אין כאן מזוזה, ומשו"ה עדיף לקובעה אחורי הדלת, ועיי בדברי הש"ך (שם, ובסי' רפט סק"ב). אמנם עיי בדברי המג"א (סי' מ סק"ב וסי' רמ סק"ז) שנראה מדבריו דמהני כיסוי כלי בתוך כלי למזוזה, ואין זה מבטל המזוזה, וכ"ה להלכה בשו"ע הרב (סי' מ ס"ה) ובמ"ב (סי' מ סק"ז וסי' רמ סק"ז), וע"ע בתו"ד החזו"א (שם) בקושייתו על פתח ביה"כ. דלפי"ז נראה שעדיף לקובעה על המשקוף ולכסותה בכלי בתוך כלי, ולא לקובעה אחורי הדלת, שיש פוסלין אפי' בדיעבד, כמבואר בדבר הש"ך (שם, סי' רפט סק"ג) ובנקה"כ (ע"ד הטי"ז שם סק"ג).

ג. עם זאת, נראה שלכתחילה ראוי להשתדל שלא לברך

יחד עם זאת, כאשר מדובר בשעת-הדחק, כמו בשאלתכם, שהתחליף לצמיד זה הוא שליחת בנכם לשהות במלונית, על כל הכרוך בכך, וזאת לאחר שכבר חודשים לא היה בבית, ונתקע במשך תקופה ממושכת ללא אפשרות לשוב ארצה, ניתן בהחלט להקל בשאלה זו הכרוכה בחיישן ה'חש' את תנועות היד, מכמה סברות, מבלי להיכנס לדון בעצם האיסור שבדבר ומידת חומרתו, מאחר שמדובר כאמור בפעולה שבה עצמה אין כל תועלת ומשמעות, אלא רק בצורה עקיפה, שכאשר היא תפסיק תשוגר התרעה, ובכל פעולה ופעולה של תנועת היד בפני עצמה אין כל משמעות, שכן הפסקה של תנועה אחת או יותר לא תשגר עדיין שום התרעה, עד כעבור שעה ללא כל תנועה, מה גם שככל הנראה אין צורך כלל בתנועות רצוניות, ודי בתנועות בלתי רצוניות ובלתי מורגשות כמעט, כמו פעימות הדופק, כדי שהחיישן י'חוש' גם בשעת השינה שהצמיד במקומו על פרק היד ולא תשלח התרעה.

נוסף על האמור, יש לדון בענידת הצמיד על היד גם מצד איסור מוקצה, אלא שבשעת הדחק, כמו במקרה זה ודומים אליו, יש סברות מספיקות להקל בכך, כאשר הצמיד כבר מוצמד ליד מערב שבת, שגם אם נדון אותו ככלי שמלאכתו לאיסור הר"ז לצורך גופו, ובפרט שהר"ז נחשב כמקום צער, ואכמ"ל.

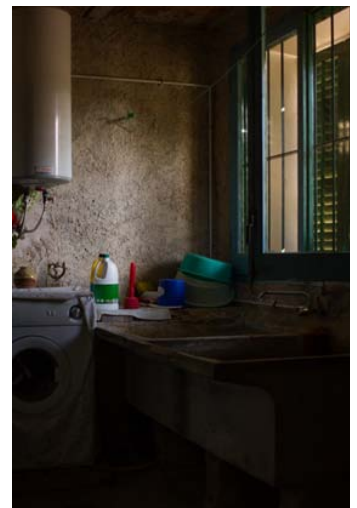
כמובן, שהתשובה האמורה מוגבלת אך ורק לצמידים האלקטרוניים של חב' 'סופרקום', שבהם עומדים כרגע להשתמש בנתב"ג לשבים מחו"ל. במידה ויחלו להשתמש גם בצמידים של חברות אחרות, הפועלות בטכנולוגיות שונות, יהיה צורך לברר שאלה זו שוב לעומקה.

בברכה מרובה

מזוזה במרפסת שירות

לכבוד הרבנים שליט"א

האם יש חיוב לקבוע מזוזה בחדר כניסה [יש מכנים אותו חדר שירות, ומיועד גם לאחסון דברים שונים], שפתחו היחיד הוא מתוך חדר אמבטיה ושירותים, והמשקופים נמצאים בתוך חדר האמבטיה, ויש בו דע"ד כדי לרבע, [ואפשר שאפילו דע"ד ממש יש בו

אספקלריה

בראי ההלכה
המשך מעמוד קודם

ה'קורונה', למרות שגם אינו נמנה על המחלימים, בטענה שרבו עמו הוא מתייעץ בכל דבר מתנגד לחיסונים.

האם אנו רשאים או חייבים לנסות לשכנעו להתחסן בניגוד לדעת רבו?

נשמח לשמוע את חוות דעתכם עפ"י דעת תורה צרופה. בברכת התורה בשם כל בני החבורה

יוסף חיים א.

נוה יעקב, ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

א. אילו היה מדובר אך ורק בדבר הנוגע אליו אישית, בין מדברים הנוגעים בממון בין בדברים הנוגעים בגוף ובין בדברים הנוגעים אל הנשמה, לא היה מוטל עליכם כלל להתערב כאשר הוא נוהג לפי דעת רבו, ככל שמדובר אכן ברב תלמיד-חכם וירא-שמים מוכר. אך מאחר שבמקרה זה מדובר לא רק באחריות לשלומם ולשלומם ובריאותם של בני משפחתו, אלא לשלומם ובריאותם של כל הסובבים אותו במקום לימודו ובמקום תפילתו וכיוצא

בזה, הרי שחובה ומצוה עליכם לשכנעו בכל דרך אפשרית לעשות מעשה ולהתחסן, ויפה שעה אחת קודם.

ב. יחד עם זאת, עליכם להיזהר

מאד ולהישמר מכל משמר שלא לפגוע ח"ו בכבוד רבו ובדעתו, אלא רק להציג את צדדי החיוב שבחיסונים, המוכיחים ב"ה את יעילותם כידוע, ומאידך את התוצאות העגומות הרות האסון רח"ל לאלו שלא התחסנו עדיין, לצד שלילת כל הטיעונים השקריים והפרסומים המגמתיים והלא מבוססים על הסיכון כביכול שבחיסונים, אשר יתכן בהחלט שרבו אינו מודע אליהם כלל.

תוכלו גם להשתמש לצורך השכנוע בכך שהוא רשאי וחייב לנהוג כהוראת כל גדולי ישראל המפורסמים, אשר רוב רובו של הציבור שומרי התורה והמצוות, מכל החוגים, הולכים לאורם, אשר דעתם ברורה וידועה והורו בצורה חד משמעית כי מצוה וחובה להתחסן.

בברכת 'והסירותי מחלה מקרבך'

על קביעת מזוזה זו, אלא לפוטרה בברכת קביעת מזוזה אחרת.

בברכת שבוע טוב וחודש טוב

הכשרת כיריים גז עם משטח זכוכית

שלום רב

רציתי לברר כיצד אפשר - אם בכלל - להכשיר לפסח כיריים גז עם משטח זכוכית מתחתם?

תודה רבה.

צפורה ש.

אופקים

שלום וברכה

על משטח הזכוכית יש לערות מים רותחים מכלי ראשון, כשעדיף לעשות זאת (במקרה זה שהכיריים הם של גז) מכלי שהורתחו בו המים על אש הגז ולא מקומקום חשמלי, והרוצה בתוספת הידור יעשה כן שלוש פעמים, כאשר בין כל עירווי ועירווי יש לייבש תחילה את המשטח, ולאחר מכן יש לכסות את המשטח בנייר אלומיניום לכל ימי הפסח.

את המבערים - אם ניתן להחליפם בחדשים מיוחדים לפסח, מה טוב.

לחילופין, אם ניתן ללבנם בנקל בברנר (מבער) ללא שהאש תפגע בהם ובציפוי שלהם רצוי לעשות כן. במידה ולא, יש להבעיר את המבערים על עוצמת האש הגבוהה ביותר למשך כחצי שעה.

את החצובות (הרשתות) שעל המבערים, עליהם מונחים הסירים, יש ללבן בברנר (מבער) או להחליפם בחדשים, וכפי שמובא בדברי הרמ"א (או"ח, סי' תנא סוס"ד) ש"חצובה צריכה ליבון", למרות שהמ"ב (שם סקל"ד) מיקל בדיעבד, שאם השתמשו בהם בפסח ללא ליבון כלל ג"כ אין לאסור.

בברכת פסח כשר ושמח

שכנוע אדם להתחסן בניגוד לדעת רבו

לכבוד הרבנים הגאונים במכון הטכנולוגי להלכה ובראשם מו"ר הגרא"מ הלפרין שליט"א ראש המכון, לומד אצלנו בכולל אברך שנמנע מלהתחסן נגד

אספקלריה

על משמר ההלכה

כיריים אינדוקציה

במשך שנים רבות פעולת הבישול נעשתה בעיקרה באמצעות אש. גם לאחר שהחשמל הלך וכבש את רוב תחומי החיים, עדיין הבישול בגז היה נפוץ יותר מאשר בכיריים חשמליות. בשנים האחרונות נראה כי מגמה זו הולכת להשתנות, כאשר ביותר ויותר בתים עוברים לבשל על כיריים מסוג אינדוקציה. השימוש ההולך וגובר בכיריים אינדוקציה מביא אל המכון זרם בלתי פוסק של שאלות לגביהן, לעניין שימוש בבשר וחלב ולעניין ההכשרה לפסח והשימוש בהן, כמו גם שאלות אחרות הנוגעות לעניין שבת או יום-טוב. במאמרנו הנוכחי נשתדל אי"ה לפרוס בהרחבה את כל ההיבטים ההלכתיים הנוגעים לכיריים אלה, לצד הצגת הפתרונות העדכניים והמהודרים ביותר שיש בתחום.

חימום השראתי

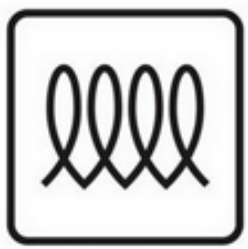
עיקרון פעולת כיריים אינדוקציה מבוסס על תהליך של חימום המתבצע באמצעות השראה אלקטרו-מגנטית, הנקראת בלועזית 'אינדוקציה'. מדובר בכיריים העשויות בדרך כלל ממשטח זכוכית, שיש או קרמיקה, אשר מתחתיו מותקנים סלילים שמוזרם בהם זרם חילופין בתדר גבוה - דבר אשר יוצר שדה

אלקטרו-מגנטי. כאשר מניחים סיר מתאים על המשטח, באזור בו יש השפעה של השדה האלקטרו-מגנטי, נוצר בבסיס הסיר, העשוי מחומר מתאים למטרה זו, זרם חשמלי, הידוע בתור זרם מערבולת. בכך, כתוצאה מתנועת האלקטרונים המואצת והתנגדות המתכת אליהם, הסיר מתחמם ומעביר את החום לאוכל המתבשל בתוכו.

למעשה, שיטת האינדוקציה אינה חדשה. היא הופיעה כבר בסביבות השנים תר"ס-תרס"א. שימוש נרחב בחימום השראתי נעשה מזה עשרות שנים. עם זאת שימוש בכיריים אינדוקציה נעשה פופולרי במיוחד בשנים האחרונות, כאשר רוב האנשים השוקלים התקנת מטבח חדש בביתם כוללים בתכניתם מעבר לשימוש בכיריים אינדוקציה, שיש להן כמה וכמה יתרונות על פני כיריים אחרות. כיריים אינדוקציה מאופיינות במראה אלגנטי, חלק ומבריק, וגם קל לנקותן. שיטת עבודתן הייחודית באמצעות השראה מביאה לידי כך שרק הסיר שמעליהן מתחמם, בעוד סביבתו נשארת קרה ולא מהווה חשש לקבלת כוויות. אם מפעילים את הכיריים מבלי להניח עליהן סיר, הן יהיו קרות לגמרי, שכן הן מתחממות אך ורק כתוצאה מחום הסירים המונחים עליהן. יתרון נוסף, הנוגע לעצם הבישול, הוא בקרת הטמפרטורה המדויקת של כיריים אלה, המאפשרת התאמת דרגת חום לסוג התבשיל ולדיוק בביצועים.

Induction

טרם יקראו ואני אענה

עוד בזמן שבישראל לא שמעו עדיין ולא הכירו כלל את הכיריים בשיטת ה'אינדוקציה', כבר זרמו אל המכון שאלות מרחבי העולם על השימוש בכיריים אלה, כדרך של כל השאלות ההלכתיות הנוגעות להתקדמות המדע ופיתוחי הטכנולוגיה החדשה, העושות את דרכן לשולחן רבני המכון עוד בטרם הספיק הציבור לשמוע עליהן. כך נדרש ראש המכון המנוח, הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, כבר לפני כעשרים שנה, לשאלות הלכתיות שונות על השימוש בכיריים אינדוקציה, כאשר במקומות שונים ברחבי העולם המערבי החל השימוש בשיטת הבישול ההשראתי.

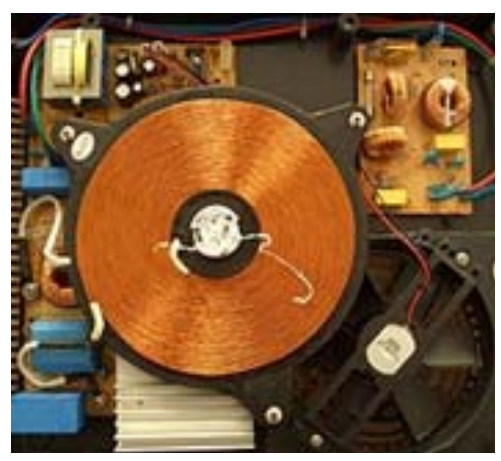
בספרו שו"ת 'מעשה-חושב' (חלק ה, סימן ד), שיצא לאור לפני כעשור, הוא פרסם את תשובתו ההלכתית בדבר 'בישול בשבת ויום-טוב על בסיס השראה אלקטרו-מגנטית'.

בישול בשבת ויו"ט

מעבר לשאלות ההלכתיות החמורות הכרוכות בעצם הפעלת המערכת, או בהנחת הסירים על משטחי הכיריים, דבר היוצר את השראה האלקטרו-מגנטית, יש לדון בהגדרה ההלכתית של איסור הבישול בשבת בכיריים אינדוקציה.

שכן איסור בישול מן התורה מתייחס אך ורק לבישול ב'אור', כלומר באש, או ב'תולדות האור' - דבר אשר התחמם באש, לדוגמא, מים רותחים. לעומת זאת, 'בישול בחמה', כלומר ישירות בחום השמש, מותר בשבת. עם זאת, בישול ב'תולדות חמה', כלומר, לא ישירות בשמש, אלא בדבר מה (חול, בגד וכיוצא בזה) אשר התחמם בשמש, אסור מדרבנן, מחשש שמא יבואו להחליף בינו לבין 'תולדות האור'.

לגבי גוף חימום חשמלי לוחט וזוהר כתבו הפוסקים שיש מקום לדונו כאש. לפי זה, בישול בגוף חימום שכזה ייחשב לבישול באור האסור מן התורה בשבת. לעומת זאת, גוף חימום חשמלי שאינו לוחט וזוהר לא נחשב לאור. אמנם, כמו שאסור לבשל

מראה פנימי של כיריים אינדוקציה - (מתוך 'זיקיפדיה')

בתולדות חמה בשבת כך אסור גם לבשל בכיריים או פלטה חשמליים, אפילו אילו לא היו מכילים גוף חימום לוחט וזוהר. שהרי גדר הגזרה שלא לבשל בתולדות חמה הוא מפני שהרואה את הבישול בדבר שהתחמם בחמה עלול להיות סבור שהוא התחמם באור. ולפי זה, כל דבר שמקור החום שלו הוא חיצוני הוא בכלל הגזרה.

בביאור הדברים בהרחבה וההגדרות ההלכתיות המדויקות האריך הגר"י הלפרין זצ"ל בספרו 'כשרות ושבת במטבח המודרני' (שבת וחג, חלק ב, פרק ט). באשר לכיריים אינדוקציה, שאין להם שום מקור חום חיצוני המחמם את הסירים והאוכל, אלא החום מיוצר בסיר עצמו, כתוצאה מן השראה האלקטרו-מגנטית הגורמת לתנועת אלקטרונים מואצת בבסיס המתכתי של הסיר, יש אולי מקום לדון זאת כבישול בחמה עצמה שאינו בכלל הגזרה, ויש בזה צדדים לכאן ולכאן (ראה: שו"ת 'מעשה-חושב' שם, אות ד). עם זאת, הבישול באינדוקציה בשבת אסור מדרבנן מצד 'מיחזי כמבשל'.

כשם שיש איסור מדרבנן להניח בשבת דבר יבש מבושל כל צרכו על-גבי כירה אפילו אם היא 'גרופה או קטומה', מטעם שכאשר אדם מניח את הסיר בשבת במקום שרגילים לבשל שם הדבר נראה כבישול, כך יש לנו ללמוד מזה שכל-שכן שיהיה אסור לבשל בשבת בכיריים אינדוקציה, שלמרות שלאמיתו של דבר מבחינה הלכתית אולי אין הדבר נחשב ל'בישול', מכל מקום יש לאסור זאת משום 'מיחזי כמבשל'.

היות וכאמור עצם איסור הבישול באינדוקציה בשבת הוא רק מדרבנן, הרי שבמקרה של פיקוח-נפש, כאשר יש צורך לבשל או לחמם בשבת אוכל עבור חולה שיש בו סכנה, יש להעדיף לכאורה מדין 'הקל הקל תחילה' לבשל עבורו בכיריים אינדוקציה מאשר בכיריים של גז, או בכיריים חשמליות בעלי חוט להט.

ויש לציין, שעל-פי המתבאר בתשובה ההלכתית האמורה, הדברים האמורים כאן לגבי בישול בכיריים אינדוקציה תקפים אף לגבי בישול במיקרוגל, שאף הבישול בו אסור רק מדרבנן מדין 'מיחזי כמבשל', ולכן יש להעדיף במקרה של פיקוח-נפש את השימוש במיקרוגל על-פני השימוש בכיריים של גז או בכיריים חשמליות.

בהמשך תשובתו ההלכתית (שם) התייחס הגר"י הלפרין בהרחבה לאפשרויות הבישול ביום-טוב בכיריים אינדוקציה והחששות ההלכתיים הכרוכים בכך. למעשה, מאחר שכיריים אינדוקציה פועלות באופן שהנחת הסיר היא זו שיוצרת בפועל את השראה האלקטרו-מגנטית, בעוד שהסרת הסיר גורמת להפסקת השראה וכיבוי הכיריים, לא ניתן לבשל עליהן ביום-טוב, אלא באמצעות השארת 'מתאמי אינדוקציה' עליהן במשך כל החג, אשר עליהם יניחו את סירי הבישול בהתאם לצורך.

שהייה מערב-שבת

אם רוצים להשתמש בכיריים אינדוקציה בשבת להשהיית סירים עליה מערב-שבת, יש לנהוג כדלהלן: ראשית, כדי שלא יהיה איסור 'שהייה' יש צורך לנטרל מערב שבת את כל המפסקים המשמשים לוויסות העוצמה. אם לא יעשו זאת יהיה דין הכיריים כדין 'כירה שאינה גרופה וקטומה', אשר אסור להשהות עליה בשבת.

גם אם יצליחו לנטרל את כל אפשרויות הוויסות, עדיין לא יהיה ניתן להוריד ממנה סירים בשבת, בגלל ההשפעה המידית על הפסקת ההשראה וכיבוי המערכת. אמנם, אם בנוסף לנטרול אפשרויות וויסות החום גם יחברו את הכיריים לשעון שבת, אשר יכבה אותן לפרקי זמן ידועים מראש, ניתן יהיה באותם הזמנים של הכיבוי להסיר את הסירים.

חשש בהחזרת הסיר לפלטה חשמלית

חשש הלכתי מפתיע הקשור לשימוש בכיריים אינדוקציה קשור בעובדה שהבישול בהם לא נעשה באמצעות אש. הכלל הידוע לגבי בישול בשבת הוא כי 'אין בישול אחר בישול'. אמנם יש דיון הלכתי בדברי הפוסקים, לגבי דבר מה שהתבשל בחמה, אם כאשר יחזרו ויבשלו אותו בשבת באמצעות אור יש בישול אחר בישול בכזה אופן, וזאת מפני שיתכן שהבישול באור מוסיף כעת במאכל את מעלת הבישול באור שלא היה בו קודם. לאור זאת העלה הגר"י הלפרין (שו"ת מעשה חושב, חלק א, סימן טו, וחלק ה, סימן כט, אות א), שיש להחמיר שלא לערבב בשבת מים שהתחממו בדוד שמש יחד עם מים אשר התחממו באור, ואולי גם מים שהתחממו בקומקום חשמלי וכדומה עם מים שהתחממו באש של ממש.

על סמך זה פרסם ראש המכון בהווה, בנו ממשיך דרכו הג"ר אברהם משה הלפרין שליט"א, הערה למעשה - בתוך מאמר הלכתי מקיף על קומקום חשמלי מיוחד לשבת באישור המכון, הפועל באמצעות גוף חימום שאינו לוהט - אשר בה עמד על שאלת 'בישול אחר בישול', וכן בנוגע לדיני 'שהייה' ו'חזרה', במאכלים אשר בושלו והתחממו באמצעי חימום בעלי גוף חימום שאינו לוהט, שרוצים להניחם או להחזירם בשבת לחימום על גבי פלטה חשמלית רגילה עם גוף חימום לוהט.

כהמשך לכך, התפרסמה לא מכבר תשובה הלכתית ב'אספקלריה' (גיליון כג, טבת תשפ"א, עמ' 19) לשואל ששאל על מאכלי שבת שהתבשלו בכיריים אינדוקציה ולאחר מכן מטמינים אותם לשבת על-

גבי אש בכיריים של גז מכוסים ב'בלעך' או על-גבי פלטה חשמלית אשר יש בה גוף חימום לוהט, אם לא תהיה בהם בעייה של 'חזרה' בשבת, והתשובה הייתה כי אכן יש מקום לדון להחמיר בנסיבות מסוימות, מבלי לפרט יותר מידי, כאשר בתשובות לפניות נוספות הבהירו רבני המכון כי מאחר שחשש זה מבוסס על ההנחה שיש בישול באור אחר בישול בחמה, אשר הסתפקו בזה האחרונים ונטו להקל בכך, לכן בכל הנוגע לחששות של איסורי 'מבשל' מן התורה יש אכן להחמיר בכך, ובמיוחד בהנחה על כיריים של גז באש ממש (בעוד שבהנחה על-גבי פלטה חשמלית אולי ניתן לצרף לקולא גם את הדיעות שגם גוף חימום לוהט אינו נידון כאש, למרות שאנו נוקטים בזאת בדרך-כלל לחומרא), אבל בשאלות הקשורות לאיסורי דרבנן ניתן להקל.

אמנם יש לציין, שהדברים אמורים לגבי מאכל שלא שהה זמן רב על הפלטה. אולם אם כבר חלף זמן רב מאז שהמאכל הונח על הפלטה בערב-שבת, והוא כבר העלה שם רתיחה, מסתבר שלאחר שעה קלה של רתיחה על הפלטה הוא ייחשב כמבושל כל צרכו על ידי האור, ומאז לא יהיה צורך להחמיר כלל שלא להחזירו.

בשר וחלב

בדרך כלל רגילים אנשים להשתמש באותן כיריים הן לבישול מאכלי בשר והן לבישול מאכלי חלב. הסיבה ההלכתית להתיר זאת בכיריים של גז או בכיריים חשמליות היא ההנחה שבמידה וגלש אוכל מן הסיר במהלך הבישול, האש או המבערים

החשמליים כבר שרפו אותנו. בכיריים אינדוקציה, לעומת זאת, יש לדון בעניין זה מכמה פנים:

1. בכיריים אינדוקציה, כאמור, משטח הכיריים שסביבות הסיר נשאר קר גם במהלך הבישול, שכן אין שם מקור חום עצמאי, ממילא לא ניתן להניח שמה שגלש נשרף.
2. מאידך, העובדה שהמשטח קר יתכן שמהווה צד קולא, על פי הכלל ההלכתי של 'תתאה גבר' אשר לפי זה לא נבלע במשטח כי אם 'כדי קליפה', ולפי דעות הפוסקים ניתן במצבים מסוימים להקל בזה לגמרי בדיעבד (ראה שו"ע יו"ד, סי צא ס"ד, מג"א ס' תס"ז ס"ק לג, ש"ך יו"ד שם, סק"ח).
3. מצד שלישי, היות והחום של משטחי האינדוקציה הוא מן הסיר הרותחים המונחים עליהן, המהווים את מקור החום, יתכן בהחלט שבכלל אין לדון כאן שמדין 'תתאה גבר' המשטח הקר מקרר את הגלישה, שכן הוא ממשיך לקבל ללא הרף חום ממקור החום וממילא הגלישה מבליעה בו אף יותר מ'כדי קליפה'.
4. מכיוון אחר, משטחי האינדוקציה עשויים בדרך כלל מזכוכית, או מקרמיקה שגם היא ביסודה עשויה ממרכיבי זכוכית. על כן לפי מה שפסק מרן המחבר (או"ח, ס' תנא סכ"ו; יו"ד, ס' קלה, ס"ח) שכלי זכוכית אינם בולעים, בני עדות המזרח וודאי אינם צריכים לחוש למה שגולש ונשפך על המשטח.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין יחד עם הרה"ג רבי יוסף הילדסהיימר מרבני המכון במהלך פגישה בה הוצג לפניהם כיסוי הסיליקון החדשני

5. הרמ"א (או"ח שם) אמנם מחמיר בכלי זכוכית לגבי בליעות חמץ לפסח, אולם בכל זאת גם בני אשכנז ההולכים לפי פסקי הרמ"א יכולים להקל יותר בבליעות של בשר וחלב בזכוכית, כפי שמובא בספרי גדולי הפוסקים (כנה"ג, יו"ד ס' קא; הגה"ט ס"ק כה; דרכ"ת, יו"ד שם סק"ב; פמ"ג, או"ח ס' תנא, משב"ז ס"ק לא; שד"ח, אס"ד, מע"ה, אות כט; דרכ"ת, יו"ד שם סק"ב) כי יתכן שגם הרמ"א לא החמיר אלא לעניין פסח ולא לגבי שאר איסורים.

6. מלבד הסברא שיתכן שהרמ"א לא החמיר לגבי בשר וחלב, עוד יש להוסיף שכאשר הדברים לא אמורים לגבי כלי בשר וחלב שבלעו לתוכם, כתוצאה מבישול בהם או בשימוש בהם בכלי ראשון, אלא רק בחששות של גלישה על משטחי הכיריים, שאם נבלעה בהם עלולה הבליעה להיפלט ולהיבלע בסיר אחר שעל המשטח אם תהיה רטיבות ולחות ביניהם, יתכן שבאופן כזה גם הרמ"א יודה שתועיל הגעלה.

7. זאת ועוד, היות ובדרך-כלל השימוש בכיריים אינדוקציה נעשה בסירים יבשים על משטח יבש, וכל החשש הוא רק מגלישה העלולה להיות מפעם לפעם והעברת הטעם הבלוע במשטח באמצעות הלחות שבין הסירים למשטח, הרי שיש מקום לדמות זאת לכלי זכוכית שרוב תשמישו בצונן ומיעוט תשמישו בחמין, שדעת הפוסקים (שו"ע הרב, או"ח ס' תנא סע"ג, הו"ד במ"ב שם ס"ק קנה ובשעה"צ ס"ק קצה) היא שיש להתיר בדיעבד גם אם השתמשו בו ללא שום הכשר.

אם לא הייתה עצה אחרת היה אכן ניתן להקל לגבי כיריים אינדוקציה, לייחד פינה נפרדת במשטח רק עבור בישול חלבי, במקום שאינו מיועד לבישול בשרי, ובמקרה של גלישה, הן מסירים בשריים והן מסירים חלביים, להסתפק בניקוי יסודי של הגלישה. בכל זאת, לתוספת הידור, היו רבני המכון ממליצים בעבר לרכוש 'מתאם אינדוקציה' גדול יחסית, שהוא כעין סיר/מחבת המיועד להניח בתוכו סירים שאינם ייעודיים לבישול באינדוקציה, ולייחד אותו לבישול חלבי (שהוא בדרך-כלל הבישול הפחות מצוי, לעומת בישול בשרי), כלומר שכל סיר או מחבת חלביים יונחו רק בתוכו ולא ישירות על-גבי המשטח, כך שגם אם יגלוש או יותז משהו מהכלי יהיה זה מן הסתם לתוך המתאם ולא על המשטח עצמו, ובאופן זה השימוש לבשר ולחלב יהיה באופן ראוי ומהודר. פתרון מועדף יותר הוא כמובן כיסוי הכיריים והנחת הסירים על-גבי הכיסוי. אולם בדרך-כלל הכיסוי יחסום את השפעת האינדוקציה. למרבה השמחה, התעוררו לאחרונה קבוצת יזמים נמרצים לייצר בסין ולייבא משם משטחי סיליקון בגודל ובעובי מתאים, לפי הוראות והנחיות המכון. משטחים אלה אינם חוסמים את השפעת האינדוקציה, מחד, ומאידך, הגודל והצורה שלהם מבטיחים כיסוי והפרדה מושלמים בין הסירים למשטחי הכיריים, מבלי להעביר טעם הבלוע במשטחים לסירים המונחים עליהם. מעתה המלצת המכון אפוא היא לרכוש משטחים אלה ולייחד את השימוש הישיר בכיריים עבור סירים בשריים, בעוד שהבישול החלבי ייעשה כאשר הכיריים מכוסות במשטח הייעודי.

צורת השימוש בפסח

למרות כל הסברות שנאמרו לעיל לגבי שימוש בכיריים אינדוקציה לבשר ולחלב, לא אישרו רבני המכון את השימוש בפסח בכיריים אינדוקציה שבישלו בהן חמץ בכל ימות השנה ללא הכשרה.

בהיעדר אפשרות אחרת, ההוראה הייתה להכשיר אותן על-ידי עירוי שלוש פעמים של מים רותחים מכלי ראשון, על בסיס דברי הפוסקים (ע"ש ע"ת, ס' תנא סוסק"א) שבשעת הדחק ובצירופים נוספים ניתן לסמוך על דעת בעל העיטור (המובאת בטור, יו"ד, ס' קכא) הסובר שהגעלה שלוש פעמים מועילה גם לכלי חרס.

ההוראות המפורטות של המכון להכשרת כיריים אינדוקציה לפסח הן כדלהלן:

1. לנקות היטב את משטחי הכיריים, עליהם מונחים הסירים, מכל שיירי מזון בעין ומהשומנים הדבוקים עליהם, ולאחר מכן להימנע מלהשתמש בהם בסירי חמץ במשך עשרים וארבע שעות.
2. כעבור עשרים וארבע שעות, לערות על כל המשטח מים רותחים, מתוך הכלי שהורתחו בו, להמתין עד שהמשטח יתייבש, ואז לחזור ולערוות שוב על כל המשטח מים רותחים, ולאחר שיתייבש לחזור על פעולה זו פעם שלישית.
3. לתוספת הידור, ראוי, אם אפשר, להניח קודם ההכשרה על מקום הנחת הסירים סירים שאינם בחזקת חמץ מלאים במים ולהרתים, על מנת שהמשטח שתחתם יתחמם כתוצאה מהסירים החמים המונחים עליו, להסירם קודם ההכשרה, ומיד לבצע את ההכשרה בעוד המשטח שעליו מונחים הסירים עדיין חם.

משעלה הרעיון להשתמש בכיסוי המיוחד של משטחי הסיליקון על כל משטח כיריים האינדוקציה, הרי שמכאן ואילך הפתרון המושלם והמהודר ביותר לשימוש בכיריים בפסח לכתחילה וללא כל חשש הוא באמצעות שימוש במשטחי סיליקון מיוחדים לפסח, אשר מכסים לחלוטין את כל משטח הכיריים, ולבשל בפסח רק מעל המשטח.

אמנם יש לציין, כי למרות שמדובר בפתרון מהודר, הורה ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א, באישור ההלכתי אותו העניק לחב' 'סיליפלוס', המייבאת ומשווקת את משטחי הסיליקון, כי לתוספת הידור ולרווחא דמילתא משום חומרא דפסח, לא לוותר על הכשרת הכיריים קודם הכיסוי, כולל כל השלבים שפורטו לעיל, כדרך שנהגו ישראל קדושים להכשיר את משטחי השיש במטבח למרות הכיסויים, ורק לאחר מכן לכסות את הכיריים במשטח המיוחד לפסח.

עוד ראוי להדגיש שצורת השימוש בכיסוי מחייבת מבחינה הלכתית שמשטח הזכוכית/קרמיקה של האינדוקציה יהיה יבש לחלוטין בעת שעומד עליו סיר חם. על כן חובה על כל משתמש במוצר לגלות ערנות, שאם במהלך הזמן, כתוצאה מבלאי או מכל סיבה אחרת, התבלה הכיסוי והאטימה שלו התקלקלה באופן שיש חשש להימצאות נוזלים בינו לבין המשטח שתחתיו, להפסיק לבשל עליו בפסח, או בכל השנה - מאכלי חלב, ולהחליפו בכיסוי חדש ושלם.

האישור ההלכתי למשטחי הסיליקון של 'סיליפלוס'

אספקלריה

BBC

אינדוקציה בפסח? עם סיליפלוס אתה מכוסה

סיליפלוס משטח בטיחותי וייחודי לבישול מהודר בכיריים אינדוקציה
הפתרון ההלכתי המושלם לפסח!

- מומלץ לשימוש בפול אינדוקציה
- 40°C / 230°C
- לשימוש במדיח
- עובי 1 מ"מ
- גודל המשטח 60X53 ס"מ

SILIPLUS

סיליפלוס

לפרטים נוספים ונקודות מכירה חייגו:
03-6577110
SILIPLUS.CO.IL ☎ 054-646-4836

אספקלריה

באספקלריית העתיד

מציאות עתידנית באור התורה וההלכה

דרכו של המכון המדעי טכנולוגי להלכה, על-פי מה שהתווה הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, היא לפקוח עין על כל תחומי התקדמות המדע והטכנולוגיה, ולתת את הדעת מראש לשאלות ההלכתיות הנראות כעתידניות, אולם ברות סיכוי סביר להפוך ביום מן הימים למציאות. זאת, על-מנת שבבוא היום, כאשר יצוצו השאלות, יהיו כבר בידינו התשובות המתאימות והכלים להתמודד עמן, ולא נמצא את עצמנו עומדים מול שוקת שבורה.

על-פי תפיסה זו נציג אי"ה מפעם לפעם במדור זה נידונים הלכתיים שונים אודות רעיונות, מחקרים, פיתוחים והמצאות, הנמצאים עדיין בשלבי מחקר כאלה או אחרים, אולם כבר הגיעו לשלב הניסויים, כך שכבר יצאו מכלל 'מדע בדיוני' גרידא. בשונה מיתר המדורים העוסקים בנושאי הלכה למעשה, גישתנו במדור זה תהיה להציג את הדברים 'הלכה ולא למעשה', בהצגת ההיבטים ההלכתיים השונים, מבלי לקבוע מסמרות ולהסיק מסקנות מוחלטות.

על-מנת להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את היריעה התורנית, נשמח גם לקבל תגובות מציבור הקוראים, בהבעת דעה על הנכתב במדור זה, הבאת מקורות נוספים לנידונים ההלכתיים וכדומה. את המכתבים אשר יהיה בהם מן החידוש, נפרסם אי"ה בגיליונות הבאים.

מושבות חלל

מזה שנים רבות משתעשעים ברעיון להקים מושבת חלל של התיישבות אנושית מחוץ לכדור הארץ, על כוכב לכת זה או אחר, או בחלל עצמו. מטרת מושבות אלה תהיה עבור מחקר החלל, או כתחנות ביניים למקומות רחוקים יותר. יש רואים במושבות אלה את הפתרון העתידי למה שהם מכנים בעיית 'התפוצצות האוכלוסין' בכדור הארץ, אשר לדעתם מושבות אלה הן אולי מה שיהווה את הפתרון לכך.

הקמת מושבת חלל תצריך הקמה של מבנה ענק וסגור בחלל, בו ייצרו באופן מלאכותי מערכת אקולוגית סגורה. במבנה יגדלו צמחים אשר יפיקו חמצן. בעלי החיים שיהיו שם ישאפו את החמצן ויפלטו פחמן דו-חמצני אשר יזין את הצמחים, וחוזר חלילה. כן יהיה צורך ליצור שם לחץ אוויר מותאם לחיים, לדאוג לאספקת מזון ומים ולספק הגנה מפני הקרינה הנמצאת בחלל בכמויות גדולות ועלולה לפגוע במתיישבים.

לצורך יצירת כבידה מלאכותית, אשר תהיה דומה לזו שעל-פני כדור הארץ, מוצע ליצור מושבת חלל אשר תסתובב ללא הרף סביב עצמה במהירות, ובאמצעות כך יופעל כוח צנטריפוגלי על כל העצמים הנמצאים במושבה שיצמיד אותם אל החלק הפנימי של מעטפת המושבה, באשליה כאילו מדובר בכוח כבידה. פתרון זה לוקה אמנם בחסר, שכן הכבידה המלאכותית אשר תיווצר לא תהיה קבועה בכל הגבהים, אלא פרופורציונלית למרחק הנקודה ממרכז הסיבוב. זאת ועוד, יתכן שהדבר יגרום לתחושות סחרחורות ובחילה של המתיישבים, ולא ניתן לדעת אם הם יסתגלו אליה לאורך זמן.

באשר לחומרים מהם תיבנה המושבה, ההצעה היא שהם יופקו מהירח, מאסטרואידים ומשבטיים שליד כדור הארץ - במידה והמושבה תוקם במסלול סביב כדור הארץ. אפשרות אחרת היא שהמושבה תוקם על אחד מכוכבי הלכת, ואז החומרים ילקחו ממנו

המחשה אומנותית של מושבת חלל - (מתוך 'ויקיפדיה')

עצמו.

אספקלריה

באספקלריית העתיד
המשך מעמוד קודם

אספקת האנרגיה תהיה מהשמש, או שיפיקו אנרגיה גרעינית. הגישה אל המושבה לא תהיה באמצעות חלליות כמו היום, אלא באמצעות מעלית חלל, אשר תהיה מסוגלת להעביר כמויות גדולות של חומרים למסלול סביב כדור הארץ ללא שימוש בהנעה רקטית. במידה והמושבה תהיה קרובה יחסית לכדור הארץ, התקשורת בינה לבין כדור הארץ תהיה באמצעות לוויינים המקיפים את כדור הארץ.

מושובות חלל, במידה ויוקמו, יביאו כמובן לשאלות הלכתיות מרחיקות לכת. עם זאת, שאלות אלה אינן חדשות וחלקן כבר לא תיאורטיות, שכן הן כבר נשאלו בעבר, וניתנו עליהן תשובות הלכה למעשה עבור אסטרונאוטים. התשובות שניתנו בעבר, והדיון ההלכתי אשר התפתח בשעתו בעקבות כך, יהיו אפוא הבסיס למאמרנו, בו נציג את הדברים, תוך התאמה למציאות עתידנית של קיום מושבת חלל אנושית.

'לא בשמיים היא...'

בדיחה מפורסמת מספרת על איש ידוע שטס במטוס, וכאשר חבריו לטיסה ראוהו מתנהג בצורה שאינה הולמת את מעמדו הציבורי, השיב האיש, כי על התורה נאמר (דברים ל, י) 'לא בשמיים היא', כך שבעת הטיסה בשמיים הוא פטור מלקיימה... וכמובן, שלא רק אדם הנמצא בגובה העננים מחויב לקיים את כל מצוות התורה, אלא גם מי שיוצא מהאטמוספירה ומשייט אי שם במרחבי החלל לא הותר לו בשום אופן לעבור ולו על מצווה אחת ממצוות התורה. קביעה זו חשובה כדי לחדד את הדיון ההלכתי אודות מושבות חלל, שבכל מה שנוגע למרבית מצוות הלא-תעשה שבתורה, כלומר פעולות ודברים מסוימים עליהם הצטוונו בתורה להימנע מלעשות אותם, אין שום הבדל בין אדם המתגורר על פני כדור הארץ לבין מי שיוצא ממנו. שכן למרות שכל מה שמעל לאטמוספירה נקרא לגבינו בשם 'שמיים', הרי כל עוד שמדובר במקומות בעלי מימד גשמי, הנתפסים בחושים הגשמיים של האדם, חוקי התורה חלים על האדם הנמצא שם, בדיוק כמו בעת היותו על פני כדור הארץ.

גם בין רמ"ח מצוות עשה שבתורה ישנן הרבה שאינן תלויות במקום ובזמן. אלה כוללות את כל מצוות האמונה, אהבת הבורא ויראתו, מצוות שבין אדם לחברו ועוד. מצוות אלה, כמובן שהן נוהגות גם בחלל, ויהודי הנמצא בכל מקום, כולל החלל החיצון, כל עוד נשמת רוח חיים באפיו מחויב לקיימן.

אמנם, ישנן מצוות הקשורות למקום, כגון: מצוות התלויות בארץ הקשורות לארץ ישראל, ומצוות הקשורות לעבודת בית המקדש, אשר מקומן רק בבית המקדש הנמצא בירושלים. מצוות אלה אינן נוהגות בחוץ-לארץ, וכמובן שלא נוהגות בחלל. מה שנותר לברר הוא על אודות מצוות עשה ולא-תעשה רבות התלויות בזמן. למשל, מצוות קריאת שמע, שחרית וערבית, שבת ומועדי ישראל. כאן, נצטרך כבר לדון לגבי אדם הנמצא בחלל, מהו 'יום' לגביו, ומהו 'לילה', וכן מהו 'יממה' בחלל?! ובכלל, האם מושג 'זמן' כפי שהוא נבחן בהלכה קיים בחלל?! ושאלה זו תהיה נוגעת, הן ביחס לקיום מצוות עשה: מתי אמור אותו אדם המתגורר במושבת חלל לקרוא קריאת שמע, ליטול לולב ולתקוע בשופר?! והן לגבי מצוות לא-תעשה: מתי ייקבע שם חג הפסח לעניין איסור אכילת חמץ ומתי יצטרכו לצום את צום יום הכיפורים במושבת החלל?! ואולי בכלל, מצוות אלה אשר כל קיומן תלוי בזמנים, לא נאמרו לגבי מי ששוהה בחלל?! הדיון ההלכתי אודות מצוות בחלל נוגע אפוא רק לאותן מצוות התלויות בזמן, ועל כך יתייחס מאמרנו.

'והארץ נתן לבני אדם'

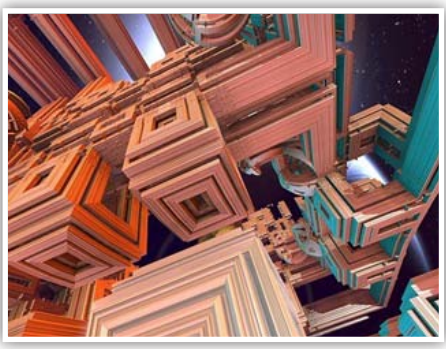
אגב ההתעסקות ההלכתית בדבר קיום מצוות בחלל החיצון, מן הראוי לציין את דברי ראש המכון הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, אשר הדגיש בפנינו, בצטטו את הפסוק (תהלים קטו, טז) 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני

אדם', כי למרות שכאמור מבחינת חיוב קיום מצוות התורה לא נחשב החלל החיצון בתור 'שמיים', עם זאת, המקום המיועד לקיום התורה הוא כדור הארץ ולא החלל, אשר ההימצאות בו מנתקת למעשה את האדם מהסביבה הטבעית בה הוא נברא כדי לעבוד את בוראו, וכפי שנראה להלן, היא אכן מפקיעה את השווה מקיום מצוות רבות. ואף זה נכלל בדברי הפסוק 'והארץ נתן לבני אדם', כלומר שהארץ, כפשוטה, דהיינו כדור הארץ, ניתנה לבני אדם, לחיות בה ולמלא את חובתם בעולמם. בנקודה זו מתחדד ההבדל בין אנשי המדע, השואפים להצליח לייצר סביבת חיים מחוץ לכדור הארץ, לבין עבדי ה', השואפים לקיים את מצוות הבורא אשר ניתנו לקיום ב'ארץ', כאשר תכלית שאיפתם לזכות לחיי העולם הבא, אשר כל ממדי הגלקסיות האדירות גם יחד נחשבות כאין וכאפס נגדו.

שאלת קביעת הזמן בחלל

הציר סביבו נסובות כל שאלות קיום מצוות בחלל הוא השאלה היסודית כיצד לקבוע שם את הזמן. קביעת הזמן ההלכתית הרגילה נעשית בהתאם לסיבובי מאורות השמיים, שכאשר זורחת השמש מתחיל יום חדש וכאשר היא שוקעת מסתיים היום ומתחיל לילה. וכפי שנאמר בתורה (בראשית א, יד) 'ויאמר אלהים יהי מאורות ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים'. אך לגבי אדם הנמצא בחלל מתעוררת אפוא השאלה: מהו 'יום' ומהו 'לילה' לגביו, ומתי מתחלפת היממה?! והשאלה הזו תהיה נוגעת לדברים רבים, מצוות עשה ולא-תעשה רבות, כולל איסורי כרת וסקילה של מלאכות שבת, צום יום הכיפורים, חמץ בפסח, ועוד.

השאלה הזו נוגעת לגבי כל יום בפני עצמו, ולגבי קביעת כל חודשי ומועדי השנה. גיליון 'אספקלריה' הנוכחי יוצא בחודש ניסן ולקראת חג הפסח הבעל"ט. לגבי חודש ניסן נאמר בתורה (שמות יב, ב) 'החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לחודשי השנה'. חודשי השנה על-פי התורה נקבעים לפי מחזורי חידוש הלבנה. עם זאת, לגבי חג הפסח הנקרא בתורה 'חג האביב' נאמר (דברים טז, א) 'שמור את חודש האביב'. מכאן שקביעת חג הפסח צריכה להיות בעונת האביב, שזהו דבר התלוי בעונות שנת החמה. צירוף שני דברים אלה יחד יוצרים את לוח השנה העברי, אשר בעיקרו בנוי על חודשי הלבנה, ועם זאת הוא מותאם אחת לכמה שנים עם שנת החמה.

קביעת יום ולילה על פני כדור הארץ, וכן קביעת חודשי הלבנה ושנת החמה, נקבעים בהתאם לנראות גרמי השמים של השמש והירח על-פני כדור הארץ, אשר על-ידי זה נקבע מתי הוא יום ומתי הוא לילה, מתי מתחיל ומסתיים החודש, שנת הלבנה ושנת החמה. לאור זאת מתעורר הדין, כאשר נוצרה מציאות ויש אנשים בחלל, אימתי נחשיב לגבם את הזמן הנקרא 'יום' ומתי הוא 'לילה', מתי מתחילים ומסתיימים שם, הימים, השבועות, החודשים והשנים!?

אם נתאר לעצמנו מציאות של מושבת חלל, הרי שהשאלות האלה יהיו נוגעות אל היהודים שיהיו שם, בשאלות הנוגעות להתנהלות יומיומית של יהודי, אשר חלק גדול מסדר יומו בקיום מצוות נע כל עת על ציר הזמנים, של זמני תפילה וקריאת שמע, זמני כניסת ויציאת שבת, זמן אכילת מצה ואיסור חמץ, תקיעת שופר, צום ביום הכיפורים, ועוד ועוד.

'אם אסק שמים'

לפני 18 שנים, בשנת ה'תשס"ג, שוגרה לחלל מעבורת החלל 'קולומביה' בטיסה בה השתתף גם האסטרונאוט הישראלי הראשון, אל"מ אילן רמון ז"ל. השתתפותו בטיסה עוררה בשעתו התרגשות רבה בארץ ובעולם והדבר סוקר רבות בכלי התקשורת. אילן רמון, אשר היה יהודי בעל לב חם למסורת ישראל, זכה באותה הזדמנות לקדש שם שמים ברבים, בכמה הזדמנויות בהן הדגיש את יהדותו ואת הרגש שלו כלפיה לעיני כל ישראל ולעיני כל העמים מסוף העולם ועד סופו. בין השאר היה זה בעקבות מה שהתפרסם אז, שאילן רמון ביקש לדעת כיצד עליו לקבוע את יום השבת בחלל. הוא הפנה את השאלה אל יבלח"ט הרב חיים צבי קאניקוב שליט"א, אשר מכהן כרב באזור מרכז החלל - נאס"א (NASA) שבפלורידה, והלה הפנה את השאלה בשמו אל המכון המדעי הטכנולוגי להלכה בראשות הגאון האדיר והמופלא רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, שהשיב לו בשעתו על שאלתו.

למרבה הצער, בתאריך כ"ט שבט ה'תשס"ג, בעת חזרת המעבורת אל כדור הארץ, אירעה תקלה, ובעת הכניסה לאטמוספירה התפרקה המעבורת, וכל אנשי הצוות, כולל אילן רמון ז"ל, ניספו.

זכה אילן רמון, שבעקבות שאלתו ההלכתית והתשובה שניתנה לו נערך אז בשעתו, לראשונה, מחקר הלכתי מקיף, אשר התפרסם בחוברת תחת השם 'אם אסק שמים - קיום מצוות בחלל', שיצאה לאור בהוצאת המכון המדעי טכנולוגי להלכה במלאת שלושים יום להבאתו לקבר ישראל.

אילן רמון כפי שצולם בניסוי 'הגן הכימיקלי' - נאס"א, (מתוך אתר 'פיקיוויקי')

בעוד שלאילן רמון עצמו ניתנה אז התשובה בקצרה ובצורה ממוקדת לשאלתו, בחוברת האמורה הובאו הדברים בעריכה מורחבת ומקיפה, בתוספת השלמות והערות מאת הגאון רבי אברהם משה הלפרין, ראש המכון כהיום. בהמשך השתלבו הדברים הכתובים בחוברת, עם עוד קצת הוספות ותיקונים, בתוך שו"ת 'מעשה-חושב' (חלק ט' סימן י'). כל החומר

התורני-הלכתי שבמאמר זה מיוסד אפוא על המחקר המקיף שנעשה בשעתו, ועל בסיס התשובה שניתנה אז הלכה למעשה.

החלל כמקום מופקע מסדר הזמנים

במקומות היישוב שעל כדור הארץ (למעט הקוטב הצפוני והקוטב הדרומי והמקומות הקרובים אליהם) קביעת הזמנים היא

פשוטה. כאשר השמש נעלמת מן העין הרי זה 'לילה', ואז מתחילה יממה חדשה והתאריך מתחלף. כאשר מסתיים הלילה, זורחת השמש והיום מתחיל. בחלוף שש יממות מגיעה שבת. בהתאם למחזורי הירח נקבעים החודשים ושנת הלבנה, ובהתאם למחזורי השמש נקבעת שנת החמה. בחלל, לעומת זאת, אם ננסה לקבוע את הזמנים בצורה דומה, ולצורך העניין נתייחס כעת אל אדם הנמצא במעבורת חלל המקיפה את כדור הארץ, יעמדו לכאורה לפנינו שלוש אפשרויות לקבוע מהו 'יום' ומהו 'לילה' ומהי 'יממה', כאשר בכל אחת מן הצורות טמון קושי, וכדלהלן:

- **אפשרות ראשונה - כל 24 שעות נחשבות כיממה:** היות ובכל יממה יש 24 שעות, קיימת אפשרות לכאורה לקבוע, שגם בחלל, כאשר חולפות 24 שעות בשעון, חלפה יממה. דהיינו, ב-12 שעות הראשונות של ה'יממה' יש לנהוג כאילו הן לילה, על כל המצוות והחיובים הכרוכים בכך, וב-12 השעות שלאחריהן כאילו הן יום, על כל המצוות והחיובים הכרוכים בכך. בהתאם לחשבון זה יהיה גם לחשב את מנין הימים לעניין כל דיני ומצוות התורה הנוהגות ביום והנוהגות בלילה, הן לקולא והן לחומרא, שכעבור שש 'יממות' בנות 24 שעות חלה שבת, ובהגיע תאריך מסוים יחול המועד, כמו פסח, יום הכיפורים, סוכות וכדומה.

הקושי: הקביעה המתעלמת מהסביבה בה ממוקמת מושבת החלל היא לכאורה נטולת היגיון, כי כאשר מדובר לדוגמא במעבורת חלל המקיפה את כדור הארץ, הרי שבמשך 24 שעות עוברים עליה 16 פעמים של זריחת השמש ושקיעתה, אם כן מדוע נתעלם מכך ונחליט בצורה שרירותית שאורך היממה נקבעת לפי 24 שעות רק מפני שכך הוא אורך היממה במושבות בני האדם בכדור הארץ?!

זאת ועוד, גם בכדור הארץ עצמו, ברוב המקומות, למעט אלה שעל פני קו-המשווה, היממה אינה מתחלקת לשני חצאים שווים, שהאחר מהם 'לילה' והשני 'יום', אלא בימות הקיץ הימים ארוכים יותר ובימות החורף הלילות ארוכים, כאשר בכל יום ומשתנה אורכם. אם כן, מדוע אפוא נקבע שבחלל היום והלילה מתחלקים לעולם לשני חלקים שווים?!

- **אפשרות שניה - כל הקפה של כדור הארץ נחשבת כיממה:** מאחר שנאמר בתורה (בראשית א, ה) 'ויהי ערב ויהי בוקר יום

אחד, הרי לנו כי בבריאת העולם נקבע שכאשר השמש לא נראית זהו לילה, וכאשר היא נראית מתחיל היום, ושניהם יחד מהווים את היממה. ולפי זה, יהיה מה שיהיה, בכל מקום שאדם נמצא, בעת שהשמש זורחת עליו הרי זה בגדר 'יום' ובעת שחושך הרי זה 'לילה'.

הקושי: לפי קביעה זו ייווצר מצב מוזר, שכשמדובר במעבורת חלל המקיפה את כדור הארץ בכל שעה וחצי הקפה שלמה, אשר בהתאם למהירות טיסתה חווים נוסעי המעבורת במהלך 24 שעות טיסה 16 מחזורי זריחה ושקיעה, יהיה מוטל על היהודי השוהה בה, להניח תפילין בכל שעה וחצי שהיא 'יממה' שלמה, ובמשך 24 שעות יהיה מחויב לקרוא 32 פעמים קריאת שמע של שחרית וערבית, ולהתפלל 48 תפילות - 3 תפילות בכל 'יממה'.

ולפי זה, בכל הקפה שביעית של המעבורת את כדור הארץ, יחול יום שבת, כלומר שבכל 24 שעות יהיו לו לפחות שתי שבתות בנות שעה וחצי כל אחת, ובמשך שבוע ימים שעל פני כדור הארץ, 16 שבתות קצרות של שעה וחצי כל אחת, אשר יחדיו יגיעו ל-24 שעות של שבתה ממלאכה, עשיית קידוש בכניסת השבת והבדלה ביציאתה, שלוש תפילות וסעודות שבת וזהירות ממלאכה.

על זה הדרך, אם נרצה לקבוע את המושג 'שנה' בהתאם ללוח היהודי, ניתקל בבעיות נוספות. הלוח היהודי מתוכנן בצורה כזו שבמשך מחזור של 19 שנים ישנן 12 שנים פשוטות בנות 353-355 יום כל אחת ו-7 שנים מעוברות בנות 383-385 יום כל אחת, כשהממוצע הכללי של כל השנים הוא כ-365 יום לשנה. כשנצטרך לקבוע שנים בחלל, לגבי שנת לבנה לא ברור כלל כיצד נוכל לקבוע אותה. אך אם נרצה לקבוע שנת חמה, אולי נאמר שבחלוף 23 ימים בני 24 שעות תחלוף 'שנה' שלמה, שכן במשך תקופה זו מספיקה מעבורת חלל כזו להקיף את כדור הארץ כ-365 פעם שהם ימי שנת חמה. ברם, גם דבר זה משולל היגיון, שכן פשוט הוא שאין מקום כלל לחשב שנות חמה של 365 יום שאין בהן שום השלמה אסטרונומית של מסלול השמש.

אם נקבל משום מה את ההנחה שבכל 365 הקפות של המעבורת חולפת שנה, וכן נתעלם מכך שמדובר בשנת חמה ולא בשנת לבנה, עדיין יצא מצב מוזר, שבתוך תקופה של כ-23 יום יעברו על הנמצאים במעבורת שלוש שעות של שני ימי ראש השנה, בהן הם יצטרכו לתקוע פעמיים בשופר בזמן האור ולהתפלל את תפילות היום. כ-12 שעות לאחר מכן יהיה עליהם לשמור במשך שעה וחצי את יום הכיפורים, במשך כשעה וחצי, בתענית ובשבתה ממלאכה, וכן כיוצא בזה לגבי כל יתר המועדים.

דבר מוזר נוסף יהיה, שאשה אשר תשהה במעבורת כזו ותצטרך להיטהר לבעלה, תוכל להפסיק בטהרה לקראת סיום זמן האור באחת מהקפות כדור הארץ, ולהתחיל לספור שבעה ימים נקיים בני שעה וחצי כל אחד (בהם יהיה עליה לבדוק את עצמה פעמיים במשך כל שעה וחצי, בתחילת האור ולקראת סופו) וכעבור עשר וחצי שעות - באופן תיאורטי - תוכל לטבול במקווה ולהיטהר.

• **אפשרות שלישית - דין המשייט בחלל כדין אותם המקומות עליהם הוא חולף:** כאשר מדובר במעבורת שאינה מקיפה את כדור הארץ במסלול ישר ואחיד, קיימת אפשרות לכאורה לומר, שיהיה צורך לנהוג בכל עת כפי הזמן של המקום שחולפים מעליו בכדור הארץ, הן לגבי היום והלילה, והן לגבי התאריך ומנין ימי השבוע, החודש והשנה.

הקושי: לפי צורה זו יתכן מצב מוזר, שדקות ספורות יהיה אצל האדם השוהה במעבורת שבת ומיד לאחר מכן השבת תצא, לאחר זמן מה שוב תהיה אצלו שבת, וחוזר חלילה. כמו כן, ברגע מסוים הוא יתחייב לקרוא קריאת שמע, ובעוד שהוא יתחיל בקריאתה יחלוף זמן הקריאה, ועוד כיוצא בזה תרחישים מוזרים ובלתי הגיוניים.

למעשה, כפי שהתבאר בארוכה בחוברת 'אם אסק שמים', תוך התבססות על מקורות רבים, מצוות התורה התלויות בזמן נוהגות אך ורק על-פני כדור הארץ, אשר שם קבע וטבע הבורא את סדרי הבריאה המושגתים על מסלולי כדור הארץ, השמש והירח. לא כן בחלל, שם חוקי

חוברת 'אם אסק שמים' שבווצאת המכון

הבריאה וסדרי הזמנים שונים לחלוטין ולא כפופים כלל למערכת חוקי היום והלילה המבוססת על מסלולי כדור הארץ וסדרי הזמנים הנגזרים ממנה, מצוות אלה כלל אינן קיימות שם. ואף אם למשל, בדוגמא של אדם הטס במעבורת חלל, קיימים אצלו זמני השתנות של אור ושל חושך, הרי ששינויים אלה אינם כתוצאה מחוקי טבע הבריאה וסדריה, אלא תוצאה של זמנים שהאדם יצר לעצמו. לאור זאת, מעיקר הדין, כל המצוות, הדינים והחייבים, התלויים בזמני יום ולילה, שבוע חודש ושנה, אינם נוהגים כלל בחלל.

משמעות קביעה זו היא, שבמידה ואכן יוקמו מושבות חלל, הרי שהיהודים הדרים בהן יהיו מופקעים מקיום חלק גדול ועיקרי של מצוות התורה, כולל שבת, יום כיפור, קריאת שמע, אכילת מצה, תקיעת שופר ועוד.

בנקודה זו מקבלים דברי הגרא"מ הלפרין, המובאים לעיל, משנה תוקף, אודות הבעייתיות החמורה של המחשבה ליישב אנשים מחוץ לכדור הארץ, כאשר על-ידי זה תופקע מהם האפשרות לקיים את מצוות בוראם ולהשלים את ייעודם בעולם הזה, הנחשב כפרוזדור לפני הטרקלין שבעולם הבא.

שמירת שבת כדי שלא תשכח תורת שבת

למרות שמעיקר הדין המצוות התלויות בזמן לא נאמרו כלל ביחס לאדם הנמצא בחלל, עם זאת מסתבר מאד כי על יושבי מושבת החלל יהיה מוטל לקיים מצוות אלה מדרבנן, כדי שלא תשכח מהם תורת מצוות אלה.

לגבי אדם שהולך במדבר ומאבד את חשבון הימים מצינו בגמרא (שבת טו, ב) ונפסק להלכה בשולחן ערוך (או"ח, סי' שד"א), שעליו לחשוש בכל יום ויום שמא הוא שבת ולהימנע מעשיית מלאכה שאינה נצרכת לצרכיו הקיומיים בגדר פיקוח נפש. בנקודה זו, שונה דין האדם הנמצא בחלל מהאדם המהלך במדבר, שכן אצל האדם הנמצא בחלל, מה שהוא אינו יכול לקבוע מתי שבת אין זו בעיה טכנית, אלא סיבה מהותית אשר בגינה אכן לא חלה עליו שבת. לאור זאת, אין סיבה לאסור על האדם המשייט בחלל או הדר במושבת החלל להימנע מעשיית מלאכות מספק שמא היום שבת.

אולם, לגבי אדם המהלך במדבר ושוכח את חשבון הימים נאמרה גם (שבת שם, ש"ע שם) הלכה נוספת, שמלבד הזהירות ממלאכה כל הימים, עליו גם להתחיל ולמנות שבעה ימים, כאשר היום הראשון בו הוא שם לב לשכחתו נחשב ליום הראשון לספירה, וכאשר יגיע לפי ספירתו ליום השביעי, עליו לנהוג בו קדושת שבת בעשיית קידוש והבדלה, למרות שמירב הסיכויים (ביחס של 6:7) שהיום שהוא משמרו כשבת הוא למעשה אחד מימות החול, אמנם הנימוק לכך הוא: 'כדי שלא תשכח ממנו תורת שבת'.

אם כן מסתבר לומר, כי ההלכה של הצורך לקבוע יום אחד בתור שבת 'כדי שלא תשכח ממנו תורת שבת' תהיה תקפה גם לגבי האדם השוהה בחלל, וזו תהיה אפוא ההוראה עבור אנשים השוהים בחלל, שעליהם למנות בצורה מסוימת שבעה ימי שבוע ולנהוג ביום השביעי הנהגה של 'שבת'.

ואכן, בתשובה שניתנה בשעתו לאילן רמון ז"ל הורה לו הגר"י הלפרין צוק"ל להתחיל למנות את ימי השבוע מעת השיגור, ולהמשיך למנות את הימים לפי חשבון של 24 שעות ליממה, מבלי להתייחס כלל לזמני האור והחשכה הסובבים אותו, וביום השביעי, לפי חשבון זה, לשבות ממלאכה, לקדש בכניסתו וביציאתו בקידוש והבדלה ולהתפלל באותן שעות תפילות שבת.

בהקשר לכך, מעניין לציין, שאילן רמון ביקש לדעת האם הוא מחויב להתחיל למנות את הימים לפי שעון פלורידה בארה"ב, אשר משם בוצעה ההמראה, או שמא רשאי הוא למנות ולחשב את חשבון הימים הללו לפי שעון ישראל. ולכאורה הדעת נותנת, שהיות וכל חיוב שמירת השבת הוא רק מדרבנן, כדי שלא תשכח ממנו תורת שבת, ומן התורה אין זו באמת 'שבת', הרי שאם אכן היה בידי אילן רמון אפשרות לדעת בבירור את הרגע המדויק בו חולפת

המעבורת בזמן הקפתה הראשונה של המעבורת סביב כדור הארץ, היה רשאי אילן רמון להמתין עד לרגע זה, כדי להתאים ולכוון באותו רגע את שעונו לשעון ארץ ישראל, ולהתחיל למנות ולחשב ימי השבוע בהתאם ליום ולשעה שהיו אז בארץ ישראל.

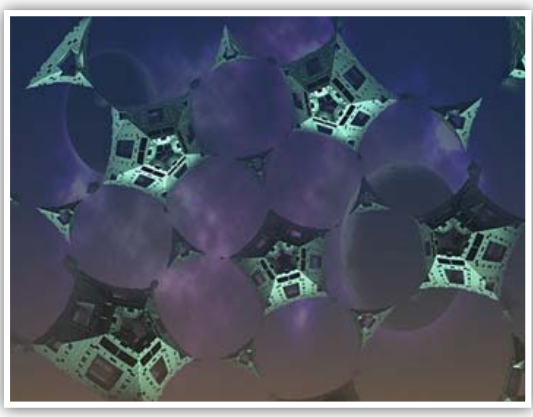
במידה ותוקם מושבת חלל שישו בה כמה יהודים, אשר לא יבואו אליה בבת אחת, אלא כל אחד בזמן אחר, לא מסתבר שכל אחד יעשה שבת לעצמו לפי חשבון הימים הפרטי שלו מעת הגעתו מכדור הארץ. יתכן שהיהודי הראשון שיגיע לשם יקבע מתי הוא 'יום השבת' והשאר שיבואו אחריו יגררו אחריו. יתכן שרק אם יהיו שם ציבור יהודים הם יקבעו מתי היא 'שבת' גם עבור הבאים לאחר מכן. ולכאורה רק אם יתקיים רצף של התיישבות יהודית, יהיה על כל מי שמגיע להצטרף לחשבון הקדום. אבל אם בנקודת זמן מסוים יעזבו כל היהודים את המושבה, ולאחר זמן יגיעו יהודים אחרים, יתחיל החשבון מחדש. ובאמת שיש לברר מה הדין לגבי כמה יהודים המהלכים במדבר, ונניח שכל אחד מהם איבד את חשבון הימים ביום אחר, למשל באופן שהם לא היו ביחד ופתאום נפגשו דרכיהם, האם כל אחד ישוב לבד לפי חשבון הימים האישי שלו, או שעליהם לקבוע שבת משותפת עבור שניהם. וכן מה הדין כשייש שירה שאיבדה את חשבון הימים והחלו למנות ביחד ולעשות שבת ביום השביעי למנינם, ובהמשך נקלע עובר אורח נוסף שיש לו חשבון אחר משלו, האם הוא נטפל אליהם, וכן עוד נידונים על זה הדרך.

אם יושבי מושבת החלל ירצו לקבל שבת 'מבעוד יום' ולקדש על היין, יש לדון האם ניתן יהיה לעשות זאת, כי יתכן שהיות ובאמת אין בחלל סדרי זמנים של שקיעת החמה ופלג המנחה, וכל מה שנוהגים שם שבת לפי החשבון הוא רק כדי שלא תשתכח מהם תורת שבת, אם-כן אין להם אלא רק את אותן 24 שעות שלפני חשבונם, ולא למעבר לכך, כך שיתכן שלא ניתן במסגרת כזו לנהוג גם דין 'תוספת שבת', והדברים צריכים עיון.

קיום יתר המצוות התלויות בזמן

כמו שלגבי שבת יש לנו מקור שיש לעשות כעין 'שבת', כדי שלא תשתכח תורת שבת, מסתבר, ויש לכך יסוד בדברי הפוסקים, שכך יהיה צורך לקיים במושבת החלל גם את כל יתר המצוות התלויות בזמן, הן מצוות דאורייתא והן מצוות דרבנן, כדי שלא תשתכח מן היושבים שם תורת המצוות הללו.

לאור זאת, יהיה צורך אפוא לחשב בחלל, סדרי ימים ולילות, שבועות, חודשים ושנים - הכול לפי החשבון של 24 שעות ליממה, כשמתוכן 12 השעות הראשונות נחשבות ללילה ו-12 השעות שלאחריהן ליום. בהתאם לכך יקיימו במושבה בשעות 'הלילה' שלפי החשבון האמור את המצוות הנוהגות בלילה, ובשעות של 'היום' את המצוות הנוהגות ביום. גם את מועדי וחגי ישראל יקבעו במושבה לפי מנין ימים אלו ויחגגו אותם כדינם וכהלכתם, ובאופן זה יקיימו גם את כל מצוות התורה האחרות התלויות בסדרי הזמנים.

בעניין זה, לגבי אדם הנמצא במעבורת חלל נכתב בשעתו, שלא די בכך שאת המצוות שזמנן ביום יקיים ב-12 השעות שנקבעו בתור 'יום', ואת המצוות שזמנן בלילה יקיים בזמן שנקבע בתור 'לילה', אלא ראוי גם שיקפיד לקיים את מצוות היום בזמנים שהמעבורת חולפת בסביבה

ששורר בה אור, ואת המצוות שזמנן בלילה כאשר המעבורת נמצאת בסביבה חשוכה.

כך גם לגבי מושבת החלל יצטרכו לבצע את ההתאמות הנדרשות לקיום המצוות הזמניות בהתאם לשני פרמטרים אלה, דהיינו, זמני ה'יום' וה'לילה' הקבועים מראש, יחד עם התחשבות בזמני האור והחשכה במושבה. במקרה של מעבורת חלל המקיפה את כדור הארץ, הדבר קל יחסית לביצוע מפני שבכל 24 שעות חולפים כמה וכמה מחזורים של אור וחושך, באופן שניתן להתחשב בשני הפרמטרים. לגבי מושבת החלל, לעומת זאת, יתכן שהמיקום שלה יהיה במקום בהם הנתונים שונים מבחינת מחזורי האור והחושך, ואם-כן יהיה צורך להתיישב בדבר מהי הדרך הנאותה לקיים את המצוות הזמניות על בסיס

אספקלריה

באספקלריית העתיד
המשך מעמוד קודם

העיקרון שלא ישתכחו מן היושבים שם.

בעניין זה, מצינו כבר שדעת רבי יעקב עמדין (מור וקציעה, או"ח סו"ס שדמ) וה'תפארת-ישראל' על המשניות (ברכות, סוף פרק א, בבוועז) לגבי יושבי הקוטב הצפוני או הדרומי, או במקומות הסמוכים אליהם, אשר במשך חודשים ארוכים שורר שם אור יום או חשכת לילה, שעליהם למנות שם כל 24 שעות כיממה נפרדת, מבלי להתחשב כלל במציאות האור או החושך. יש אפוא ללמוד מדבריהם לענייננו, שאף שלכתחילה ראוי לקיים את מצוות היום בזמן האור ואת מצוות הלילה בזמן החושך, כל שמצוות אלה מתקיימות רק בתורת 'שלא תשתכח' אין הדבר מעכב, לכן בהיעדר אפשרות אחרת ניתן יהיה לקיים את מצוות היום למרות שבסביבת המושבה ישורר חושך, וכן לקיים את מצוות הלילה למרות שישורר שם אור.

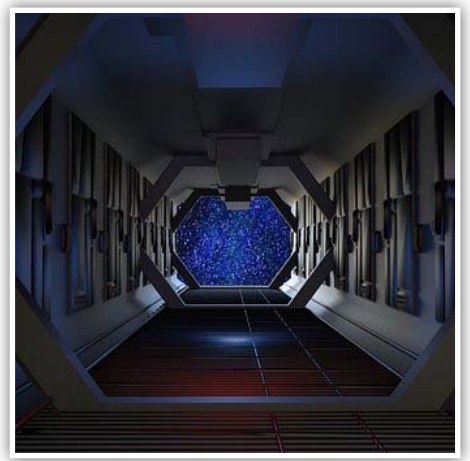

קביעת חגי ומועדי השנה

לפי העיקרון המתבאר לעיל ייקבעו במושבת החלל כל חגי ומועדי השנה. כאשר יחול א' בתשרי לפי החשבון שכל 24 שעות נחשבות ליממה, ינהגו במושבה יומיים ראש השנה, בשביתה ממלאכה למשך 48 שעות, כאשר מתוכן, יתקעו בשופר בכל אחד מהימים, ואם הדבר אפשרי יעשו זאת בזמן ששורר אור. כמו כן תפילות היום יתקיימו בזמן המתאים, בשעות 'היום' בזמן האור ובשעות 'הלילה' בזמן החשכה. את קידוש הלילה יעשו בתחילת שני 'הלילות' בזמן החשכה, ואת קידוש היום בשעות 'היום' בזמני האור. וכן על זה הדרך יקיימו את שאר מצוות המועדים, כצום ביום הכיפורים, אכילת מצה והימנעות מאכילת חמץ, סיפור יציאת מצרים ושאיר מצוות ליל הסדר.

יום טוב שני של גלויות

יהודי בן ארץ-ישראל אשר באחד מן החגים שוהה במעבורת חלל, אינו צריך לנהוג שם יום טוב שני של גלויות, ודינו לא שונה מן ההלכה המבוארת (שו"ע או"ח סי' תצו ס"ג, מג"א שם סק"ה) אודות בן ארץ-ישראל שבא לחו"ל ודעתו לחזור, שבמידה והוא נמצא שלא במקום יישוב אינו מחויב לעשות יומיים יום טוב.

אמנם לגבי יהודי בן חו"ל הנמצא במעבורת חלל יש לדון האם המקומות שבחלל הם בכלל מה שתיקנו יו"ט שני, והאם שייך לחייבו לקיים זאת כדי שלא תשתכח ממנו תורת יו"ט שני. אם נניח שכן, ולו יצויר שתקום אי פעם התיישבות יהודית במושבת החלל והאנשים שם ינהגו יומיים יום טוב, הרי שאם לקראת אחד מהחגים יגיע לשם לביקור יהודי מארץ-ישראל, יתכן שיהיה עליו לנהוג כמנהג המקום ולעשות אף הוא יו"ט שני.

מצוות סוכה

ההלכה היא (שו"ע או"ח סי' תרמ ס"ח) כי הולכי דרכים פטורים מן הסוכה. לאור זאת, אדם השוהה במעבורת חלל בחג הסוכות וודאי שפטור ממצוות סוכה. אם תקום מושבת חלל ואנשים יגורו שם בקביעות, יש לדון האם יש מקום לחייבם במצוות סוכה, או שמא כל קיומם במקום כזה הינו בגדר 'הולכי דרכים' מתמשך. ובאמת שבלאו הכי, התיישבות אנשים במושבת החלל תהיה כמובן במין מבנה ענק וסגור, כך שממילא הקמת סוכה שם אינה אפשרית מבחינה הלכתית, שכן הסוכה שם תהיה סוכה בתוך בית.

ספירת העומר

בעוד שבאופן כללי הנמצא בחלל מקיים את המצוות הזמניות ומברך עליהן, במה שנוגע למצוות ספירת העומר נראה שאין לו לספור בברכה. ההבדל בין ספירת העומר לשאר המצוות הזמניות, שאת שאר המצוות אפשר בעיקרון לקיים בכל מקום, והחיסרון של הימצאות בחלל לגבן הוא רק מפני שאין נוהג שם סדר זמנים כדי להתחייב בהן, ממילא לגבי זה אומרים אנו שהאדם ימנה לעצמו סדר זמנים ויקיים אותן לפי חשבוננו, כדי שלא תשתכח ממנו תורת המצוות. ברם שונה היא מצוות ספירת העומר, שכל עיקר מצוותה הוא לספור שהיום כך וכך ימים לעומר, כך שלא ניתן לקיימה כלל במקום שאין נוהג סדר זמנים וימים, כי איך יאמר 'היום כך וכך ימים' בעוד שאין שם 'ימים' כלל, ואילו הסברא 'שלא תשתכח ממנו' לא מועילה להעניק מימד של זמן במקום אשר מופקע ביסודו מדבר זה. עם זאת, מהיות טוב, גם במושבת החלל יספרו ספירת העומר, אולם בלא ברכה.

מתוך 'ויקיפדיה'

אף על פי שאת ספירת העומר יש לספור בכל לילה, כאשר מדובר בחלל אין צורך לספור דווקא בזמן שיש חושך, כי הרי המציאות בה זורח האור אינה מהווה סתירה כל-כך לעצם ספירת העומר המתייחסת אל כל היממה, ולא קשורה דווקא אל הלילה. שהרי ההלכה (שו"ע או"ח סי' תפט ס"ז ומשנ"ב שם סק"ד) היא, שאף על פי שאין מברכים אלא אם כן סופרים בלילה, מכל מקום מי ששכח לספור בלילה עליו לספור ביום, ואם עשה כן יכול להמשיך לספור בימים שלאחר מכן בברכה.

אם באמצע ספירת העומר יחזור אחד מהיושבים במושבת החלל אל כדור הארץ, גם אם הקפיד לספור בכל 'הימים' ספירת העומר, הוא לא יוכל להמשיך לספור בברכה את הימים הנותרים.

מצוות ציצית

בשונה מן המצוות התלויות בזמני היום והלילה, ישנה מצווה שאינה תלויה בזמני היום והלילה, אלא בעצם מציאות האור והחושך, והיא מצוות ציצית.

כן מבואר מדברי הגמרא (שבת כז,ב; זבחים יח,ב; מנחות מג,א) במיעוט 'כסות לילה' מחובת הטלת ציציות בארבע כנפותיו, מן הטעם שלובשים אותו בזמן החשיכה כשלא ניתן לראות את הציציות, וכלשון הרמב"ם (ציצית פ"ג ה"ז): "שחובת הציצית ביום ולא בלילה, שנאמר (דברים יד, ט) 'וראיתם אותם בשעת ראייה'". מכאן, שיסוד הפטור מציצית בלילה אינו מחמת שהוא 'זמן של לילה' אלא מחמת שהוא זמן 'חשכה' שלא ניתן לראות בו את הציצית.

זו גם הסיבה לפיה זמן הברכה על הציצית הוא 'משיכיר אדם בין תכלת שבה ללבן שבה' (רמב"ם ציצית פ"ג ה"ח ועל כס"מ שם), כלומר בזמן האור, ולא כשאר מצוות התורה הנוהגות ביום אשר זמן בדיעבד כבר מעלות השחר (מגילה כ,א).

ויותר מזה מצינו, כי דעת המרדכי (מגילה פ"ב, רמז תתנ"א), שאפשר לכתחילה לברך על הציצית מיד בעלות השחר, מאחר שאין זמן חיוב ציצית תלוי כלל בזמן של 'יום', אלא רק בזמן שניתן לראות בו את הציצית.

לאור המתבאר, מצוות ציצית בחלל לא תהיה קשורה לחשבון הזמנים אלא תהיה תלויה בזמני האור והחושך, שכאשר ישורר אור יהיה צורך להקפיד ללבוש ציצית ולהתעטף בטלית ולברך, מבלי להתחשב כלל אם מדובר בזמן שנקבע לפי החשבון בתור 'יום' או בזמן שנקבע בתור 'לילה'.

'קידוש לבנה'

מצוות ברכת 'קידוש הלבנה' נקבע לפי מועד חידושה של הלבנה בכל חודש, שהוא כעבור 29 ימים ו-12 שעות ו-793 חלקים מתוך 1080 חלקי שעה מזמן המולד הקודם. היה אם כן מקום לחשוב שאף מצווה זו היא כשאר המצוות התלויות בזמן,

אשר קיומן בחלל הוא רק בגדר 'שלא תשתכח'. ברם לאמיתו של דבר, פרק הזמן שבין מולד למולד וודאי שאינו נמדד דווקא במספר של 'ימים' הנחשבים 'ימים' לגבי שאר דיני ומצוות התורה, אלא במספר ימים בני 24 שעות כל אחד, מבלי להתייחס כלל להגדרתם ההלכתית. לאור זאת, גם כאשר יהודי משייט בחלל במסלול מקביל לכדור הארץ ורואה את הלבנה בחידושה לאחר שעברו 708 שעות ועוד כ-44 דקות יכול הוא לקדש את הלבנה, לאחר שחולפים עליו עוד שבעה ימים (כמש"כ המחבר בשו"ע סי' תכו ס"ד), או שלושה ימים (כמו שכתבו הט"ז שם סק"ג, מג"א שם ס"ק יג עיי"ש ובמשנ"ב שם סק"כ) לפי החשבון.

למרות שזמן קידוש לבנה הוא בלילה, הסיבה לכך אינה מפני שמצווה זו תלויה בזמני היום והלילה, אלא כדי לברך עליה בשעת החשיכה כשהלבנה נראית היטב לעין וניתן ליהנות מאורה (רמ"א או"ח סי' תכו ס"א). לאור הדברים, קידוש הלבנה בחלל יכול להיעשות גם בשעות 'היום' לפי החשבון, ככל שמדובר במקום ששוררת שם חשכת לילה.

במידה ומושב החלל תהיה באזור אחר בחלל, ממנו ניתן לראות את הלבנה בשלמותה בכל ימות החודש, או לאיך גיסא, לראות את 'מולד הלבנה' כביכול יותר מאשר פעם אחת בחודש, נראה שלא יהיה באפשרות הדרים שם לברך את ברכת קידוש הלבנה. ואף שאולי היה מקום לדון שניתן יהיה לברך על חידושה של הלבנה לעיני הדרים על פני כדור הארץ, מכל מקום לדינא נראה בוודאי שאין לסמוך על זה ואין לברך.

טהרת המשפחה בחלל

אם קהילה יהודית תרצה להתיישב במושבת החלל חברה יגלו כי הדבר אינו אפשרי לחלוטין. שהרי בכל מקום שיש יהודים חייבים להקים מקווה טהרה, אשר מוכרח להיות במקום המחובר לקרקע (ויקרא יא, לו, ובפרש"י שם). אם בכל זאת יבחרו זוג יהודים להקים את ביתם במושבת החלל, יהיה עליהם לקחת בחשבון שבכל פעם שהאשה תרצה להיטהר לבעלה יהיה עליה לשוב לכדור הארץ ולטבול שם.

אם מושבת החלל תוקם על הירח, או על כל כוכב לכת אחר, או בסמיכות אליו, ותיווצר אפשרות לבנות מקווה על קרקעית אותו כוכב, יש לדון אם מקווה זו יהיה כשר, או שמא על המקווה להיות מחובר דווקא לקרקע כדור הארץ, והדברים צריכים עיון.

זאת ועוד, מלבד חסרון המקווה, עוד קודם לשלב הטבילה, יש לדון רבות אימתי תעשה האשה 'הפסק טהרה'. האם תהיה רשאית להפסיק בטהרה לקראת סוף היום החמישי לראייתה, או לקראת סוף אחד הימים שלאחר מכן, במקרה שנמשכת ראייתה מעבר לחמישה ימים לפי חשבון הימים שהיא מונה בחלל, או שמא יהיה עליה להמתין עד לשעה שבו הזמן שהוא

סוף היום לפי חשבונה מתאים ומשתווה עם הזמן שלקראת סיום זמן האור במקום בו היא שוהה בחלל, ולערוך את ההפסק-טהרה בזמן שהוא סוף היום, הן לפי חשבונה שהיא מחשבת כל 24 שעות ליממה שלמה והמורכבת מ-12 שעות של יום ו-12 שעות של לילה, והן בהתאם לאזור שבו היא שוהה בחלל.

נוסף על כך יהיה עלינו לדון גם בנוגע לספירת 'שבעה נקיים' המוטלת על האשה למנות לאחר הפסק הטהרה עד לטבילה במקווה ולבדוק בהם שחרית וערבית, כיצד מונים ימים אלו בחלל? וכן, האם הימים בני 24 שעות במושבת החלל יכולים לעלות למניין שבעה 'ימים' נקיים?!

אספקלריה

באספקלריית העתיד
המשך מעמוד קודם

אמנם היות וכאמור בלאו-הכי עבור הטבילה במקווה תיאלץ האשה לחזור לכדור הארץ, הרי שמיד כשתגיע לשם יחזרו לחול עליה כל דיני ומצוות התורה התלויים בזמן, ומכאן ואילך לא תהיה רשאית להתחשב בסדרי הזמנים המיוחדים הנהוגים בחלל. אשר על כן גם אם היא כבר הפסיקה בטהרה בחלל וספרה שבעה נקיים, אין זה מועיל לה כלום בשעה שהיא חוזרת לכדור הארץ, והיא תהיה חייבת מעיקר הדין להפסיק שוב בטהרה לפנות ערב קודם שקיעת החמה לפי אופק מקום הנחיתה, ולחזור ולמנות עוד שבעה ימים נקיים קודם שתטבול לטהרתה.

ברית מילה

אם תינוק יהודי ייוולד במושבת החלל, יהיה עלינו לדון מתי יהיה זמן ברית המילה. בתורה (בראשית יז, יב; ויקרא יב, ג) נאמר שעל הברית להיות ביום השמיני ללידתו, אולם השאלה היא, כיצד לקבוע מועד זה בחלל?!

בעניין זה הדעת נוטה שיש למנות תחילה שבעה ימים בני 24 שעות מעת לידת התינוק ולאחר מכן למול אותו בזמן האור שמתוך השעות הנחשבות 'יום' לפי החשבון (ועיין בזה בשו"ת 'מעשה-חושב', חלק ט, סימן י, הערה 80).

מתוך 'ויקיפדיה'

תינוק הנולד על פני כדור הארץ, אם לידתו סמוך לשקיעה ניתן למול אותו בבוקרו של יום השמיני ללידה, כך שלעתיים ניתן למול תינוק כחלוף רק כ-166 שעות מלידתו, ובחודשי הקיץ שהלילות קצרים אפילו בפחות מכך. בחלל, לעומת זאת, אין לנו זמני יום מוחלטים שלפיהם ניתן לקבוע אימתי מסתיים היום הראשון שהוא יום הלידה, אם-כן לעולם יש לחשב את תחילת היום הראשון מרגע הלידה, ולמנות 24 שעות כפול שבעה ימים, ולכך להוסיף עוד 12 שעות של 'לילה', סה"כ 180 שעות, ורק אז למול אותו.

פדיון הבן

אם התינוק הנולד בחלל הוא בן בכור פטר רחם לאמו, לפי המבואר ביראים (השלם, ס"קמ) שהציווי לקיים מצוות פדיון הבן בהיות הבן בן חודש ימים (במדבר יח, טו-טז) נקבע לפי חודשי הלבנה, הרי שגם בחלל יהיה חיוב פדיון הבן כאשר יחלפו מעת הלידה 29 ימים בני 24 שעות ו-12 שעות ו-793 חלקים מתוך 1080 חלקי השעה, ולדעת חלק מן הפוסקים לאחר שיחלפו שלושים יום שלמים בני 24 שעות.

על-פני כדור הארץ ניתן לעתים לפדות את התינוק בחלוף רק כ-709 שעות מאז לידתו. הדבר יתכן כאשר תינוק נולד שעה

אחת קודם לשקיעת החמה, שבאופן כזה היום השלושים ללידתו מסתיים לאחר 697 שעות משעת הלידה, ולאחר המתנת עוד 12 שעות של ליל ל"א (כדי לקיים את המנהג הנזכר בפוסקים שלא לפדות בליל ל"א, וגם כדי שיחלפו עליו כ"ט י"ב תשצ"ג). ויש מקום לדון אם הדברים אמורים רק כלפי כדור הארץ שהוא מקום שנוהגים בו סדרי זמנים, כך שניתן לומר שכאשר שקעה החמה של יום לידת התינוק נשלם יום אחד. אולם בחלל שלא נוהגים סדרי הזמנים, אולי אין לנו שיעור זמן אמיתי להגדיר לפיו את שעת לידת

התינוק ולקבוע את זמן סיום היום הראשון, ואם-כן לכאורה שעת הלידה תחשב תמיד כתחילת היום הראשון, שממנה ואילך יש למנות 720 שעות, שהם שלושים יום מלאים בני 24 שעות, ורק לאחריהם יחשב יום הל"א ללידתו.

מאידך, יתכן שכאשר מדובר בחלל, אין מקום לספור שלושים יום, אלא שם לכולי-עלמא זמן פדיון הבן ייקבע לפי כ"ט י"ב תשצ"ג.

מכל מקום מסתבר, שלעניין מניית שלושים יום מלידת הבן, די יהיה לחשב את שעת הלידה לפי החשבון אשר נוקטים במושבת החלל, ולמנות משם ואילך שלושים יום כדרך שמונים על פני כדור הארץ, ולפדות את התינוק ביום הל"א ללידתו לפי חשבון זה, והדברים צריכים עיון.

שבעת ימי משתה ושבעת ימי אבלות

במידה וזוג יהודי יבחר לקיים את הנישואין במושבת החלל, תישאל לגבם השאלה כיצד למנות את שבעת ימי המשתה שלהם, שהם תקנת חכמים 'שכל הנושא אשה בתולה יהיה שמח עמה שבעת ימים' (רמב"ם אישות פ"ה ה"ב). שכן יהיה צורך לדון, אולי מאחר שאין בחלל 'ימים', ממילא אין מקום לחייב שם קיום של שבעת ימי משתה. ואם-כן, אם החתן והכלה ינהגו שבעת ימי משתה בחלל ולאחר מכן יחזרו לכדור הארץ, יהיה צורך לדון, האם הם כבר מילאו את חובתם או שמא עליהם לחזור ולנהוג שבעת ימי משתה.

אותה שאלה תהיה גם לגבי יהודי השוהה בחלל ואחד מקרוביו נפטר והוא מתחייב לשבת עליו 'שבעה'.

המשותף לשבעת ימי משתה ושבעת ימי אבלות, שבשניהם מדובר במצוות שאינן תלויות ביום או בזמן מסוים דווקא, אך הן מושתתות על פרק זמן המורכב מכמות של מספר ימים. מבחינה זו דומות מצוות אלה למצוות ברית מילה ופדיון הבן, אשר הזכרנו אותן לעיל. והשאלה היא כאמור, האם גם ביחס למצוות כאלה החלל הינו מקום מופקע ממושג 'זמן', או שכלפי דברים אלה המניין של שבעת ימים בני 24 שעות הינו נכון גם כלפי אדם השוהה בחלל. ויש מקום לומר, כי מאחר שהחיובים הללו אינם תלויים דווקא בזמן מסוים; ביום, בשבוע, בחודש או בשנה, והם נוהגים בכל עת ובכל שעה למשך פרק זמן מסוים, הרי שיסוד חיובם אינו תלוי במספר של יממות המורכבות מימים ומלילות לפי כל ההגדרות ההלכתיות, אלא במספר של ימים בני 24 שעות כל אחד, דהיינו בפרק זמן של 168 שעות.

אם אכן זו ההגדרה הנכונה, יתכן כי החיובים הללו, הן של שבעת ימי אבלות והן של שבעת ימי המשתה, חלים גם בחלל. שהרי ניתן לנהוג אותם בחלל במשך שבעה ימים בני 24 שעות, שהם 168 שעות, ולצאת בכך ידי חובה. אך למעשה אין זה ברור כל כך, ועדיין צריך להתיישב היטב בדבר הלכה למעשה.

בעת החזרה לכדור הארץ

כפי שכבר נזכר לעיל לגבי אשה המגיעה לכדור הארץ על מנת לטבול, יהודי אשר שהה בחלל וחזר לכדור הארץ, מיד עם חזרתו בטלים ממנו כל החשבונות והזמנים אשר הוא נהג בהם בחלל, ומיד עליו לחזור ולמנות את ימי השבוע והחודש בהתאם לתאריך והאופק של מקום הנחיתה.

אם הנחיתה תתבצע בבוקרו של יום, גם אם אותו אדם הספיק כבר באותו יום להניח תפילין ולקרוא קריאת שמע בעודו בחלל, עליו לחזור ולהניח תפילין ולקרוא קריאת שמע (אם לא חלף כבר זמן הקריאה) בכדור הארץ. כמו כן אם הנחיתה תהיה בלילה יהיה עליו לחזור ולקרוא קריאת שמע של ערבית. אם הנחיתה תהיה בראש השנה יהיה עליו לחזור ולשמוע קול שופר, בסוכות ליטול ארבעת מינים, בליל פסח לחזור ולאכול מצה ומרור ולקיים את כל מצוות ליל הסדר, בלילות חנוכה לחזור ולהדליק נרות חנוכה, ובפורים לחזור ולקורא את המגילה, וכן כל כיוצא בזה.

מי שקרא את המגילה בחלל ביום י"ד באדר שלפי חשבוננו, ובליל ט"ז נחת על פני כדור הארץ והגיע לכרך המוקף חומה מימות יהושע בן נון, נראה שאף אם הנחיתה הייתה בזמן שלפי הסברות ההלכתיות בנוגע לפרוז ומוקף בן יומו הוא לא אמור להתחייב בקריאת ט"ו, מכל מקום היות וקריאת המגילה שלו הייתה בחלל, שהוא מקום המופקע מעיקר הדין ממצוות מגילה שהיא מצווה התלויה בזמן, על כן בעת שהוא מגיע למקום שיש בו חיוב קריאת מגילה מיד הוא מתחייב בה.

וכפי שהתבאר לעיל, אדם הנוחת לכדור הארץ באמצע ימי ספירת העומר, גם אם הקפיד בשהותו בחלל לספור בכל 'יום' ספירת העומר, לא יועיל לו הדבר לעניין שיוכל לברך כאשר ימשיך לספור את שאר הימים על פני כדור הארץ.

אספקלריה

באספקלריית האמונה

מעמדו של הגאון המופלא רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, כמי שעמד בראש המכון המדעי הטכנולוגי ההלכה, העניק לו מעמד אוטוריטה סמכותית בענייני יהדות בקרב ציבורים רחבים. הגרל"י הלפרין ידע לנצל זאת, לא פעם, מאחורי הקלעים. כאשר אירעו פרשיות שונות בענייני דת ומדינה, או כאשר אנשי ציבור מסוימים התבטאו בפומבי בהתבטאויות שאינן הולמות בעניינים אלו, היה הגרל"י הלפרין פונה אל האנשים אשר עמדו מאחורי מוקד הסערה, בצורה גלויה וישירה, ועם זאת מכבדת, היה כותב להם מכתבים היוצאים מן הלב, בכאב רב, בהם הבהיר ללא כחל וללא שרק את עמדתו והשקפת התורה. בהרבה מן המקרים הדברים פעלו הדברים על לב הנמענים, והניבו תוצאות, ישירות ומידיות או עקיפות ומאוחרות.

הפעם נציג שורות נבחרות מתוך רשימות אשר כתב הגרל"י הלפרין לעצמו, בעקבות פגישות שקיים בשעתו עם נשיא בית משפט העליון דאז פרופ' אהרן ברק.

הרקע לפגישה זו היה הכובע הנוסף אותו חבש הגרל"י הלפרין, אשר יחד עם ידידו הגרז"נ גולדברג זצ"ל, שימש במשך שנים ארוכות כרב פוסק של ארגון 'רפעה' (רפואה

על-פי ההלכה). ראש הארגון, יבלח"ט הרב ברוך יהושע שיינברגר הי"ו, נהג להפגיש מפעם לפעם את רבני הארגון עם אישים שונים מרבי השלטון במדינה, על-מנת ללבן יחדיו סוגיות שונות ביחסי דת ומדינה, כך אירע שהגרל"י הלפרין נפגש עם פרופ' אהרן ברק, אשר נודע בתפיסתו האקטיביסטית, להפיכת בית המשפט העליון לבעל כוח וסמכות עליונה מעל לרשות המחוקקת, ובשימוש בכוח בלתי מוגבל זה לקבוע תקדימים משפטיים מרחיקי לכת בכל הנוגע ליחסי דת ומדינה.

תיעוד של ממש, מה בדיוק דובר בשיחות עם אהרן ברק לא נותר בידינו. אמנם לאחר הסתלקותו של הגרל"י הלפרין נמצאה בין גנזיו רשימות בהן רשם לעצמו לפני הפגישות או לאחריהן, בראשי פרקים, את הנקודות אותן הוא מתכנן להעלות בפגישה הבאה.

הדברים יובאו להלן ככתבם וכלשונם, בתוספת תיקוני עריכה קלים. השורות הקצרות מבטאות את כאבו הגדול של הגרל"י הלפרין על מצב הדת בארץ הקודש, לצד ההשתלחות חסרת הרסן בציבור החרדי, השתלחות אשר למרבה הצער לא רק שאינה מוקעת על-ידי הממסד, אלא לעתים נעשית על ידו ממש.

כמה כואב שהדברים עדיין אקטואליים ביותר בימינו, מבלי שום שינוי טובה. ומקריאת הדברים ניתן לחשוב, לצערנו, כי הם נכתבו בימים אלו ממש

הפנים האמיתיות של הציבור החרדי

מפעם לפעם, ברוטינה קבועה, מוצגים החרדים בתקשורת כאנשים יהירים נטולי מצפון חברתי, אשר כל רצונם הוא אך ורק לחיות על חשבון משלמי המסים ההגונים. הגרל"י הלפרין, כך נראה, רצה לקוות שיש אשר מציגים את החרדים באור שלילי רק מפני שהם לא מכירים אותם... וכה כתב לעצמו:

כמה דברים הזכרנו בפגישה הקודמת, וכמדומני שלא קיבלנו תשובה על זה. אמנם הואיל ונתבקשתי עוד לדבר, הרי שעליי להוסיף נקודות חשובות בדבר.

בכל דבר שאדם עוסק בו, גם בדומם וצומח, ולא כל-שכן בחי ומדבר, באם רוצה לעמוד על הדברים במהותם, הוא צריך להכיר אותם, ואולי גם היטב. וכאן אני רוצה להציג את מהותם של האנשים שהוצגו באחרונה כ'מוצצי דם' ואנשים נטולי מידות ח"ו.

ראשית דבר, הנני רוצה לציין שחלק גדול מהאנשים הנמצאים פה, אבותיהם הגיעו לארץ לפני 200-150 שנה, בזמן שכיתתו את רגליהם בסיכון, וסיכנו עצמם, הגיעו בדרך לא דרך, וכל הדרכים בחזקת סכנה, לחיות בלחם צר ומים לחץ... וכל זה בכדי לברוח מהאנטישמיות שהייתה בארצותיהם, ובמיוחד כדי לחיות חיים רוחניים במקום קודש.

ואותם נכדים הממשיכים בדרך זו, וכל יום קמים ואומרים 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים', הולכים לבית הכנסת, וחלק גדול מהם מתחיל את התפילה בקבלם על עצמם מצות 'ואהבת לרעך כמוך', ואחר כך אומרים 'סלח לנו אבינו כי חטאנו', ושוב: 'אשמנו, בגדנו', גומרים להתפלל, לומדים, יוצאים, חוזרים למנחה - 'סלח לנו, אשמנו' ערבית - 'סלח לנו', יש אומרים גם בלילה בקריאת-שמע שעל המטה 'אשמנו', הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס אותי. אחר-כך נוכל לשמוע מהם גם אנחה: אוי! על המצב הרוחני שלהם, שאינו מספק אותם, ובכלל זה גם לגבי ההתנהגות לחבריהם.

מהי 'גזענות' ומתי 'הסתה' מותרת ומתי היא אסורה

כאשר איש ציבור חרדי מחדד את עמדותיו ואת ההבדל בינו לבין אחרים, מיד הוא מואשם ב'גזענות' ו'הסתה', ואילו כנגד הציבור החרדי כל אמירה מתקבלת כלגיטימית. מצד אחד דורשים מהציבור החרדי לכבד את הממסד, ומצד שני מזלזלים ופוגעים בממסד הרבני. על כך רושם הגרל"י הלפרין זצ"ל לעצמו:

...הואיל ואני מבולבל, כבר אינני יודע מה זה נקרא כיום 'הסתה'? רק נגד מי מותר לדבר, ונגד מי אסור, כי זה 'גזענות'.
האם כשאני קורא לעצמי 'יהודי' וחושב שיש בזה מעלה, ומעלה מיוחדת, זה גזענות?!

ומה נקרא 'בזיון בית המשפט' - זילותא דבי דינא?! האם גם לבתי דין רבניים או לסמכות רבנית אחרת, שאותם מותר לבזות ואולי גם 'מצווה'?!
האם 'הסתה' זה ש... שאמר שיש גויים בין העולים, או של אהוד ברק, יוסי שריד ושולמית אלוני ועוד ועוד...

אנטישמיות ישראלית

בין הדברים מביע הגרל"י הלפרין את חרדתו הגדולה מן האמירות המושמעות כנגד הציבור החרדי, שהן העתק מדויק של האמירות האנטישמיות שהיו באירופה, מימי הביניים ועד לחורבן הגדול בתקופת השואה. לדעתו, מדובר בחשש קיומי, אשר עלול להביא לידי כך שיהודים החרדים יאלצו חלילה לעזוב את הארץ, וכלשונו המליצית: 'שנצטרך לחזור לקינה של 'בצאתי מירושלים'...'

לאחר הדברים המובאים לעיל, בהם משתדל הגרל"י הלפרין להמחיש את סדר יומם של היהודים החרדים, העסוקים ללא הרף בתיקון עצמי כלפי בוראם וכלפי חבריהם, הוא הוסיף את הדברים הבאים:

..והם הם 'מוצצי הדם' ו'מרעילי הבארות'... וכך היו 'הזמירות' בבחירות האלו באופן כללי... וזה מדאיג מאד. ואני מקווה שלא נגיע למצב שנצטרך לחזור לקינה של 'בצאתי מירושלים'.

...מי שידע ומבין מה שהיה באירופה כינוי לשם 'יהודי' בשנות השלושים, היום זה 'חרדי'. ישבו אצלי לא מכבר ראשי איגוד התעשיינים, ודיברנו על זה, והסכימו עמי שה'זמירות' שנשמעות כאן בארץ נגד יהודי אוטנטי - קרי חרדי, הן היו אותן 'זמירות'... וסופו מי ישורנו, ואני מפחד מזה...

אם קם 'מנהיג' ואומר: 'בני ישיבות לוקחים את הכסף של המובטלים, של הציבור, של החולים' - האם אין זה 'מוצצי דם' 'מרעילי הבארות' וכדומה?

מחאה כדת של תורה

אחת הפגישות של הגרל"י הלפרין עם פרופ' אהרן ברק התקיימה לאחר פסיקה תקדימית של בית המשפט העליון, בהרכב שהוא ישב בראשו, אודות זכויות ממוניות של דייל בחברת אל-על, בנתינת הכרה ולגיטימציה משפטית לאורח חיים מתועב, אשר עד לפני זמן לא רב היה נחשב לפסול אפילו בעיני אומות העולם.

מן הרשימות עולה כי הגרל"י הלפרין זצ"ל תכנן להביע על כך מחאתו ללא כחל וללא שרק, אגב ביטוי תסכול שאולי המצב הוא כזה שכבר לא ניתן לגשר ולהסביר:

נא להזכיר את מי אנחנו מייצגים ומה ואת מי מייצג האיש החילוני.
האם ניתן לגשר ולהסביר?!

הגרל"י הלפרין ציין לעצמו את הפסוק בקהלת (ג, טז) 'ועוד ראיתי תחת השמש מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע', וכתב על כך בסרקזם:

האם יש 'חיוב' לקיימו?!

וכן ציין לעצמו להזכיר את דברי הגמרא (חולין צב. צב): על הפסוק (זכריה יא, יב) 'ואמר אליהם אם טוב בעיניכם הבו שכרי ואם לא חדלו וישקלו את שכרי שלשים כסף' - "...עולא אמר, אלו שלושים מצות שקבלו עליהם בני נח ואין מקיימין אלא שלושה. אחת, שאין כותבין כתובה לזכרים..."

להשלמת התמונה, מעניין להביא את מה שסיפר לימים הרב שיינברגר, ראש ארגון רפ"ה, בהגיעו לניחום אבלים בימי ה'שבעה' להסתלקותו של הגרל"י הלפרין זצ"ל, כי במהלך אחת הפגישות שהתקיימה בביתו של מר ברק, הראה להם בגאווה את הש"ס שירש מסבו, שגם הוא עצמו לומד ומעייין בו מפעם לפעם. הגרל"י הלפרין, למרות יכולתו לדבר עם אנשים מכל גווי הקשת, לא יכול היה לסבול התרברבות זו מפי מי שניהל מערכת משומנת של מאבק בקדשי ישראל, דפק על השולחן, ולהפתעת כל המשתתפים הכריז בקול, תוך עזות דקדושה: "אבל יחד עם זאת צריך גם לדעת ולזכור כי יש בורא לעולם..."

לסיום נתפלל, כי בחודש זה שבו עתידים אנו להיגאל, יהפוך ה' לבות אחינו וילמדו תועים בינה, ויחדיו נזכה כולנו לגאולתנו ופדות נפשנו.

אספקלריה

רשימת מקררים המאושרים ע"י המכון מדעי טכנולוגי להלכה מעודכן לחודש ניסן תשפ"א

דגם				שם המקרר	יבואן
SL-2239-SJ	WH-3279-SJ	SJ-X6607	SL-SJ-R8910	שארפ	ראלקו סוכנויות
WH-2239-SJ	BE-SJ-S3550	IN-8520-SJ	BK-SJ-R8911		
BG-2249-SJ	BK-SJ-S3550	SL-8520-SJ	WH-SJ-R8912		
SL-2249-SJ	SL-SJ-S3550	WH-8520-SJ	BG-SJ-R8913		
WH-2249-SJ	WH-SJ-S3550	IN-8595-SJ	BG-9610-SJ		
BE-2255-SJ	BE-SJ-S3610	B-8620-SJ	IN-9610-SJ		
SL-2255-SJ	BK-SJ-S3610	IN-8620-SJ	WN-9610-SJ		
WH-2255-SJ	SL-SJ-S3610	SL-8620-SJ	IN-9630-SJ		
SL-2267-SJ	WH-SJ-S3610	WH-8620-SJ	WH-9630-SJ		
BG-2269-SJ	IN-SJ-S3710	IN-8695-SJ	BL-9711-SJ		
SL-2269-SJ	BE-SJ-S3750	SL-SJ-R8710	WH-9712-SJ		
WH-2269-SJ	BK-SJ-S3750	BK-SJ-R8711	GL-9730-SJ		
SL-2275-SJ	SL-SJ-S3750	BK-8720-SJ	BL-9731-SJ		
BE-2277-SJ	WH-SJ-S3750	BG-8720-SJ	WH-9732-SJ		
SL-2277-SJ	BE-SJ-S3830	SL-8720-SJ	SL-9733-SJ		
WH-2277-SJ	BK-SJ-S3830	WH-8720-SJ	BG-9734-SJ		
SL-3145-SJ	SL-SJ-S3830	BK-8801-SJ	BL-9811-SJ		
WH-3145-SJ	WH-SJ-S3830	WH-8801-SJ	WH-9812-SJ		
BE-3259-SJ	IN-SJ-S3835	8802WH-SJ	BG-9630-SJ		
SL-3259-SJ	SJ-D5610	SL-SJ-R8810	BL-9831-SJ		
WH-3259-SJ	SL-SJ-D5620	BK-SJ-R8811	WH-9832-SJ		
BE-3279-SJ	WH-SJ-D5620	WH-SJ-R8812	GL-9830-SJ		
SL-3279-SJ	SJ-D5777				
BG-3350-SJ	SL-3355-SJ	BK-4350-SJ	BK-4360-SJ		
BK-3350-SJ	WH-3355-SJ	SL-4350-SJ	SL-4360-SJ		
SL-3350-SJ	BG-3360-SJ	WH-4350-SJ	WH-4360-SJ		
WH-3350-SJ	BK-3360-SJ	BK-4355-SJ			
BG-3355-SJ	SL-3360-SJ	SL-4355-SJ			
BK-3355-SJ	WH-3360-SJ	WH-4355-SJ			
מאושרים עד מנחם אב תשפ"א (אוגוסט 2021)					
KDN65VW2PL	KDN75VI3PL	KG76AI31L	KG86AI31L	בוש	בי.אס.אייץ
	KDN75VW3PL		KG86AW31L		
מאושרים עד שבט תשפ"ב (פברואר 2022)					
KD75NVI3PL	KG76NAI31L	KG86NAI31L		סימנס	בי.אס.אייץ
מאושרים עד שבט תשפ"ב (פברואר 2022)					

אספקלריה

דגם				שם המקרר	יבואן
RNA GR-B230	S 650-GM	S GR-M6481	INS GR-X265	LG	ברימאג דיגיטל
RSA GR-B240	W 650-GM	W GR-M6481	S GR- B608		
RWA GR-B240	RSC 651-GM	S GR-M6781	XL GR-B708		
MAJ GR-B264	RWC 651-GM	W GR-M6781	XDID GR-B709		
MAW GR-B264	RSC 849-GM	S GR-M6881	XDID GR-J710		
MAJ GR-B265	RWC 849-GM	W GR-M6881	INS GR-X710		
MAW GR-B265	RSC 859-GM	S GR-M6981	S GR-B909		
	RWC 859-GM	W GR-M6981	DID GR-J910		
	GM-U700RSC		INS GR-X910		
מאושרים עד כסלו תשפ"ב (דצמבר 2021)					
CN160240XB		DN156821X	DN156821W	באקו	ברימאג דיגיטל
מאושרים מ-ט"ו באלול תשע"ט (ספט' 2019) עד תמוז תשפ"א (יולי 2021)					
RT21M6211SR	RT50K6331WW	RT62K7040WW	RF60J9001SL	סמסונג	סמליין
RT29K5452WW	RT50K6331SP	RT62K7040SL	RF60J9001SG		
RT38K5454WW	RT53K6331SP	RT62K7040BS	RF62N9141SR		
RT38K5454SP	RT53K6331WW	RR39M71407F	RF80K9070SR		
RT46K6331WW	RT58K7040SL	RF50K5920S8	RF85K9002SR		
RT46K6331SP	RT58K7040WW	RF50K5920FG	RF86R9261SR		
מאושרים עד כסלו תשפ"ב (דצמבר 2021)					
RD60WC4SYBGK	60WGPK-RD	SLK-RD65	BGKI-RQ82	הייסנס	אלקטרוידן / סינודן
BGK-RD60	62BKI-RD	RD65WR4SY1WK	SKI-RQ82		
RD60WC4SYSLK	62SKI-RD	RQ81WC4S/BGK	WGKI-RQ82		
SLK-RD60	RD65WR4SY1SK	RQ81WC4S/SK	101S-RT		
RD60WC4SYWGK	RD65WR4SY1SLK	RQ81WC4S/WGPK	102B-RT		
מאושרים עד אדר תשפ"ב (מרץ 2022)					
חובה לוודא בבית הלקוח כי מדבקת האישור המקורית מוצמדת למקרר, ללא מדבקה אין תוקף לאישור המכון. יש לעיין היטב באישור ההלכתי המודבק למקרר ולוודא כי הוא תואם את הדגם, וכי הוא בר תוקף, וכן לעיין בהנחיות (אם קיימות).					

אספקלריה

רשימת תנורים המאושרים ע"י המכון מדעי טכנולוגי להלכה מעודכן לחודש ניסן תשפ"א

יבואן	יצרן	דגם	חד תאי	דו תאי	בילד אין	פירוליטי	שבתי	שימוש בו זמנית		
אלקטרה	SAUTER סאוטר	FUSION 2050	✓				✓			
		ELEGANT 4760	✓				✓			
		ELEGANT 5560	✓				✓			
		FINE 3100	✓		✓		✓			
		CUISINE 3700	✓		✓		✓			
		CUISINE 3800	✓		✓		✓			
		RUSTIC 4000	✓		✓		✓			
		SMS 6980B	✓		✓		✓			
		SMS 6980IX	✓		✓		✓			
		SMS 6980W	✓		✓		✓			
		מאושר עד כסלו תשפ"ב (דצמבר 2021)								
				SFE 7016	✓		✓		✓	
				SFP 7026	✓		✓		✓	
		✓		SDO730		✓			✓	
✓		SDO770IX		✓			✓			
מאושר עד ניסן תשפ"א (אפריל 2021)										
שאוילאן	SOL סול	TH 727		✓	✓					
		TH 828		✓	✓					
		TH 929		✓	✓					
		TH 888	✓		✓	✓				
		TH 999	✓		✓	✓				
		TH 1009	✓		✓	✓				
		TH 2020	✓		✓	✓				
מאושרים עד טבת תשפ"ב (ינואר 2022)										
שאוילאן	LOFRA לופרה	66 UD	✓				✓			
		76 UD	✓				✓			
		96 D	✓				✓			
מאושרים עד טבת תשפ"ב (ינואר 2022)										
ראלקו	בלומברג	HDWN8133X	✓				✓			
		HDWN8133B	✓				✓			
מאושר עד אדר תשפ"ב (מרץ 2022)										

אספקלריה

יבואן	יצרן	דגם	חד תאי	דו תאי	בילד אין	פירוליטי	שבתי	שימוש בו זמנית
BOSCH	בוש	HBA374BS0Y	✓		✓	✓		
		HBG573BS0Y	✓		✓	✓		
		HBG578BB0Y	✓		✓	✓		
		HBG578BW0Y	✓		✓	✓		
		HBG675BB1	✓		✓	✓		
		HBG675BS1	✓		✓	✓		
		HBG675BS2	✓		✓	✓		
		HBG675BW1	✓		✓	✓		
		HBG676ES1	✓		✓	✓		
		HB374ABR0Y	✓		✓	✓		
SIEMENS	סימנס	HB378GBR0Y	✓		✓	✓		
		HB574ABR0Y	✓		✓	✓		
		HB578GBS0Y	✓		✓	✓		
		HB578GBW0Y	✓		✓	✓		
		HB675G0S1	✓		✓	✓		
		HB675GBS1	✓		✓	✓		
		HB676G0S1	✓		✓	✓		
		HB676G5S6	✓		✓	✓		
		HB676GBS1	✓		✓	✓		
		HB676GBW1Y	✓		✓	✓		
קונסטרוקטה		CF3M78050Y	✓		✓	✓		
		CF4M78020Y	✓		✓	✓		
		CF4M78060Y	✓		✓	✓		
		CF4M78070Y	✓		✓	✓		

בי אס
אייץ
B.S.H.

מאושרים עד שבט תשפ"ב (פברואר 2022)

לתשומת לב! הכשרת תנורי הפירוליטי המאושרים על ידינו לפסח חייבת להתבצע אך ורק לפי ההוראות המצורפות לאישור ההלכתי.

חובה לוודא בבית הלקוח כי מדבקת האישור המקורית מוצמדת לתנור. ללא מדבקה אין תוקף לאישור המכון. יש לעיין היטב באישור ההלכתי המודבק לתנור ולוודא כי הוא תואם את הדגם, וכי הוא בר תוקף, וכן לעיין בהנחיות (אם קיימות).

אספקלריה
 יו"ל ע"י המכון המדעי טכנולוגי והלכה
 רחוב הפסגה 1, בית וגן ירושלים 9646501 ת.ד. 16121
 טל: 02-6424880, 02-6423230, 02-6416505
machon.halacha@gmail.com | www.machonhalacha.co.il
 לתגובות, שאלות והערות ניתן לפנות באימייל: aspakrya@gmail.com

